

23.9.2022

Pääkaupunkiseudun ja Kirkkonummen jätehuoltomääräykset

Perustelumuistio

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (jäljempänä **HSY**) hoitaa Helsingin, Espoon, Kauniaisten ja Vantaan sekä sopimuksen nojalla Kirkkonummen puolesta kunnalliset jätehuollon tehtävät. Kunnalle kuuluvista jätehuollon tehtävistä säädetään jätelaissa (646/2011) ja jäteasetuksessa (987/2021). Jätelainsäädäntöä uudistettiin laajasti vuoden 2021 aikana. Uudistuksessa säädettiin uusista jätteiden kierrätyksestä ja erilliskeräystä koskevista tavoitteista ja velvoitteista. Tavoitteena on, että yhdyskuntajätteestä valmisteltaisiin uudelleenkäyttöön tai kierrätettäisiin 55 painoprosenttia vuonna 2025, 60 painoprosenttia vuonna 2030 ja 65 painoprosenttia vuonna 2035.

Jätehuoltomääräykset ovat jätelainsäädäntöä tarkentavia määräyksiä, jotka velvoittavat HSY:n järjestämän jätehuollon piiriin kuuluvia kiinteistön haltijoita, kuntalaisia sekä soveltuvien osin myös muita jätehuollon toimijoita.

HSY:n tehtävänä on huolehtia toimialueensa jätehuollon järjestämisestä. Jätehuollon velvoitteet perustuvat jätelakiin, jäteasetukseen, muihin jätelain nojalla annettuihin asetuksiin sekä jätehuoltomääräyksiin. Jätehuollolla tarkoitetaan jätteen keräystä, kuljetusta, hyödyntämistä ja loppukäsittelyä jätteiden etusijajärjestystä noudattaen.

Jätehuoltomääräysten tavoitteena on edistää jätelain toimeenpanoa paikalliset olosuhteet huomioon ottaen ja estää jätteestä tai jätehuollosta aiheutuvat haitat tai vaarat terveydelle tai ympäristölle. Lisäksi jätehuoltomääräyksillä edistetään jätteiden etusijajärjestyksen noudattamista. Jätehuoltomääräykset valmistelee ja antaa jätehuoltoviranomainen, jona toimii HSY:n hallitus.

Jätehuoltomääräysten valmistelussa on hyödynnetty Suomen Kuntaliiton vuonna 2022 julkaisemaa opasta kunnallisten jätehuoltomääräysten valmistelijoille ja päättäjille [Jätehuoltomääräysten laatiminen | Kuntaliitto.fi](#).

YLEISPERUSTELUT

Nykytila

Pääkaupunkiseudun ja Kirkkonummen yleiset jätehuoltomääräykset ovat tulleet ensimmäisen kerran voimaan 28.3.1984. Tämän jälkeen määräyksiä on tarkistettu useita kertoja ja edellisen kerran 1.3.2019. Lisäksi asumisessa syntyviä lietteitä koskevat jätehuoltomääräykset on annettu 24.4.2015.

Jätehuoltomääräyksillä on tärkeä asema jätehuollon käytännön toimeenpanossa HSY:n toimialueella. Jätehuoltomääräykset ovat lainsäädäntöä, kuten jätelakia ja jäteasetusta, tarkentavia määräyksiä. Ne ovat nimensä mukaan velvoittavia, eivät suosituksia. Määräykset koskevat mm. jätteiden lajittelua, keräämistä, kuljettamista sekä roskaantumisen ehkäisemistä.

Jätelainsäädäntöä uudistettiin laajasti vuoden 2021 aikana. Uudistuksessa säädettiin uusista jätteiden kierrätyksestä ja erilliskeräystä koskevista tavoitteista ja velvoitteista. Tavoitteena on, että yhdyskuntajätteestä valmisteltaisiin uudelleenkäyttöön tai kierrätettäisiin 55 painoprosenttia vuonna 2025, 60 painoprosenttia vuonna 2030 ja 65 painoprosenttia vuonna 2035.

Jätehuoltomääräyksiä ehdotetaan tarkistettaviksi jätelainsäädäntöön tehtyjen muutosten sekä määräysten soveltamisesta saatujen kokemusten ja palautteen johdosta.

Lisäksi määräyksissä on huomioitu 24.3.2022 hyväksytty valtakunnallinen jätesuunnitelma. Jätesuunnitelmassa esitetään muun ohella yksityiskohtaiset tavoitteet vuoteen 2027 yhdyskuntajätteiden, pakkausjätteiden, kertakäyttömuovin, biohajoavien jätteiden, sähkö- ja elektroniikkalaiteromun ja rakentamisen jätteiden vähentämiseksi ja kierrätyksen lisäämiseksi sekä toimet tavoitteiden saavuttamiseksi. Suunnitelman yli 100 toimenpiteestä suurin osa on valtionhallinnon vastuulla, mutta osa toimenpiteistä on suunnattu suoraan kunnille tai muille toimijoille.

Keskeisimmät muutosehdotukset

Muuttunut jätelainsäädäntö edellyttää voimassa olevien jätehuoltomääräysten erilliskeräysvelvoitteiden laajentamista. Suurin yksittäinen muutos koskee biojätteen erilliskeräysvelvoitteen laajentamista koskemaan kaikkia toimialueen kiinteistöjä, vapaa-ajan kiinteistöt pois lukien. Lisäksi kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan kiinteistöjen erilliskeräysvelvoitetta laajennetaan jäteasetuksen mukaisesti.

Biojätteen erilliskeräyksen laajenemiselle annetaan vaiheittainen siirtymäaika, jotta kiinteistöt voivat varautua muutokseen ja HSY voi toteuttaa laajan muutoksen hallitusti, logistiikan ja asiakaspalvelun toimivuuden turvaten.

Lisäksi säädösuudistuksen perusteella on tehty useita muita muutoksia. Jätteenkeräysvälineiden tyhjennysväleihin on tehty muutoksia, jotta kiinteistön haltijoille syntyy aiempaa joustavammat mahdollisuudet muodostaa kiinteistön jätemääriin sopiva palvelukokonaisuus. Kompostirekisteriin tehtävää ilmoitusta on täsmennetty. Kiinteistön haltijan omistamista käsin siirrettävistä jäteastioista siirrytään vaiheittain HSY:ltä vuokrattaviin käsin siirrettäviin jäteastioihin. Lisäksi lähes kaikkia kiinteistöjen jätehuoltopalveluita koskevia määräyksiä täsmennetään saatujen kokemusten perusteella.

Ehdotusta koskevat lausunnot ja mielipiteet

HSY:n hallitus käsitteli 29.4.2022 (§ 42) ehdotusta pääkaupunkiseudun ja Kirkkonummen jätehuoltomääräyksiksi ja päätti varata hallintolain mukaisesti kaikille niille, joiden oloihin päätöksen tekemisellä on huomattava vaikutus, mahdollisuuden saada tietoa ja lausua mielipiteensä asiasta.

Vaikutusmahdollisuuksien varaamisesta julkaistiin 3.5.-17.6.2022 välisenä aikana kuulutus HSY:n sekä Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Kirkkonummen ja Vantaan kaupunkien verkkosivuilla. Ehdotus jätehuoltomääräyksiksi perusteluineen on tämän ajan ollut nähtävänä HSY:n internetsivuilla osoitteessa www.hsy.fi. Lausunnot ja mielipiteet pyydettiin toimittamaan viimeistään 17.6.2022. Lisäksi HSY on tiedottanut valmisteilla olevista jätehuoltomääräyksistä ja vaikutusmahdollisuuksien varaamisesta mm. mediatiedotteessa, Pientaloasukkaiden sekä Isännöitsijöiden uutiskirjeessä, sosiaalisen median kanavillaan sekä erilaisissa yhteistyöverkostoissa.

HSY järjesti erillisen keskustelutilaisuuden jätehuoltomääräyksiä koskevasta ehdotuksesta alueen omakotiliiton edustajille sekä Helsingin kaupungin putkikeräysyhtiöiden edustajille.

Mielipiteitä ja kannanottoja saapui määräajan puitteissa yhteensä 17 kpl. Mielipiteet saapuivat toimialueen asukailta sekä isännöitsijöiltä.

Erillinen lausuntopyyntö lähetettiin 55 vastaanottajalle, joista 24 kpl antoi lausunnon.

HSY toteutti www-sivuillaan kaikille vastaajille avoimen nettikyselyn 17.-26.10.2018. Kyselyyn vastasi kaikkiaan 568 vastaajaa, joista 98,8 % oli asukkaita, lähes puolet Espoosta ja kolmannes omakotiasujia.

Saapuneista mielipiteistä ja lausunnoista on laadittu erillinen yhteenvetomuistio.

Lausuntopalautteen johdosta tehdyt muutokset ehdotukseen

Saapuneissa lausunnoissa ja mielipiteissä esitettiin useita hyviä parannus- ja täsmennysehdotuksia jätehuoltomääräysehdotukseen. Suuri osa palautteista johti yksittäisten määräyskohtien tai niitä koskevien perusteluiden täsmennyksiin. Erilliskeräyksen laajentamiseen ehdotetulla tavalla suhtauduttiin lausunnoissa muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta myönteisesti eikä ehdotukseen ole tehty erilliskeräyksen laajentamisen osalta muutoksia. Useissa lausunnoissa painotettiin tiedotuksen, viestinnän ja opastuksen tarvetta erityisesti erilliskeräyksen laajentumisesta sekä kompostoinnista. HSY:n valmistelemat uudet palveluvaihtoehdot sekä laajemmat mahdollisuudet esimerkiksi tyhjennysväleihin otettiin erittäin myönteisesti vastaan.

Useissa lausunnoissa tuotiin esiin toive biojätteen erilliskeräyksen voimaantulosta koko toimialueella samanaikaisesti. Voimaantulo koko toimialueella täysin samanaikaisesti ei kuitenkaan ole käytännön syistä mahdollista. Biojätteen erilliskeräys laajenee kymmeniin tuhansiin kiinteistöihin. Tarkka lukumäärä selviää vasta sen jälkeen, kun omatoimisen kompostoinnin osuus on selvinnyt. Näin merkittävää keräystoiminnan laajennusta varten HSY:n on hankittava tarvittava määrä jäteastioita sekä jaettava jäteasiat kiinteistöille. Kuljetusreitit tulee suunnitella ja lisäksi varata riittävästi aikaa kuljetusurakoitsijoille lisäkaluston hankintaan. Muutokset suunnitellaan ja aikataulutetaan huolella, jotta laajennus saadaan toteutettua mahdollisimman hallitusti. Selkeän voimaantuloaikataulun määrittelemisen toimialueen eri kaupungeille on osa muutoksen hallittua toteuttamissuunnitelmaa. Portaattainen voimaantuloaikataulu selkeyttää myös muutosta koskevaa viestintää eri kaupunkien alueilla ja on ennen kaikkea asukkaiden ja kiinteistön haltijoiden kannalta yksiselitteinen.

Myöskään Espoon kaupungin esittämää kolmen kuukauden siirtoa biojätteen erilliskeräysvelvoitteen voimaantuloon ei ole mahdollista tehdä. Voimaantulon siirtäminen kolmella kuukaudella yhden alueen osalta johtaisi käytännössä siihen, että myös muiden alueiden voimaantuloa tulisi siirtää vastaavasti kolmella kuukaudella. Tällöin biojätteen erilliskeräystä ei olisi mahdollista aloittaa lainsäädännön edellyttämällä tavalla viimeistään 1.7.2024.

Ennen erilliskeräysvelvoitteiden laajentumista kullekin alueelle HSY lähettää kaikille muutoksen piirissä oleville asiakkailleen asiasta kertovan kirjeen. Lisäksi HSY tulee tukemaan erilliskeräyksen laajenemista viestinnän ja neuvonnan keinoin.

Useissa lausunnoissa tuotiin esiin palveluiden hinnoittelun vaikutusta esimerkiksi lajittelutehokkuuteen. Vaikka HSY:n jätetaksasta päätetään jätehuoltomääräyksistä erillisenä päätösasiana, valmistelee HSY jätetaksan huomioiden tiiviisti jätehuoltomääräysten muutokset sekä muut toiminnan tavoitteet. HSY:n tarkoituksena on tukea kierrätystä kannustavalla hinnoittelulla sekä löytää kaikkien asukasryhmien osalta mahdollisimman oikeudenmukaisen hinnoittelumalli.

Kompostoinnin mahdollisesti aiheuttamat haitat naapurustolle, haittaeläinongelman laajeneminen sekä valvonta nostettiin esiin useissa lausunnoissa. Kompostointia koskevaan määräyskohtaan (16 §) on palautteen perusteella tehty tarkennuksia koskien kompostorin sijoittamista sekä

valvontaa. Joissakin lausunnoissa toivottiin erityisesti kompostorin sijoittamiseen tarkkoja metrimääriä esimerkiksi naapurikiinteistöön ohjaamaan kompostorien sijoittamista. Käytännön kokemuksen perusteella tarkkoja sijoittamisen edellytyksiä ei kuitenkaan pidetty mahdollisena määrätä, erityisesti johtuen toimialueen kiinteistöjen tiiviistä rakentamisesta. Ehdottomat sijoittamista koskevat metrimäärät voisivat pahimmillaan estää kompostoinnin aloittamisen kokonaan tai aiheuttaa jo vuosia käynnissä olleen kompostoinnin lakkauttamisen. Lisäksi kompostointiin on tulossa uusia vaihtoehtoja, kuten HSY:ltä vuokrattavissa oleva tyhjennettävä kompostori, jonka sijoittamisessa on huomioitava koneellisen tyhjennystyön suorittaminen. Jätehuoltomääräysten liian ehdottomilla kirjauksilla saatettaisiin lisäksi turhaan hankaloittaa kokonaan uusien kompostointimenetelmien käyttöönottoa, mikä ei myöskään ole tarkoituksenmukaista. Lisäksi useissa palautteissa nousi esiin, että perinteisen, ulos sijoitettavan kompostorin lisäksi on olemassa erilaisia sisätiloihin sijoitettavia kompostoreita sekä muitakin vaihtoehtoja kompostoinnin asianmukaiseksi suorittamiseksi. HSY suhtautuu myönteisesti myös tällaisiin vaihtoehtoihin menetelmiin, eikä uusien menetelmien syntyä ole syytä jätehuoltomääräyksiin hidastaa tai estää. Lausuntopalautteessa edellytetyn mukaisesti HSY tulee panostamaan kompostointia koskevaan ohjeistukseen ja tiedottamiseen ja tulee päivittämään mm. HSY:n kompostointiohjeen vielä kuluvan vuoden aikana.

Toimialueen putkikeräysyhtiöiden lausunnoissa esittämät näkökohdat on huomioitu putkikeräystä ja jätteen yhteiskeräystä koskevissa määräyskohdissa. HSY:n tavoitteena on yhteistyössä putkikeräysyhtiöiden, kaupunkien ja alueen asukkaiden kanssa varmistaa putkikeräysalueille mahdollisimman toimiva jätehuolto.

Useissa lausunnoissa esitettiin kriittisiä kommentteja koskien HSY:n oikeutta määrätä jätehuoltomääräyksillä käsin siirrettävien jäteastioiden omistuksen siirtymisestä vaiheittain HSY:n omistukseen. Lausuntopalautteen perusteella ei kuitenkaan tehty muutoksia kyseiseen määräyskohtaan. HSY pitää erittäin tärkeänä, että koko käsin siirrettävä astiakanta siirtyy vaiheittain HSY:n omistukseen, alkuperäisen ehdotuksen mukaisesti. Vain tällä tavoin voidaan varmistaa laadukkaat, yhtenäiset ja turvalliset keräysvälineet koko toimialueelle. HSY:n jätehuoltomääräyksiin on sisällynyt jo vuodesta 2012 alkaen vaatimus käyttää pelkästään tiettyjen, erikseen määrättyjen standardien mukaisia jäteastioita. Annetusta määräyksestä ja sitä koskeneesta tiedotuksesta ja neuvonnasta huolimatta määräysten vastaisia, tyhjennystyön sujuvuuden ja kuljettajien työturvallisuuden kannalta vaaratilanteita aiheuttavia astioita (mm. ns. metallipantaisia 660 litran astioita) on edelleen käytössä tuhansilla kiinteistöillä.

Oikein merkityt ja standardien mukaiset jäteastiat helpottavat lajittelua ja neuvontaa. Hyväkuntoiset ja malliltaan samankaltaiset astiat nopeuttavat jäteastioiden tyhjennystyötä, jolloin työn suorittaminen on sujuvaa ja siten kustannustehokasta. Toimintamalli on selkeä ja tasapuolinen kaikille, kun HSY toimittaa uudiskohteille suoraan uudet määräysten mukaiset jäteastiat ja olemassa oleville kohteille uudet astiat maksutta sitä mukaa, kun vanha jäteastia on rikkoontunut tai kun huomataan astian olevan määräysten vastainen. Toimintamalli myös selkeyttää toimintaa astioiden rikkoutumistapauksissa, kun vastuu astian kunnossapidosta ja uusimisesta on HSY:llä.. Vuosittain HSY:n selvitettävänä on vähintään kymmeniä yksittäisiä vahinko- ja katoamistapauksia, joiden selvittämisessä sekä korvausvastuun ratkaisemisessa kuluu runsaasti aikaa

Jätelain 91 §:n mukaisesti HSY:llä on oikeus antaa jätelain täytäntöön panemiseksi tarpeellisia paikallisista oloista johtuvia, kuntaa tai sen osaa koskevia yleisiä määräyksiä jätelain 32 §:ssä tarkoitetussa toiminnassa syntyvän jätteen vastaanottopaikan järjestämisestä kiinteistöllä sekä jätteen keräyksestä sekä näitä koskevista teknisistä vaatimuksista. Vastaava jäteastioiden omistuksen siirtymistä jätelaitokselle koskeva jätehuoltomääräys sisältyy myös Kuntaliiton valmistelemaan jätehuoltomääräysten malliin vuodelta 2022 sekä useiden muiden jätehuoltoviranomaisten alueilla.

HSY:n omistamien keräysvälineiden vuokra vahvistetaan vuosittain jätetaksassa tai vaihtoehtoisesti vuokra sisältyy keräysvälineen tyhjennyshintaan. Esimerkiksi 240 litran sekajäteastian vuokra vuoden 2022 hinnastossa on 0,25 €/viikossa (sis. alv) eli noin 13 euron

vuodessa. HSY:n tarkoituksena ei ole korottaa keräysvälineiden vuokratasoa. HSY:n palveluiden hinnoittelua koskevat jätelain periaatteet koskevat myös keräysvälineiden vuokria. HSY:n astiavuokrat ovat kustannusvastaavia eikä toiminnalla ole pyrkimys tehdä voittoa. Astian koko vaikuttaa astian hankintahintaan ja astialle on laskettu tietty käyttöikä, jonka perusteella astia maksaa itsensä takaisin ja ehtii kerryttämään uuden astian hankintahinnan HSY:lle. Hintaan sisältyy kaikki kustannukset: kuljetukset kiinteistölle, varaosat, varastoinnit, rikkonaisien astioiden tuhoamiskulut ja uuden astian toimittamisen kiinteistölle.

Osassa lausunnoista nostettiin esiin HSY:n järjestämä ns. täydentävä keräys eli vapaaehtoinen erilliskeräys. HSY järjestää kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen kaikille jätelajeille myös niille kiinteistöille, jotka tilaavat vapaaehtoisuuteen perustuen erilliskeräyksen kiinteistölleen. HSY on tehnyt vapaaehtoisen erilliskeräyksen järjestämistä koskevan päätöksen jo vuonna 2019 päätetyssä jätehuoltomääräysten tarkistuksessa. Jätelain 41.3 §:n mukaisesti kunta voi määrätä jätehuoltomääräyksissään kiinteistöittäisen kuljetuksen järjestämisestä myös erilliskeräysvelvoitteen ulkopuolelle jääville kiinteistöille. Päätöksensä mukaisesti HSY järjestää kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen kaikilta toimialueensa kiinteistöiltä, niiden sijainnista riippumatta. Palveluiden hinnoittelussa noudatetaan HSY:n kulloinkin voimassa olevaa jätetaksaa. Näissä tapauksissa jätteenkuljetus perustuu kiinteistön haltijan vapaaehtoisesti aloittamaan erilliskeräykseen, jonka kuljetus tilataan HSY:ltä. Jätelain 36 §:n mukaisesti jätteen saa kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa ottaa kuljetettavakseen vain kunta tai jätteen kuljettaja, joka toimii kunnan lukuun.

Edellä mainittujen muutosten lisäksi muutoksia on tehty mm.

- 2 §, määritelmät
- 6 §, elinkeinotoiminnan jätehuolto kunnan toissijaisen järjestämisvelvollisuuden perusteella
- 11 §, erikseen lajiteltavat jätelajit
- 26 §, Ajoväylät sekä keräysvälineiden siirtoväylät HSY:n järjestämässä jätteenkuljetuksessa
- 36 §, yleisötilaisuuksien jätehuolto

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Luku

Soveltamisala

1 § Soveltamisala ja yleiset velvoitteet

Määräystä ehdotetaan täsmennettäväksi lisäämällä tarkentavia määräyksiä soveltamisalasta.

Jätehuoltomääräykset koskevat kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvia kiinteistöjä. Siten kaikkien kuntalaisten, asumiseen ja kunnan julkiseen hallinto- ja palvelutoimintaan tarkoitettujen kiinteistöjen omistajien ja haltijoiden tulee noudattaa jätehuoltomääräyksiä.

Jätehuoltomääräysten piiriin kuuluvan elinkeinotoiminnan osalta tulee erottaa kaksi erillistä toisistaan poikkeavaa tilannetta: ne toiminnanharjoittajat, joiden tuottamat jätteet kerätään yhdessä muiden kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvien jätteiden kanssa (jätelain 32 §, 1 momentin 4 kohta), sekä ne toiminnanharjoittajat, jotka pyytävät ja joilla on oikeus saada kunnalliselta toimijalta jätehuollon palveluita kunnan toissijaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuuden perusteella (jätelain 33 §). Nämä toiminnanharjoittajat kuuluvat jätehuoltomääräysten soveltamisalaan.

Elinkeinotoiminnasta, sosiaali- ja terveyspalveluista, seurakuntien ja valtion toiminnoista ja muista kunnan jätehuoltovastuun ulkopuolelle jäävistä toiminnoista ei määrätä kunnallisissa jätehuoltomääräyksissä kuin siltä osin, kun määräykset koskevat jätehuollon teknisiä vaatimuksia, kuten jäteastioiden sijoittamista sekä kuormausaikoja.

On huomattava, että jäteasetuksen (978/2021) 21 §:n mukaiset erilliskeräysvelvoitteet sekä 26 §:n mukaiset rakennus- ja purkujätteen erilliskeräysvelvoitteet velvoittavat suoraan sellaisenaan muita kuin kunnallisten jätehuoltomääräysten piirissä olevia kiinteistöjä.

Muilla kuin jätelain 32 §:n ja 33 §:n mukaan HSY:n järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvilla kiinteistöillä, kuten elinkeinotoiminnan, seurakunnan ja valtion toimintojen kiinteistöillä syntyvää, jätettä jätehuoltomääräykset koskevat siltä osin, kuin on tarpeen jätteestä ja jätehuollosta aiheutuvan vaaran ja haitan ehkäisemiseksi sekä jätelainsäädännön vaatimusten noudattamiseksi. Näillä kiinteistöillä syntyvää jätettä koskevat seuraavat pykälät ja momentit:

- 1 § Soveltamisala
- 2 § Määritelmät
- 3 § Jätehuollon tavoitteet
- 6 § Elinkeinotoiminnan jätehuolto kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelun järjestämisvelvollisuuden perusteella
- 15 § Kompostointi, momentit 1, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11 ja 13
- 17 § Jätteen polttaminen ja hautaaminen
- 25 § Keräysvälineiden sijoittaminen
- 29 § Alueelliset vastaanottopisteet
- 30 § Jätteiden kuormaaminen
- 31 § Yleiset jätteenkuljetusta koskevat määräykset
- 33 § Jätevesien käsittelyjärjestelmien sijoituspaikka, momentit 1, 2 ja 4
- 36 § Yleisötilaisuuksien jätehuolto
- 37 § Vaarallisen jätteen jätehuolto
- 38 § Vaarallisen jätteen toimittaminen vastaanottoaikoihin
- 40 § Jätehuoltomääräysten valvonta
- 41 § Poikkeaminen jätehuoltomääräyksistä
- 42 § Voimaantulo

2 § Määritelmät

Määräyksiin sisältyviä määritelmiä ehdotetaan täydennettäväksi useilla termeillä ja käsitteillä, joiden tarkempi määrittely on käytännön kokemuksen myötä osoittautunut tarpeelliseksi.

3 § Jätehuollon tavoitteet

Määräyskohdassa määritellään jätehuollon tavoitteet. Jätelainsäädäntöön vuonna 2021 tehdyn laajan uudistuksen päätavoite, kierrätyksen lisääminen, on lisätty omana kappaleenaan tavoitteisiin.

2 Luku

HSY:n järjestämään jätehuoltoon liittyminen

4 § Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus

Säännökseen ehdotetaan pieniä täsmennyksiä nykyiseen sanamuotoon verrattuna. Säännös on tarpeen selkeyttämään HSY:n vastuu kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestäjänä. Asumisessa syntyvä jäte sekä muu jätelain 32 §:ssä tarkoitettu yhdyskuntajäte lukuun ottamatta vaarallista

jätettä kuuluu HSY:n järjestämään kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen. HSY huolehtii asumisessa syntyvän sekä muiden vastuulleen kuuluvien toimijoiden seka- ja biojätteen, saostus- ja umpisäiliölietteen sekä kiinteistöllä erilliskerättyjen pakkausjätteiden kiinteistöittäisestä jätteenkuljetuksesta myös niiltä kiinteistöiltä, joita näiden jätehuoltomääräysten mukaiset erilliskeräysvelvoitteet eivät koske.

HSY kilpailuttaa jätteenkuljetukset keskitetysti koko toimialueensa osalta. HSY:llä ei ole omia jäteautoja, vaan jätteitä kuljettavat yksityiset yritykset. Keskitetty kilpailutus tuo jätekuljetuksiin useita etuja, kuten tehokkaan logistiikan, vähemmän päästöjä, paremmat toimintaedellytykset paikallisille kuljetusyrityksille sekä kustannussäästöjä asukkaille.

5 § Velvollisuus liittyä HSY:n järjestämään jätehuoltoon

Säännös ehdotetaan jaettavaksi kahteen osaan siten, että 5 §:ssä ovat suoraan jätelain 32 §:n nojalla liittymisvelvolliset kiinteistöt ja 6 §:ssä kunnan toissijaiselle jätehuoltovastuulle kuuluvat kiinteistöt, joiden jätehuoltopalvelut HSY on velvollinen järjestämään jätelain 33 §:n mukaisen toissijaisen vastuun perusteella. Lisäksi säännökseen yhdistetään aiempi 7 §, liittyminen HSY:n järjestämään jätehuoltoon.

Jätelain 32 §:n mukaisesti kunnan on järjestettävä seuraavien, muiden kuin vaarallisten jätteiden jätehuolto:

- 1) vakinaisessa asunnossa, vapaa-ajan asunnossa, asuntolassa ja muussa asumisessa syntyvä jäte, mukaan lukien saostus- ja umpisäiliöliete;
- 2) kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvä yhdyskuntajäte;
- 3) liikehuoneistossa syntyvä yhdyskuntajäte, joka kerätään kiinteistöllä yhdessä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun jätteen kanssa;
- 4) muu yhdyskuntajäte, joka kerätään yhdessä 1–3 kohdassa tarkoitetun jätteen kanssa alueellisessa putkikeräys- tai muussa vastaavassa keräysjärjestelmässä.

Jätelain 32 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua vapaa-ajan asunnossa syntyvää jätettä on pääasiassa omaan käyttöön tarkoitetuissa kesämökeissä, vuokrattavissa lomamökeissä ja -osakkeissa ja muissa vastaavissa vapaa-ajan asuinrakennuksissa syntyvä jäte. Tällaisena jätteenä ei kuitenkaan pidetä hotellinomaisia palveluja tarjoavassa lomakylässä syntyvää jätettä.

Säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi liittymisvaihtoehtojen osalta. Kiinteistö voi liittyä HSY:n järjestämään jätehuoltoon tilaamalla oman, kiinteistökohtaisen jäteastian, olemalla sopijapuolena jätteenkeräysvälineen yhteiskäytössä tai hakemalla HSY:n alueellisen sekajätepisteen vuosiasiakkaaksi, mikäli kiinteistölle ei pääse jäteajoneuvolla.

6 § Elinkeinotoiminnan jätehuolto kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelun järjestämisvelvollisuuden perusteella

Määräykseen ehdotetaan lisättäväksi erillinen pykälä HSY:n toissijaisen järjestämisvelvollisuuden perusteella järjestämästä jätehuollosta. Jätelain 33 § mukaan kunnalla on velvollisuus järjestää myös muun kuin kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvan toimijan pyynnöstä tämän jätehuolto, mikäli toimijan tarvitsemia palveluita ei ole tarjolla yksityisillä markkinoilla tai palvelutarjonnassa on puutteita ja tuotettu jäte pystytään käsittelemään kunnan jätehuoltojärjestelmässä.

Jos kysymyksessä on muusta kuin ennalta arvaamattomasta kiireestä johtuva jätehuoltopalvelun tarve, jonka arvo on vähintään 2 000 euroa (ALV 0) vuodessa, tulee palvelutarjonnan puute osoittaa käyttämällä siihen tarkoitettua sähköistä tietoaalustaa (Materiaalitori.fi) ennen toissijaista jätehuoltopalvelua koskevan sopimuksen tekemistä HSY:n kanssa. HSY tekee jätteen haltijan kanssa kunnan toissijaisesta jätehuoltopalvelusta sopimuksen, jonka kesto voi olla enintään kolme vuotta. Alle 2 000 euron jätehuoltopalveluista voi jätteen haltija tehdä sopimuksen suoraan HSY:n

kanssa. Kunnan toissijaista jätehuoltopalvelua koskevista velvoitteista säädellään yksityiskohtaisemmin jätelain 33 §:ssä.

Kunnan toissijaiseen jätehuoltopalveluun kuuluvien jätteiden osalta HSY tekee jätteen haltijan kanssa jätelain edellyttämän enintään kolme vuotta voimassa olevan sopimuksen jätehuoltopalveluista.

7 § Yhteisen jätteenkeräysvälineen käyttäminen

Säännös sisältyy voimassa oleviin jätehuoltomääräyksiin ja sitä ehdotetaan täsmennettäväksi. Pykälässä määrätään yhteisen keräysvälineen tai -keräysvälineiden käyttämisen edellytyksistä HSY:n järjestämän jätteenkuljetuksen puitteissa. Lähekkäin sijaitsevilla kiinteistöissä asuvat naapurit voisivat käyttää yhteistä keräysvälineen sijoituspaikkaa ja yhteisiä jätteiden keräysvälineitä, jos kiinteistön haltijat ovat asiasta sopineet.

Määräykseen ehdotetaan tarkennettavaksi lähekkäin sijaitsevien kiinteistöjen määrittely. Lähekkäin sijaitsevilla kiinteistöillä tarkoitetaan taajama-alueilla samassa tai viereisissä kortteleissa sijaitsevia kiinteistöjä ja haja- asutusalueilla naapureita tai kylätoimikunnan, tiekunnan tai muun vastaavan toiminnallisen kokonaisuuden muodostavia kiinteistöjä. Määritelmän lisääminen on tarpeen säännöksen käytännön soveltamisessa ilmenneiden epäselvyyksien johdosta. Tärkeää on, että yhteisastian käyttö on seurattavissa, eikä muodostu esimerkiksi liian suuria hallitsemattomia yhteisastioita.

Yhteisastiaa käyttävien kiinteistöjen pitäisi kaikissa tapauksissa sijaita samalla alueella, sillä jätelain 41 § velvoittaa luovuttamaan jätteen ”alueella järjestettyyn kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen”. Tarkoituksena ei ole, että jätteitä kuljetetaan pitkiä matkoja vapaa-ajan asunnolta vakitukselle asunnolle. Yhteisastian perustamisen vakituksisen asunnon ja vapaa-ajan asunnon välillä pitäisi perustua kiinteistöjen lähekkäisyyteen, kuten muissakin tapauksissa. Tästä johtuen säännökseen ehdotetaan lisättäväksi tarkentava määräys, jonka mukaan yhteiskäyttöön liittyvien kiinteistöjen ei tule sijaita yli 200 metrin päässä yhteisestä keräysvälineistä tai yhteisten keräysvälineiden on sijaittava saman kulkureitin, yksityistien tai -tiestön varrella.

Lisäksi määräyksissä on tuotu esiin, että jäteastioiden yhteiskäyttötilanteita koskevat myös erikseen laaditut tarkennetut sopimusehdot.

HSY ei voisi velvoittaa kiinteistön haltijoita yhteisen keräysvälineen ja sijoituspaikan käyttöönottoon, vaan kyseessä on kiinteistönhaltijoiden sopimusvapauden piiriin kuuluva asia.

Yhteistä keräysvälinettä voi käyttää minkä yksittäisen jätelajin keräämiseen tahansa. Biojätteen erilliskeräysvelvoite koskee kaikkia yhteiskäyttötilanteita, vapaa-ajan kiinteistöjä lukuun ottamatta. Vaikka yhteisen keräysvälineen käyttäjäksi olisi liittynyt yli viisi kiinteistöä, eivät 15 §:n mukaiset erilliskeräysvelvoitteet tule velvoittavina noudatettavaksi. Mikäli yhteiskäyttöä koskevassa sopimuksessa on mukana yksikin sellainen osapuoli, jota koskisi jo yksinään erilliskeräysvelvoitteet (esimerkiksi asunto-osakeyhtiö, johon kuuluu yli viisi asuinhuoneistoa), ei yhteiskäytöstä sopiminen kuitenkaan vapauta osapuolta erilliskeräysvelvoitteiden noudattamisesta.

HSY voisi kieltää järjestelyn jätehuollon järjestämistä koskevan perustellun syyn vuoksi esimerkiksi tilanteessa, jossa yhteiskäytössä on mukana merkittävän laaja joukko kiinteistöjä ja yhteiskäytössä olevat keräysvälineet aiheuttavat jatkuvasti roskaantumisongelmia. Myös laskutuksessa olevat epäselvyydet voisivat johtaa järjestelyn kieltämiseen. Mikäli yhteiskäytössä olevien jätteenkeräysvälineiden määrää, kokoa tai tyhjennysrytmiä ei ole mitoitettu riittävällä tavalla suhteessa yhteiskäytössä mukana olevilla kiinteistöillä syntyvään jätemäärään, on HSY:llä oikeus määritellä yhteiskäyttöä varten tarvittava määrä riittävän kokoisia keräysvälineitä oikealla tyhjennysrytmillä siten, ettei ympäristö- tai terveyshaittoja ilmene. Kapasiteetin vertailuun käytetään kulloinkin voimassa olevaa HSY:n jäteastioiden mitoitustaulukkoa.

Kiinteistön haltijat voivat tarvittaessa milloin tahansa ilmoittaa HSY:lle järjestelyn rauenneen, jolloin kiinteistön haltijoiden velvollisuutena on järjestää kullekin kiinteistölle tarvittava oma keräysvälineen sijoituspaikka sekä tarvittavat jätteen keräysvälineet.

Laajoista alueellisista keräysjärjestelmistä kuten korttelikeräyksestä voi jätelain perusteella päättää ainoastaan HSY. Määräys perustuu suoraan jätelain 32 §:ään, jossa säädetään kunnan velvollisuudesta ja yksinoikeudesta järjestää jätehuolto. Toimiakseen laajemmassa mitassa alueellinen keräysjärjestelmä kuten korttelikeräys vaatii jätteenkeräysvälineitä varten tehdyn aluevarauksen asemakaavassa sekä selkeän vastuutahon investoinnille. Vastuutaho korttelikeräyspisteen perustamisessa, ylläpidossa ja keräysvälineiden tyhjennyksissä voi jätelain perusteella olla ainoastaan HSY tai muu toimija vain siitä HSY:n kanssa sopimalla. Määräyskohdalla selkeytetään vastuutaho ja varmistetaan, että alueelliset keräysjärjestelmät soveltuvat HSY:n jätehuoltojärjestelmän kokonaisuuteen. Erityisesti laajoissa jätteiden korttelikeräyksissä korostuu vastuu pisteen asianmukaisesta ylläpidosta sekä investoinnista.

Putkikeräysjärjestelmien alueilla on kiinteistön haltijan järjestettävä 9 §:n mukaisesti keräyspaikka kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen kuuluvan jätteen keräystä varten myös niille jätelajeille, joita ei kerätä jätteiden putkikeräysjärjestelmässä. HSY ei tee yhteiskäyttöä koskevaa sopimusta näiden yhteiskäytössä olevien jätteenkeräysvälineiden osalta, vaan kiinteistön haltijat tekevät käyttösopimukset putkikeräysjärjestelmän ylläpitäjän kanssa.

8 § HSY:n alueellinen sekajätepiste

Säännös sisältyy voimassa oleviin jätehuoltomääräyksiin. Säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi siltä osin, kun alueellisina sekajätepisteinä toimivat nykyisin kaikki Sortti-asetat. Alueellisen sekajätepisteen käyttäjiä ei koske biojätteen erilliskeräysvelvoite.

9 § Jätteiden putkikeräysjärjestelmä

Säännös sisältyy voimassa oleviin jätehuoltomääräyksiin ja sitä ehdotetaan täsmennettäväksi useilta kohdin käytännön kokemusten perusteella.

Jätteiden putkikeräyksellä tarkoitetaan järjestelmää, jossa määritellyt jätelajit kootaan keräyspisteverkoston ja maanalaisen putkiston avulla jätteen koontiasemalla sijaitseviin kontteihin, jotka HSY kuljettaa asianmukaiseen käsittelyyn.

Putkikeräysjärjestelmään perustuva jätteenkeräys on käytössä asuinalueilla, joiden kaavassa tai muussa suunnittelussa on todettu alueelle toteutettavan keskitetty jätteenkeräysjärjestelmä ja osoitettu paikat keräyspisteille. Uuden putkikeräysjärjestelmän suunnitteluvaiheessa tulee mahdollisimman hyvissä ajoin ottaa yhteyttä HSY:n asiantuntijoihin toimivan jätehuollon varmistamiseksi. HSY:n kokemus on osoittanut, että erityisesti muiden kuin putkikeräysjärjestelmässä kerättävien jätelajien jätteenkeräyksen järjestämiseksi ja oikeaksi mitoittamiseksi edellyttää huolellista suunnittelua jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta esimerkiksi korttelikohtaiset kierrätyshuoneet on mitoitettu käyttäjämäärään nähden oikein.

Uusilla alueilla velvoite liittyä jätteiden putkikeräysjärjestelmään sisältyy useimmiten tontinluovutussopimuksen ehtoihin. Putkikeräysjärjestelmään liittymisvelvoitteesta ei ole säädetty jätelaissa, mistä johtuen liittymisvelvoitetta ei voida määrätä myöskään jätehuoltomääräyksissä. Jätehuoltomääräyksiin ei myöskään voida sisällyttää kieltoa pitää omaa jätteenkeräysvälinettä omalla kiinteistöllään.

Putkikeräysjärjestelmä tulkitaan näissä jätehuoltomääräyksissä lähekkäin sijaitsevien kiinteistöjen yhteisesti järjestämäksi jätelain 40 §:n tarkoittamaksi jätteen vastaanottopaikaksi. Liittymisvelvoite HSY:n järjestämään kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen voidaan täyttää liittymällä

putkikeräysjärjestelmän käyttäjäksi. HSY:n järjestämä jätteenkuljetus alkaa kiinteistön haltijoiden yhteisesti järjestämisestä vastaanottopaikoista. Yhteisesti järjestettyinä vastaanottopaikkoina toimivat jätteiden putkikeräysjärjestelmän koontiasema sekä niiden jätteiden osalta, joita ei kerätä jätteiden putkikeräysjärjestelmässä, kiinteistön haltijoiden yhteisesti järjestämät muut vastaanottopaikat.

Putkikeräysjärjestelmään liittyneiden kiinteistöjen jätteenkeräysvälineenä toimii putkikeräysjärjestelmän koontiaseman kontit, joihin jäte ohjataan syöttöpaikoilta sekä muu keräyspaikka, jossa on jätteenkeräysvälineet sellaisille putkikeräysjärjestelmään soveltumattomille jätteille, jotka voidaan kuljettaa tavanomaisessa kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa. Putkikeräysjärjestelmässä ei voida kerätä mm. kooltaan tai laadultaan järjestelmään soveltumattomia jätteitä.

Putkikeräysalueilla sijaitsevien muiden keräyspaikkojen perustamisesta päättää ja ylläpidosta vastaa putkikeräysjärjestelmän ylläpitäjä, pakkausjätteiden tuottajien vastaanottopisteitä lukuun ottamatta. Putkikeräysjärjestelmään soveltumattoman jätteen keräyspaikkana voi toimia korttelikohtainen lajitteluhuone, lähemmäs sijaitsevien kiinteistöjen yhteiskäytössä oleva lajitteluhuone tai muu keräyspaikka. Käytännön kokemuksen perusteella korttelikohtainen lajitteluhuone on jätehuollon toimivuuden kannalta paras ratkaisu. Mikäli lajitteluhuonetta ei ole mahdollista toteuttaa, voivat lähemmäs sijaitsevat kiinteistöt sopia myös lajitteluhuoneen yhteiskäytöstä. Lisäksi putkikeräysalueen ylläpitäjä voi järjestää alueelleen myös muun alueellisen keräyspaikan putkikeräysjärjestelmään soveltumattomille jätteille.

Korttelikohtaisten lajitteluhuoneiden rakentaminen tulee huomioida jo alueen ja rakennusten suunnitteluvaiheessa. Lajitteluhuoneiden ja muiden keräyspaikkojen käyttökapasiteetin tulee olla riittävän suuri käyttäjien lukumäärään sekä HSY:n tyhjennysreitteihin ja -rytmiin suhteutettuna. Putkikeräysjärjestelmien lajitteluhuoneiden jätteentyhjennyksiä kohdellaan näissä jätehuoltomääräyksissä tasavertaisesti kaikkien jätteiden yhteiskeräystapojen kanssa. Lajitteluhuoneiden sijainti, koko ja tekniikka tulee suunnitella huomioiden 25 §:ssä olevat määräykset keräysvälineiden sijoittamisesta.

Putkikeräysjärjestelmän ja muiden keräyspaikkojen käyttökapasiteetin täytyy olla riittävän suuri käyttäjien lukumäärään suhteutettuna, ja jätteiden keräysvälineiden tyhjennystarpeiden on sovittava alueen olemassa oleviin HSY:n määrittelemiin tyhjennysreitteihin sekä -rytmiin.

Putkikeräysjärjestelmän koontiasemalla on varattava tyhjennyskaluston tarvitsema tila konttien vaihdolle. Mikäli vaihdon yhteydessä ei ole mahdollista käyttää paikan päällä olevia varakontteja, järjestelmä pitää pystyä kytkemään pois päältä konttien vaihdon tai tyhjennyksen ajaksi.

Uutena määräyskohtana on putkikeräysjärjestelmän ylläpitäjälle lisätty velvoite toimittaa toimintasuunnitelma väliaikaisen jätteenkeruun järjestämisestä putkikeräysjärjestelmän toimintahäiriöiden ja rikkoontumisen varalle. Lisäksi määräykseen on lisätty ylläpitäjän vastuu huolehtia järjestelmän toimivuudesta siten, ettei alueelle kehity haittaeläinongelmaa.

Jätteiden putkikeräysjärjestelmään liittynyt kiinteistö ei ole velvollinen järjestämään putkikeräysjärjestelmässä kerätyn jätteen keräyspaikkaa omalle kiinteistölleen.

10 § HSY:n järjestämään kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen soveltumattomien jätteiden kuljettaminen

Säännös sisältyy nykyisiin määräyksiin lähes sellaisenaan. Jätelain 41 §:n mukaisesti jätehuoltomääräyksissä sallittaisiin asumisessa syntyvien jätteiden kuljettaminen jätteen haltijan toimesta, mikäli jäte on poikkeuksellisen suurikokoinen tai ei muutoin sovellu HSY:n järjestämään kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen. Asuinkiinteistöillä syntyvä rakennus- ja purkujäte kuuluu kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin ainoastaan siinä tapauksessa, että se on peräisin kiinteistön haltijan pienimuotoisesta omatoimisesta remontoimisesta. Mikäli remontin

toteuttava yritys vastaa asuinkiinteistöllä syntyvän rakennus- ja purkujätteen jätehuollosta, on se elinkeinotoiminnan jätettä, eikä sen kuljettamisessa anneta näissä jätehuoltomääräyksissä määräyksiä.

Lisäksi kiinteistön haltija voi tilata maksullisen HSY:n Sortti-nouto-palvelun tai jätehuoltoyrityksen noutamaan käytöstä poistetut huonekalut. Palvelu on hinnoiteltu HSY:n hinnastossa.

3 luku

Jätteiden kerääminen kiinteistöllä

11 § Erikseen lajiteltavat jätelajit

HSY:n voimassa oleviin jätehuoltomääräyksiin sisältyvät pykälät '11 § Erikseen lajiteltavat jätelajit' sekä '14 § Muut erikseen kerättävät jätteet' ehdotetaan selkeyden vuoksi yhdistettäväksi. Pykälän tarkoituksena on määrätä jätteen haltijat erottamaan materiaalina kierrätyskelpoiset jätteet energiana hyödynnettävästä sekalaisesta yhdyskuntajätteestä ja toimittamaan ne joko kiinteistön jäteastioihin, aluekeräyspisteisiin, Sortti-asetuille tai muihin asianmukaisiin vastaanottoaikkoihin sen mukaan mitä myöhempanä määräyksissä on määrätty.

Biojäte on lajiteltava erikseen jätehuoltomääräysten mukaisesti ja luovutettava HSY:n järjestämään kiinteistöittäiseen kuljetukseen tai kompostoitava. Asuinkiinteistöllä syntyvät risut, oksat ja puutarhajäte, joita ei käsitellä omatoimisesti tai kompostoida kiinteistöllä, on toimitettava ensisijaisesti HSY:n Sortti-asetuille, muuhun HSY:n järjestämään vastaanottoaikkaan. Risuille ja oksille voi vaihtoehtoisesti tilata HSY:n järjestämän erillisen risunkeräyspalvelun. Puutarha- ja puistojetettä sekä syöntikelvottomia hedelmiä ja marjoja voi laittaa biojätteen keräysvälineeseen sen verran, että se ei vie tilaa elintarvikejätteeltä. Erityisesti syöntikelvottomien hedelmien ja marjojen runsas määrä jäteastiassa tekee keräysvälineestä liian painavan. Hakettamatonta risu- ja oksajätettä ei tulisi laittaa biojätteen keräysvälineeseen, koska astiaan ei tällöin mahdu muuta jätettä lainkaan.

Kiinteistöllä lajitellut kierrätyskelpoiset kuluttajapakkausjätteet kuuluvat jätelain nojalla pakkausten tuottajien ja tuottajayhteisöjen jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin. Muut lajitellut kierrätyskelpoiset, asumisesta tai kunnan palvelu- ja hallintotoiminnoista syntyneet yhdyskuntajätteet kuuluvat kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin. Jotta jätehuolto sujuisi käytännössä, vastuun jakautuessa eri tahoille, on jätelaissa määrätty tuottajien ja kuntien yhteistoiminnasta pakkausjätteiden keräämisessä kiinteistöltä (jätelaki 49a ja 49b §). Yhteistoiminta toteutetaan niin, että kunta järjestää kierrätyskelpoisen pakkausjätteen keräyksen ja kuljetuksen vähintään taajamien kiinteistöltä tuottajien järjestämään käsittelyyn ja kierrätykseen. Jätelain 35 § ja 36 § mukaisesti kierrätyskelpoisten jätelajien kiinteistöittäiset kuljetukset järjestetään kunnan järjestämänä jätteenkuljetuksena. Tuottajat ja kunnat sopivat yhteistoiminnan ja jätelain puitteissa keskenään korvauksista, joita tuottajat maksavat kunnille pakkausjätteen keräyksen ja kuljetuksen järjestämisestä. HSY on liittynyt kuntien ja tuottajayhteisön väliseen valtakunnalliseen yhteistyösopimukseen, jossa muun ohella sovitaan osapuolten välisistä tehtävistä sekä korvausten maksusta. Kiinteistökohtaisen kuljetuksen ulkopuolelle jäävien kiinteistöjen pakkausjätteiden ja muiden kierrätyskelpoisten jätteiden keräys järjestetään aluekeräyksenä. Tuottajayhteisön aluekeräyksen vastaanottoaikat on nimetty Rinki ekopisteiksi. Kierrätyskelpoisten jätteiden aluekeräyspisteiden sijainnit ovat osoitteessa www.kierratys.info.

Paperijätteen jätehuolto on kokonaan tuottajien järjestämää. Jos kiinteistöllä on käytössään paperintuottajien järjestämä paperinkeräysastia, on paperijäte laitettava siihen. Muutoin kiinteistöjen käytössä on tuottajien järjestämä paperijätteen aluekeräys.

Myös muut tuottajavastuunalaiset jätteet kuin pakkausjätteet (kuten paristot ja akut sekä sähkö- ja elektroniikkaromu) on lajiteltava erikseen ja toimitettava tuottajan järjestämään

vastaanottopaikkaan. Pantilliset juomapakkaukset on toimitettava näitä varten järjestettyihin palautuspisteisiin.

Uutena velvoitteena jätehuoltomääräyksiin on lisätty tekstiilijätteen erilliskeräys. Jäteasetuksen 21 §:n mukaisesti kunnan on järjestettävä tekstiilijätteelle alueellinen vastaanotto 1.1.2023 lukien. Kiinteistöillä syntyvä tekstiilijäte tulee toimittaa HSY:n osoittamiin vastaanottopaikkoihin ja noudattaa HSY:n antamia ohjeita tekstiilijätteen keräyksestä.

Omatoimiremonttien yhteydessä syntyy myös rakennus- ja purkujätteitä. Rakennus- ja purkujätteelle annetaan jäteasetuksessa (26 §) määrän ja haitallisuuden vähentämiseen ja käsittelyyn liittyviä määräyksiä sekä erilliskeräysvelvoitteita (27 §), jotka koskevat niin elinkeinotoimintaa kuin kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvia kiinteistöjä. Asuinkiinteistöillä tehtävässä rakennus- ja purkutoiminnassa syntyvä jäte kuuluu kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin ainoastaan siinä tapauksessa, että kyseessä on pienimuotoisesta kotitalouden itse tekemästä rakennus- ja purkutoiminnasta, jonka jätehuollosta kotitalous vastaa itse. Mikäli remontointipalveluita tarjoava yritys vastaa asuinkiinteistöllä syntyvän rakennus- ja purkujätteen jätehuollosta, on se elinkeinotoiminnan jätettä. Ammattimaisen rakentamisen, purkamisen tai remontoinnin jäte ei kuulu HSY:n jätehuoltovastuulle eikä jätehuoltomääräyksissä anneta määräyksiä näiden jätteiden toimittamispaikasta. Jätteen haltijan tulee toimittaa jäte asianmukaiseen, luvan omaavaan vastaanottopaikkaan.

12 § Sekajäte

Nykyisten jätehuoltomääräysten mukaisesti määräyksiin sisällytetään selkeyttävä säännös sekajätteen keräämistä varten tarkoitetusta jäteastiasta, jonka tulee olla käytössä kaikilla kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen piiriin kuuluvilla kiinteistöillä.

13 § Asuinkiinteistöjä koskevat lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteet

Jätteen erilliskeräysvelvoitteita ehdotetaan laajennettavaksi. Lisäksi asuinkiinteistöjä koskevat erilliskeräysvelvoitteet sekä kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan kiinteistöjä koskevat erilliskeräysvelvoitteet on erotettu omiin pykäliinsä.

Erilliskeräysvelvoitteiden lähtökohtana on jäteasetuksen mukainen kiinteistöittäinen kierrätyskelpoisten jätteiden erilliskeräys. Jäteasetuksen 17 §: mukaan kunnan on järjestettävä asumisessa syntyvän muun biojätteen kuin puutarha- tai puistojätteen erilliskeräys vähintään jokaiselta taajamassa sijaitsevalta kiinteistöltä, jossa on viisi tai useampi asuinhuoneisto. Yli 10 000 asukkaan taajamassa kunnan on järjestettävä 1 momentissa tarkoitettu erilliskeräys jokaiselta kiinteistöltä, jossa on vähintään yksi asuinhuoneisto. Jäteasetuksen 18 §:n mukaan kunnan on järjestettävä jätelain 49 a §:n mukaisesti yhteistoiminnassa pakkausten tuottajayhteisön kanssa asumisessa syntyvän lasi-, metalli- ja muovi- sekä paperi- ja kartonkipakkausjätteen erilliskeräys vähintään jokaiselta taajamassa sijaitsevalta kiinteistöltä, jossa on viisi tai useampi asuinhuoneisto. Biojätteen erilliskeräys on aloitettava viimeistään 1.7.2022 alkaen ja muun kierrätyskelpoisen jätteen erilliskeräys 1.7.2023 alkaen. Asetuksen mukaan biojätteen erilliskeräystä on laajennettava yli 10 000 asukkaan taajamissa koskemaan kaikkia kiinteistöjä 19.7.2024 alkaen.

Jäteasetuksen perustelumuioston (18.11.2021) mukaan erilliskeräysvelvoite on perusteltua asettaa biojätteelle vaiheittain tiukemmaksi kuin muille erilliskerättäville jätelajeille, koska selvitysten mukaan biojätteen kierrätystä lisäämällä voidaan käytännössä tehokkaimmin nostaa yhdyskuntajätteen kierrätysastetta. Lisäksi biojätteen kierrätystä on mahdollista lisätä vain erilliskeräystä (ml. pienkompostointi) lisäämällä, sillä lannoitevalmistelainsäädännöstä johdettavan nykyisen tulkintakäytännön, samoin kuin jätedirektiivin 11 a artiklan 4 kohdan, perusteella sekajätteestä erotellun biojätteen hyödyntämistä ei voida katsoa kierrätykseksi. Biojätteen kiinteistöittäinen keräys voitaisiin tarvittaessa toteuttaa myös yhteiskeräyksenä kahden tai

useamman toisiaan lähellä sijaitsevan kiinteistön kesken. Biojätteen erilliskeräysvelvoite ei koske puutarha- ja puistojäätettä eikä kiinteistöjä, joilla syntyvä biojäte kompostoidaan.

Jätelain 91 § 3 momentin mukaan jätehuoltomääräyksissä voidaan poiketa jäteasetuksen mukaisista erilliskeräysvelvoitteista. Poikkeaminen voi tapahtua jäteasetuksesta laajempaan suuntaan tai suppeampaan suuntaan. Asetuksessa säädettyä keräystä suppeampi keräys voidaan määrätä korkeintaan viideksi vuodeksi kerrallaan, jos jokin jätelain 15 §:n 2 momentin mukaisista erilliskeräysvelvollisuudesta poikkeamisen edellytyksistä täyttyy. Jätelain 15 §:n 2 momentin mukaan jätteiden erilliskeräysvelvollisuudesta voidaan poiketa vain, jos jokin seuraavista edellytyksistä täyttyy:

- 1) erilaisten jätteiden yhteiskeräys ei heikennä niiden laatua eikä vähennä mahdollisuuksia valmistella ne uudelleenkäyttöön, kierrättää ne tai hyödyntää ne muulla tavoin etusijajärjestyksen mukaisesti;
- 2) erilliskeräys ei johda parhaaseen mahdolliseen kokonaistulokseen, kun otetaan huomioon jätteen jätehuollon kokonaisvaikutukset ympäristöön;
- 3) erilliskeräys ei ole teknisesti toteutettavissa, kun otetaan huomioon jätteen keräyksen hyvät käytännöt;
- 4) erilliskeräyksen kustannukset olisivat kohtuuttomia ottaen huomioon mahdollisuudet parantaa erilliskeräyksen kustannustehokkuutta, erilliskerätyn jätteen ja siitä jalostetun uusioraaka-aineen myynnistä saatavat tulot sekä kustannukset, jotka syntyvät lajittelemattoman jätteen keräyksen ja käsittelyn kielteisistä ympäristö- ja terveysvaikutuksista.

Jätelain perusteluiden mukaan erilliskeräysvelvoitteesta voitaisiin poiketa 2 kohdan perusteella esimerkiksi harvaan asutuilla tai vaikeakulkuisilla alueilla, jolloin jätteiden kuljettamisesta hyödyntämislaitoksiin aiheutuvat päästöt ja luonnonvarojen kulutus voivat ylittää tietystä tai tietyistä hyödyntämistavoista saatavat ympäristöhyödyt. Harva asutus tai hankalat liikenneyhteydet eivät kuitenkaan sellaisenaan oikeuttaisi erilliskeräyksestä poikkeamiseen, vaan ensisijaisesti tulisi arvioida, voidaanko erilliskeräys toteuttaa tehokkaasti esimerkiksi uusien teknisten ratkaisujen tai uusien keräyskäytäntöjen avulla. Jätehuollon ympäristövaikutuksia arvioitaessa tulisi varsinaisten jätehuoltotoimien vaikutusten lisäksi ottaa huomioon myös mahdollinen erilliskerätyn jätteen hyödyntämisestä aiheutuva luonnonvarojen säästyminen.

Poikkeamismahdollisuus teknisen toteuttamiskelvottomuuden (kohta 3) perusteella liittyy usein keräysalueen tai -paikan vaikeisiin olosuhteisiin, kuten esimerkiksi keräyspaikkojen tai keräysreittien ahtauteen tai vaikeakulkuisuuteen. Jos tällaisiin olosuhteisiin olisi kuitenkin kehitetty keräystekniikoita tai käytäntöjä, joiden olisi osoitettu toimivan myös käytännössä, 3 kohdan mukaista poikkeusta ei voisi soveltaa. 4 kohdan perusteella erilliskeräyksestä voitaisiin poiketa, jos siitä aiheutuisi kohtuuttomia kustannuksia. Erilliskeräyksen kustannusten kohtuuttomuutta arvioitaessa tulisi ottaa huomioon mahdollisuudet parantaa erilliskeräyksen kustannustehokkuutta, erilliskerätyn jätteen tai siitä valmistetun uusioraaka-aineen myynnistä mahdollisesti saatavat tulot sekä ne erilliskeräyksen johdosta vältettävät kustannukset, jotka syntyisivät keräyksen ja käsittelyn kielteisistä ympäristö- ja terveysvaikutuksista siinä tapauksessa, että jätettä ei lajitella ja kerätä erikseen.

Lasi-, metalli-, kartonki- ja muovipakkausjätteen sekä pienmetallin erilliskeräysvelvoitteet

Nykyisiä lasi-, metalli-, kartonki- ja muovipakkausjätteen sekä pienmetallin erilliskeräysvelvoitteita, jotka koskevat kaikkia vähintään viiden asuinhuoneiston kiinteistöjä, ei ehdoteta muutettavaksi. Jäteasetuksen mukainen erilliskeräysvelvoite koskisi vain taajama-alueita, mutta olemassa olevan keräyksen supistaminen vain taajamiin ei ole tarkoituksenmukaista.

Biojätteen erilliskeräysvelvoitteen laajentaminen

Biojätteen erilliskeräysvelvoite ehdotetaan laajennettavaksi koko toimialueelle, koskemaan kaikkia asuin- ja vapaa-ajan asunnot pois lukien. Biojätteen erilliskeräys laajenisi näin ollen koko toimialueelle eikä rajoittuisi vain 10 000 asukkaan taajamiin.

HSY:n toimialueella yhteensä lähes 63 000 1-4 huoneiston kiinteistöä. Kokonaismäärästä 70 % on omakotitaloja ja 30 % 2-4 huoneiston kiinteistöjä. Näistä kiinteistöistä noin 8000 on tehnyt kompostointi-ilmoituksen HSY:lle ja noin 4600 on tilannut itselleen biojätteen kiinteistöittäisen kuljetuksen. Kiinteistöjä, joilta ei erilliskerätä biojätettä tai jotka eivät kompostoi on yhteensä noin 50 000 kpl.

HSY:n teettämän sekajätteen koostumustutkimuksen (HSY, sekajätteen koostumustutkimus 2021) mukaan pääkaupunkiseudun asukkaiden sekajätteessä on biojätettä keskimäärin 51,1 kg asukasta kohden vuodessa, joka on koko sekajätteen määrästä 39,4 %. Tutkimusryhmistä eniten biojätettä sekajätteessä on 1 huoneiston kiinteistöissä asuvilla. Omakotitaloissa biojätettä kertyy sekajätteeseen vuodessa keskimäärin 87,2 kg/as, joka on tutkimusryhmän tuottamasta koko sekajätteen määrästä 45,3 %. Tämän tutkimusryhmän asukkaat laittoivat sekajätteeseen eniten keittiöbiojätettä, 64,3 kg/as, joka on koko biojätteen määrästä 74 %. Puutarhajätteen osuus kaikesta biojätteestä sekajätteen joukossa tässä tutkimusryhmässä oli 22 %. Lähes yhtä paljon biojätettä sekajätteen sekaan laittavat 2–4 huoneiston kiinteistöissä asuvat. Lisäksi HSY:n selvitykset osoittavat, että biojätettä lajitellaan kaikista jätelajeista puutteellisimmin HSY:n alueella. Pientaloille tehtyjen kyselyiden perusteella suurin syy pientaloasujan biojätteen lajittelemattomuudelle on kotipihaan jäteastoiden puute. Lisäksi biojäte koetaan monellakin tapaa muita jätelajeja haastavampana lajiteltavana.

Jätehuoltomääräysten valmistelun tueksi teetettiin syksyllä 2021 biojätteen erilliskeräysselvitys (LCA Consulting Oy, raportti 25.1.2022). Biojätteen erilliskeräyksen laajentamisen ympäristövaikutuksia tarkasteltiin elinkaarimallinnuksella. Mallinnuksessa tarkasteltiin biojätteen keräyksen, kuljetusten, käsittelyn ja loppuhyödyntämisen aiheuttamia positiivisia ja negatiivisia ympäristövaikutuksia ilmastomuutoksen näkökulmasta nykytilan lisäksi kahdessa eri skenaariossa: jätelain mukaisessa keräysveloitteessa kattava yli 10 000 asukkaan taajamat sekä siinä tapauksessa, että keräysvelvoite laajennettaisiin koskemaan kaikkia asuinkiinteistöjä alueella. Mallinnuksessa tarkasteltiin HSY:n jätehuollon koko toimialuetta, mukaan lukien Kirkkonummi. Mallinnus toteutettiin GaBi-ohjelmalla hyödyntäen ja täydentäen HSY:lle aiemmin rakennettuja elinkaarimalleja.

Mikäli biojätteen erilliskeräys laajennetaan koskemaan koko toimialuetta, erilliskeräykseen ohjautuvan biojättekertymän arvioitiin kasvavan noin 18 - 31 % nykyisestä (noin 7 750 –14 000 t/v), riippuen pienkiinteistöjen liittymisasteesta erilliskeräykseen sekä niiden oletetusta biojättekertymästä. Tämä sekä määräyksen myötä lisääntyvä kotikompostointi kasvattaisivat kotitalousjätteen kierrätysastetta alueella 1,6 – 2,4 prosenttiyksikköä, eli nykyinen kierrätysaste 45,4 prosenttia nousisi 47,0 – 47,8 prosenttiin. Selvityksen mukaan kierrätyksellä saavutettavat päästövähennykset kasvaisivat nykytilaan verrattuna enemmän kuin keräyksestä ja käsittelystä aiheutuvat päästöt, joten jätehuollolla saavutettava ilmastohyöty kasvaisi laskennallisesti noin 38 - 1001 hiilidioksidiekvivalenttitonnia (1 - 29 %) vuodessa. Biojätteen kierrätyksen ilmastohyödyt muodostuvat siitä tuotettavasta biokaasusta sekä lopputuotteen käytön korvaamasta lannoite- ja turvetuotannosta. Kotikompostoinnissa laitospäiväisen biojätteenkäsittelyn ilmastohyödyt jäävät saavuttamatta. Jos alle 60 % uusista kiinteistöistä liittyy erilliskeräykseen, jäävät ilmastohyödyt lähelle nykytilan tasoa.

HSY kilpailuttaa uudet jätteenkeräysurakat siten, että urakoitsijat veloitetaan käyttämään uusiutuvia polttoaineita. Tehdyssä mallinnuksessa oletetaan, että jätteenkeräyksen laajentaminen toteutetaan uusiutuvilla polttoaineilla. Jos keräyksen laajennus toteutettaisiin 100 % fossiililla polttoaineilla, jäisi saavutettava ilmastohyöty merkittävästi pienemmäksi, mutta olisi silti positiivinen tai lähellä nollaa nykytilaan verrattuna.

Biojätteen erilliskeräysselvitys osoittaa, ettei jätelain 15 §:n mukaisia poikkeamisperusteita määrätä jäteasetuksen tasoa suppeampi keräys ole. Selvitys osoittaa, että erilliskeräysvelvoite on tarkoituksenmukaista laajentaa koskemaan kaikkia asuinkiinteistöjä HSY:n toimialueella, rajautumatta 10 000 asukkaan taajamiin. Keräyksen laajentaminen koko toimialueelle on

jättemäärien, kierrätysasteen ja ympäristövaikutusten valossa parempi vaihtoehto, sillä kuljetusmatkat kasvaisivat vain maltillisesti. Koska erilliskeräysvelvoitteita ei ehdoteta kohdistettavaksi pelkästään 10 000 asukkaan taajamiin, velvoitteen voimassaoloaluetta ei ole tarpeen sopeuttaa väestömäärän jatkuvaan muutokseen esimerkiksi kartta-aineistoa ylläpitämällä. Tämä keventää erilliskeräysvelvoitteita koskevaa hallinnollista taakkaa ja tekee velvoitteiden kohdistumisesta yksiselitteistä.

Biojätteen erilliskeräyksen vaihtoehdot kiinteistön haltijoille

Biojätteen erilliskeräyksen laajentuessa kaikille asuinkiinteistöille HSY tulee tarjoamaan asukkaille aiempaa laajemman valikoiman vaihtoehtoisia biojätteen erilliskeräys- tai kompostointitapoja. Tavoitteena on tehdä biojätteen lajittelusta aiempaa helpompaa, kun biojätteen keräysväline on omalla tai lähinaapurin pihalla. Muutosvaiheessa HSY panostaa pientaloille suunnattuun viestintään ja neuvontaan biojätteen lajittelutehokkuuden parantamiseksi.

Biojätteen erilliskeräykseen 1 - 4 asunnon kiinteistöillä on useita vaihtoehtoja. Kiinteistön haltijat voivat tilata HSY:ltä erillisen biojätteen 140 tai 240 litran biojäteastia. Biojätteen erilliskeräys vähentää sekajätteen määrää, jolloin sekajätteen tyhjennysrytmiä voi harventaa jopa 16 viikkoon. Lähellä sijaitsevat kiinteistöt voivat käyttää yhteistä biojätteen keräysvälinettä ja tehdä yhteiskäytöstä erillisen sopimuksen HSY:n kanssa.

HSY:n tarkoituksena on myös kehittää kokonaan uusia palveluratkaisuja erityisesti pientalojen biojätteen keräykselle. Erityisesti pienille kiinteistöille suunnattuja biojätteen keräysratkaisuja ovat tuulettuva biojäteastia ja jäteautoon tyhjennettävä kompostori. HSY:n palveluvalikoima kokonaisuudessaan, myös uudet palveluratkaisut, tulevat olemaan saatavilla kaikille HSY:n jätehuoltovastuulle kuuluville kiinteistöille niiden sijainnista tai koosta riippumatta.

Tuulettuva biojäteastia on tavallista biojäteastiaa paremmin ilmastoitu välipohjallinen biojäteastia. Perinteistä biojäteastiaa parempi ilmastointi pitää biojätteen kuivempana, mikä vähentää biojätteiden muodostamaa hajua. Vähäisemmän hajunmuodostuksen vuoksi tuulettuva biojäteastia on mahdollista tyhjentää kahta viikkoa harvemmalla tyhjennysrytmillä. Tuulettuva biojäteastia sopii pienille kiinteistöille, joissa syntyy vähän biojätettä ja joilla biojäteastia ei ehdi täyttyä joka toisen viikon tyhjennysrytmillä.

Jäteautoon tyhjennettävä kompostori on tavallisen jäteastian kriteerit täyttävä kompostori, joka on tavallisen kompostorin tapaan lämpöeristetty, ilmastoitu ja siinä on tyhjennysluukku. Tyhjennettävä kompostori on parhaillaan testattavana HSY:n toimialueen pienikiinteistöillä. HSY:ltä vuokrattavassa kompostorissa voidaan kompostoida elintarvikkejätettä, mutta se voidaan myös tarvittaessa tyhjentää jäteautoon kuten tavallinen jäteastia. Jäteautoon tyhjennettävä kompostori sopii pienen kokonsa vuoksi pienille kiinteistöille, joilla ei kerry paljoa biojätettä. Kompostoria käytetään kuten tavallista kompostoria, mutta sille voi tilata tarvittaessa tyhjennyksen, jos kaikelle siinä syntyvälle kompostille ei ole käyttöä, kompostori on ehtinyt täyttymään ennen kuin se on täynnä tai kompostointi ei ole onnistunut.

Biojäte voidaan myös kompostoida kiinteistöillä käyttäen kiinteistön omaa, jätehuoltomääräysten mukaista kompostoria. Lisäksi lähellä sijaitsevat kiinteistöt voivat käyttää yhteistä kompostoria.

HSY toteutti tammikuussa 2022 biojätteen kyselyn pientaloasukkaille, johon vastasi yli 3300 asukasta. Kyselyssä selvitettiin pientaloasukkaiden näkemystä sopivimmasta biojätteen keräysvaihtoehdosta tulevaisuudessa. Vastajille esitettiin vaihtoehtoina omatoiminen kompostointi itse hankitussa määräkset täyttävässä kompostorissa (kompostorin hankintahinta noin 150-500 euroa), HSY:n vuokratkompostori (tarvittaessa tyhjennettävä), jonka arvioitu vuosikustannus oli 110 euron vuosivuokra, lisäksi mahdollinen tyhjennys noin 7 euroa/tyhjennys, tuulettuva biojäteastia, jonka arvioitu vuosikustannus olisi noin 90 euroa, tavallinen biojäteastia oman kiinteistölle, jonka arvioitu vuosikustannus olisi n. 175 euroa (tyhjennys 2 viikon välein) tai

tavallinen biojäteastia yhteiskäyttöön naapurin/naapurien kanssa, jolloin vuosikustannus jakautuisi kaikille yhteiskäytön osapuolille. Kyselyssä eniten suosiota saavutti omatoiminen kompostointi itse hankitussa kompostorissa. Toiseksi suosituin oli tuulettuva biojäteastia.

Vaikutukset kiinteistöjen jätemaksuihin ja muihin kustannuksiin

Tällä hetkellä HSY:n toimialueen pienkiinteistöillä kerätään pääsääntöisesti pelkkää sekajätettä. Biojätteen erilliskeräys mahdollistaa sekajätteen tyhjennysvälin pidentämisen joka 16. viikkoon. Tämä luo kiinteistöille uusia mahdollisuuksia valita kiinteistöllä syntyvään jätemäärään parhaiten soveltuvan tyhjennysrytmin ja palvelukokonaisuuden. Kiinteistöjen on mahdollista tilata esimerkiksi pakkausjätteiden monilokeroastia syntyvälle pakkausjätteelle tai toimittaa pakkausjätteet ekopisteelle. Nämä toimenpiteet vähentävät merkittävästi syntyvän sekajätteen määrää, jolloin sekajätteen tyhjennysväliä voidaan pidentää maksimissaan joka 16. viikkoon. Lisäksi HSY tulee selvittämään uusia tyhjennysvälikärsäjä, jotta kiinteistöille löydetään mahdollisimman optimaalinen palvelutaso. HSY ei kuitenkaan omatoimisesti muuta kiinteistöjen sekajätteen tyhjennysvälejä biojätteen erilliskeräyksen aloittamisen yhteydessä, vaan kiinteistön haltijoiden tulee itse tarkkailla omia jätekertymiään ja tehdä mahdolliset muutokset sen perusteella palveluihinsa.

Pienikiinteistöiden merkittävin kustannusten lisääjä on tyhjennysten lukumäärä. Valitsemalla ns. tuulettuvan biojäteastian voi biojätteen tyhjennysväliä jätehuoltomääräysten 21 §:n mukaisesti pidentää nykyisestä kahdesta viikosta neljään viikkoon, varsinkin omakotikiinteistöillä. Tämä vaikuttaa jätehuollon vuosikustannuksia alentavasti. Esimerkiksi omakotitaloissa tyypillisin sekajäteastian koko on 240 l ja tyhjennysväli on joka 2. viikko, jolloin vuosikustannus vuokra-astialla 244,40 € (hinnasto 2022). Sekajäteastian ja tuulettuvan biojäteastian tyhjennys joka neljäs viikko tarkoittaa yhteensä 211,64 € vuosikustannusta. Vastaavasti myös neljän huoneiston kiinteistöllä sekajätteen ja biojätteen erillisten astioiden tyhjennys joka toinen viikko on 161,20 euroa edullisempaa kuin pelkästään sekajäteastian tyhjennys kerran viikossa.

Vaihtoehtoisesti kiinteistöt voivat hankkia oman kompostorin. Kompostorin hankintahinnat vaihtelevat markkinoilla (150-500 euroa), riippuen kompostorin ominaisuuksista, valmistajasta, kompostorissa käytetyistä materiaaleista ja koosta. HSY:n tarkoituksena on lisätä palveluvalikoimaansa jäteautoon tyhjennettävissä oleva kompostori, jonka kiinteistöt voivat vuokrata alle 50 euron vuosivuokralla käyttöönsä.

Myös kiinteistöjen uudet jäteastia- ja jätetilajärjestelyt voivat aiheuttaa haasteita ja lisätä jätehuollon järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Mikäli kiinteistöillä joudutaan tekemään muutoksia esimerkiksi jätetiloihin, vaatii se investointeja.

Vaikutukset HSY:n talouteen

Biojätteen erilliskeräyksen laajeneminen tarkoittaa HSY:lle tyhjennysasuoritteiden kasvua sekä tarvittavien jäteastioiden hankintaa. Arvioiden tekemistä vaikeuttaa toistaiseksi puuttuva tieto siitä, missä laajuudessa HSY:n toimialueen pienikiinteistöt päättävät valita omatoimisen kompostoinnin vai erilliskeräyksen. Biojätteen erilliskeräyksen käynnistämisen ensi vaiheena toteutetaan kiinteistön haltijoille asiaa koskeva kysely.

Laajenevaa biojätteen erilliskeräystä varten HSY tulee hankkimaan sekä perinteisiä biojäteastioita (30 000 – 40 000 kpl), tuulettuvia biojäteastioita (5000 – 10 000 kpl) sekä tyhjennettäviä kompostoreita. Lisäksi tyhjennysasuoritteiden määrä kasvaa, mikä tarkoittaa arviolta 8-10 jäteauton lisäämistä reiteille kahteen ajovuoroon nykyisiin 15 biojäteurakkaan. Lisääntynyt tyhjennysasuoritteiden määrä tarkoittaa kuljetuspalveluiden hankintamenojen kasvamista sekä asiakastulojen nousua. Lisäksi kasvava biojättemäärä (teetetyn biojätteen erilliskeräysselvityksen perusteella 10 000- 14 000 t) nostaa biojätteen käsittelykustannuksia.

Vapaa-ajan asunnot

Biojätteen erilliskeräysvelvoitetta ei kohdisteta vapaa-ajan asuntoihin. HSY:n selvityksen mukaan toimialueella on yhteensä noin 2500 vapaa-ajanasunnoksi luokiteltua kiinteistöä, joille HSY järjestää kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen. Luvussa eivät ole mukana kohteet, joille ei ole ajoyhteyttä jäteajoneuvolla, jolloin kiinteistön haltija on liittynyt HSY:n järjestämän jätehuollon piiriin hakemalla alueellisen sekajätepisteen vuosimaksuasiakkaaksi. Vapaa-ajan kiinteistöille johtava tiestö ei useinkaan sovellu raskaalle kalustolle, jolloin kiinteistöittäistä keräystä ei ole käytännössä mahdollista toteuttaa. Vapaa-ajan asunnot ovat lisäksi usein vain osavuotisessa käytössä, jolloin syntyvä jätemäärä on varsin vähäinen. Biojätteen erilliskeräyksen kustannukset olisivat merkittävät, mutta kohteiden vähäisestä lukumäärästä sekä käyttöasteesta johtuen vaikutus esimerkiksi biojättekertymään ja sitä kautta kierrätystavoitteiden saavuttamiseen on vähäinen. Näin ollen jätelain 15 §:n 2 momentin mukaiset edellytykset poikkeamiselle täyttyvät. Vapaa-ajan asuntojen poikkeamisperusteen olemassaoloa arvioidaan viimeistään viiden vuoden kuluttua uudelleen.

Kiinteistön käsite erilliskeräysvelvoiterajoja tulkittaessa

Yksikkö, johon erilliskeräyksen velvoitteet kohdistuvat, on kiinteistö. Jäteasetuksen 17 §:n perusteluissa on tarkennettu, miten käsitettä kiinteistö tulisi tulkita erilliskeräyksen järjestämiseen liittyvissä velvoitteissa: ”Säännöksen soveltamisen yhteydessä kiinteistön käsitettä tulisi tulkita jätteen keräyksen järjestämisen näkökulmasta. Tällöin kiinteistöllä sijaitseva katsottavien huoneistojen lukumäärä ei olisi jokaisessa tilanteessa yhteneväinen esimerkiksi kiinteistörekisteriin merkittyjen kiinteistöyksikköä koskevien tietojen kanssa, vaan merkitystä voitaisiin antaa myös kiinteistön ja sillä sijaitsevien rakennusten omistus- ja hallintasuhteille sekä jätepidettä käytännössä käyttävien asuinhuoneistojen lukumäärälle. Olennaista olisi, että kiinteistö muodostaisi jätehuollon järjestämisen kannalta tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden. Käytännössä samalla tontilla voi esimerkiksi olla viisi erillispientaloa tai paritaloa, mutta ilman asunto-osakeyhtiömuotoa. Jos kullakin talolla on oma jätepisteensä, rinnastuisi tilanne omalla tontilla sijaitseviin yksittäisiin omakotitaloihin tai paritaloihin, eivätkä asetuksessa vähintään viidelle asuinhuoneistolle säädetyt erilliskeräysvelvoitteet koskisi tontilla sijaitsevia taloja. Toisaalta erilliskeräysvelvoite koskisi niitä asunto-osakeyhtiöitä, joissa samaa jätepidettä käyttää vähintään viisi asuinhuoneistoa, riippumatta siitä, muodostuuko asunto-osakeyhtiö erillispientaloista tai esimerkiksi rivitaloista. Jos asunto-osakeyhtiön erillispientaloilla on omat jäteastiansa ja omat jättesopimuksensa, erilliskeräysvelvoitteet eivät koskisi. Säännöksen mukaisen huoneistorajan laskennassa ei olisi merkitystä sillä, kuinka monen tontin alueelle asunto-osakeyhtiöön kuuluvat rakennukset sijoittuvat.”

Jäteasetuksen perusteluiden mukaisesti määräyksissä on pyritty tarkentamaan kiinteistön määritelmää erityisesti siltä osin, milloin asuin-kiinteistöllä katsotaan olevan vähintään viisi huoneistoa. Kiinteistöllä tarkoitetaan maapohjaa, kuten tonttia tai tilaa, sillä sijaitsevine rakennuksineen. Biojätteen erilliskeräysvelvoite koskee kaikkia kiinteistöjä, joiden jätteiden vastaanottopaikkaa käyttää vähintään yksi asuinhuoneisto. Muiden kierrätyskelpoisten jätteiden erilliskeräysvelvoitteet koskevat niitä asuin-kiinteistöjä, joissa samaa kiinteistöllä sijaitsevaa jätepidettä käyttää vähintään viisi asuinhuoneistoa. Samalla kiinteistöllä sijaitsevia erillispientaloja, jotka eivät käytä yhteistä jätepidettä, koskee ainoastaan biojätteen erilliskeräysvelvoite.

Lisäksi erilliskeräysvelvoitteet koskevat siirtolapuutarhojen ja sellaisten pienvenesatamien, joilla vastaanotetaan saaristossa sijaitsevien asuin-kiinteistöjen jätettä, ylläpitämiä yhteisiä jätepisteitä.

HSY suosittelee erilliskeräyksen järjestämistä myös kaikissa niissä tilanteissa, joita erilliskeräysvelvoitteet eivät koske. Kiinteistöt, joita erilliskeräysvelvoitteet eivät koske, voivat halutessaan sopia HSY:n kanssa erilliskeräytyjen pakkausjätteiden kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen liittymisestä. Kaikilla HSY:n järjestämisvastuulle kuuluvilla kiinteistöillä jätteen kiinteistöittäisestä kuljettamisesta huolehtii HSY jätehuoltomääräysten mukaisesti.

Lisäksi pykälään sisältyisi kielto laittaa jätteiden keräysvälineisiin muita jätteitä, kuin mille keräysväline on tarkoitettu. Vääriin keräysvälineisiin laitettu materiaali haittaa kierrätystä, kierrätykseen ohjattavan materiaalin hyötykäyttöä tai jätteen energiahyötykäyttöä.

Selkeyden vuoksi määräyksiin on lisätty näkyviin myös velvoite paperijätteen erilliskeräykseen. Jätelain 49 §:n mukaan paperituotteiden tuottajan on järjestettävä käytöstä poistettujen paperituotteiden kuljetus maksutta kiinteistön haltijan järjestämästä vastaanottopaikasta, jos kiinteistö sijaitsee muulla kuin pientalo- tai haja-asutusalueella. Jätelain 50 §:n mukaisesti kiinteistön haltijan tulee järjestää vastaanottopaikka käytöstä poistettujen paperituotteiden keräystä varten. Velvollisuus ei kuitenkaan koske pientaloja tai muita vastaavia kiinteistöjä eikä haja-asutusalueella sijaitsevia kiinteistöjä.

14 § Muilla HSY:n järjestämän jätehuollon piiriin kuuluvilla kiinteistöillä syntyvien jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteet

Määräyksiin ehdotetaan selkeyden vuoksi otettavaksi oma erillinen muita kuin asuinkiinteistöjä koskeva erilliskeräysvelvoitteita koskeva pykälänsä. Pykälä koskee käytännössä kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan kiinteistöjä sekä niitä kiinteistöjä, joiden jätehuollon HSY järjestää toissijaisen vastuunsa perusteella. On huomattava, että muita elinkeinoelämän toimijoita koskevat jäteasetuksen mukaiset erilliskeräysvelvoitteet sellaisenaan.

Jäteasetuksen mukaan jätteen haltijan on järjestettävä jokaiselta taajamassa tai asema- tai yleiskaavoitetulla palvelu-, matkailu- tai työpaikka-alueella sijaitsevalta kiinteistöltä yhdyskuntajätteen erilliskeräys vähintään seuraavasti:

- 1) muu biojäte kuin puutarha- tai puistojäte, jos sitä syntyy viikossa vähintään kymmenen kilogrammaa ja sitä ei käsitellä kiinteistöllä pienimuotoisesti siten kuin 12 §:ssä säädetään;
- 2) muovipakkausjäte sekä paperi- ja kartonkipakkausjäte, jos sitä syntyy viikossa vähintään viisi kilogrammaa;
- 3) lasipakkausjäte, jos sitä syntyy viikossa vähintään kaksi kilogrammaa;
- 4) metallipakkausjäte ja muu pienikokoinen metallijäte, jos niitä syntyy viikossa yhteensä vähintään kaksi kilogrammaa;
- 5) mahdollisuuksien mukaan muu kuin 2–4 kohdassa tarkoitettu muovi-, paperi-, kartonki-, lasi- ja metallijäte, puutarha- ja puistojäte, tekstiilijäte ja suurikokoiset käytöstä poistetut esineet.

HSY:n 1.1.2021 voimaan tulleiden erilliskeräysvelvoitteiden viikkokohtaiset kilogrammarajat ovat kaikkien jätelajien osalta suuremmat kuin asetuksessa ehdotetut. Määräyksiin ehdotetaan otettavaksi jäteasetuksen mukaiset kilogrammarajat. Sen sijaan jäteasetuksesta poiketen erilliskeräysvelvoite on voimassa kaikkialla HSY:n toimialueella. Koska erilliskeräysvelvoitteet ovat jo tulleet velvoittavina voimaan koskien kaikkia HSY:n toimialueella sijaitsevia kiinteistöjä, ei velvoitteita ole tarkoituksenmukaista rajata kohdistumaan pelkästään taajama-alueille tai jäteasetuksen mukaisille asema- tai yleiskaavoitetuille palvelu-, matkailu- tai työpaikka-alueella sijaitseville kiinteistöille.

4 luku

Jätteiden omatoiminen käsittely kiinteistöllä

15 § Kompostointi

Biojätteen erilliskeräyksen vaihtoehtona on sen kompostointi kiinteistöllä (jäteasetus 17 §). Mikäli kiinteistöllä kompostoidaan siellä syntyvä biojäte, ei kiinteistöllä ole velvollisuutta liittyä biojätteen kiinteistöittäiseen kuljetukseen.

Voimassa olevien jätehuoltomääräysten kompostointia koskevaa määräystä ehdotetaan tarkistettavaksi. Kiinteistökohtaisessa kompostorissa voidaan kompostoida elintarvikejätettä,

puutarha- ja puistojätettä, kuivakäymäläjätettä ja tietyin edellytyksin vähäisiä määriä jätevesilietettä. Jotta kompostointi onnistuu, on kompostoria hoidettava valmistajan tai maahantuojan ohjeiden mukaisesti.

Biojätteen kompostori on sijoitettava, rakennettava ja ylläpidettävä niin, että sen käytöstä ei aiheudu haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle. Kompostoinnista ei saa aiheutua roskaantumista tai haittaa kiinteistön tai naapuruston asukkaiden terveydelle tai ympäristölle.

Elintarvike- tai ulosteperäistä jätettä kompostoitaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota hygieniaan ja hajuhaittojen torjumiseen. Näiden jätteiden kompostointiin käytettävän kompostorin pitää olla jysijä- ja haittaeläinsuojattu. Erityisesti elintarvike- ja ulosteperäistä jätettä kompostoitaessa tulee varmistua, että jäte on täysin kompostoitunut ennen sen poistamista kompostorista. Esimerkiksi kuivakäymäläjäte voi vaatia jälkikompostoinnin kompostorin ulkopuolella.

Elintarvikejätteen omatoimiseen kiinteistöittäiseen käsittelyyn ja keräykseen tarkoitettuja uusia tuotteita kehitetään jatkuvasti. On tarkoituksenmukaista sallia elintarvikejätteen kompostoinnissa perinteisen kompostoinnin rinnalla myös muita vaihtoehtoja, jolloin kompostori voidaan sijoittaa myös sisätiloihin. Tällöin kuitenkin kompostoinnin tulee tapahtua kompostointiin suunnitellussa laitteistossa tai käyttäen muuta asianmukaista menetelmää, jossa elintarvikejäte kierrätetään eikä kompostoinnista aiheudu haittaa ympäristölle tai terveydelle. Tällaisia uusia menetelmiä on mm. ns. bokashi-menetelmä sekä keittiöön tai muualle sisätiloihin sijoitettavat sähköiset kompostorit. Kompostoinnissa tulee noudattaa HSY:n antamia ohjeita kompostoinnista. Lisäksi määräyksiin on lisätty HSY:ltä tilattavaa tyhjennettävää kompostoria koskeva uusi kohta ennakoivasti, mikäli HSY tulee lisäämään kompostorin palveluvalikoimaansa.

Uutena määräyskohtana on kielto laittaa vieraslajeiksi luokiteltuja kasveja tai niiden osia kompostoriin. Kiellolla on tarkoitus ehkäistä vieraslajien leviämistä kompostimullan kautta. Vieraslajien torjunnasta on säädetty laissa vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta (1709/2015), jossa on määrätty mm. vieraslajien ympäristöön päästämisen kiellosta ja kiinteistönhaltijoiden ja muiden toimijoiden huolehtimisvelvollisuuksista. Lista vieraslajeista on löydettävistä kansallisesta vieraslajiluettelosta (vieraslajit.fi). Vieraslajien oikeasta jätteenkäsittelystä saa tietoa paikalliselta jätelaitokselta.

Kompostoitaessa elintarvikejätettä tulee varmistua siitä, että jäte on ehtinyt maatua riittävästi, ennen kuin jätemassa tyhjennetään kompostorista jälkikompostoitumaan. Kompostorien valmistajien suosittelemat vähimmäisajat elintarvikejätteen viipymästä kompostorissa voivat toimia ohjeena maatumisastetta arvioitaessa. Määräyksen tavoitteena on estää tilanteet, joissa kompostori tyhjennetään tilan puutteen vuoksi liian nopeasti, jolloin jäte ei ole vielä ehtinyt riittävästi maatua. Tällainen maatumaton elintarvikejäte voi eristämättömään jälkikompostointiin siirrettäessä aiheuttaa esimerkiksi hajuhaittoja tai houkutella haittaeläimiä.

Pelkän puutarha- ja puistojätteen kompostointia ei koske 16 §:n mukainen kompostointi-ilmoituksen tekemisvelvollisuus.

16 § Kompostointi-ilmoitus

Voimassa olevien jätehuoltomääräysten mukaista kompostointi-ilmoituksen tekemisvelvoitetta ehdotetaan muutettavaksi huomioiden jäteasetuksen uudet velvoitteet kompostointi-ilmoituksen tietosisällöstä. Kompostointi-ilmoitusta koskevilla muutoksilla varaudutaan myös uudistuvan jätelainsäädännön vaatimukseen biojätteen käsittelyä koskevan kompostirekisterin perustamisesta.

Asetuksessa määritellyjä tietoja mm. käsittelylaitteiston kapasiteetista ja vuotuisesta käyttöajasta tarvitaan EU:n jätedirektiivin ja sen nojalla annetun komission täytäntöönpanopäätöksen 2019/1004 mukaiseen kierrätysasteen laskentaan.

Omatoiminen biojätteen kompostointi on onnistuessaan tehokasta kierrätystä ja sen osuus on tarkoitus saada näkymään myös valtakunnallisessa kierrätysasteessa ilmoitusmenettelyllä; jäteasetuksen 43 §:n mukaan jätteen haltijan on annettava biojätteen omatoimisesta käsittelystä tiedot kunnan jätehuoltoviranomaiselle, joka merkitsee ne ylläpitämäänsä rekisteriin jätteen kuljetuksista ja biojätteen käsittelystä kiinteistöllä. Ilmoitus on asetuksen mukaan annettava vähintään kahden kuukauden kuluessa toiminnan aloittamisesta ja samoin toiminnan lopettamisesta on ilmoitettava vähintään kahden kuukauden kuluessa. Tietoja on päivitettävä jätehuoltoviranomaiselle vähintään viiden vuoden välein. Ilmoitettavat tiedot on määritelty jäteasetuksessa.

Ilmoitusvelvollisuus koskee kaikkia HSY:n järjestämän jätehuollon piiriin kuuluvia kiinteistöjä, mukaan lukien vapaa-ajan kiinteistöt, siirtolapuutarhat ja pienvenesatamat. Siirtolapuutarhojen osalta ilmoituksen voi tehdä aluetta hallinnoiva siirtolapuutarhayhdistys yhteisesti kaikkien alueella sijaitsevien biojätteen kompostorien osalta.

Ilmoitusvelvollisuus ei koske pelkästään puutarha- ja puistojätteen kompostointia.

Kiinteistön haltijoiden tulee ilmoittaa HSY:lle myös kompostoinnin lopettamisesta, jolloin kiinteistön haltijoiden velvollisuutena on järjestää kullekin kiinteistölle tarvittava oma biojätteen keräysvälineen sijoituspaikka sekä tarvittavat biojätteen keräysvälineet.

HSY voisi myös kieltää kompostorin käytön jätehuollon järjestämistä koskevan perustellun syyn johdosta. Esimerkiksi tilanteessa, jossa kiinteistöillä syntyvän biojätteen määrä on olennaisesti väärin arvioitu tai kompostorin hoitamattomuudesta aiheutuu jatkuvia haju- tai muita haittoja naapurustolle, HSY voisi kieltää kompostorin käytön, jolloin kiinteistöjen tulee liittyä biojätteen kiinteistöittäiseen kuljetukseen.

17 § Jätteen polttaminen ja hautaaminen

Voimassa olevia jätehuoltomääräyksiä ehdotetaan tarkistettavaksi lisäämällä muovijätteen polttamista sekä jätteiden avopolttoa koskeva kieltö.

5 luku

Jätteiden keräysvälineet HSY:n järjestämässä kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa

Tämän luvun määräykset koskevat vain HSY:n järjestämää kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta.

18 § Keräysvälinetyypit

Voimassa olevia jätehuoltomääräyksiä ehdotetaan täsmennettäväksi kiinteistöllä käytettävissä olevien keräysvälinetyyppien osalta. Kiinteistöllä on oltava tarvittava määrä jäteastioita syntyvään jätemäärään, erilliskeräysvelvoitteisiin ja tyhjennysväliin nähden.

Keräysvälineinä HSY:n järjestämässä kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa saadaan käyttää vain sellaisia keräysvälineitä, jotka soveltuvat HSY:n järjestämässä jätteenkuljetuksessa koneellisesti tyhjennettäväksi. Käsiniirrettävien keräysvälineiden osalta tulee noudattaa kulloinkin voimassa olevia standardeja. Määräysten voimaantulohetkellä voimassa olevat standardit on vahvistettu 17.4.2020 ja ne ovat seuraavat:

SFS-EN 840-1:2020 Liikuteltavat jäte- ja kierrätysastiat. Osa 1: 2-pyöräiset, tilavuudeltaan max. 400 l. Kampatartuntalaitteella

SFS-EN 840-2:2020 Liikuteltavat jäte- ja kierrätysastiat. Osa 2: 4-pyöräiset, tilavuudeltaan max. 1300 l. Tasakannelliset, kippitapilla ja/tai kampatartuntalaitteella

SFS-EN 840-3:2020 Liikuteltavat jäte- ja kierrätysastiat. Osa 3: 4-pyöräiset, tilavuudeltaan max. 1300 l. Kupukannelliset, kippitapilla ja/tai kampatartuntalaitteella

SFS-EN 840-4:2020 Liikuteltavat jäte- ja kierrätysastiat. Osa 4: 4-pyöräiset, tilavuudeltaan max. 1700 l. Tasakannelliset, leveällä kippitapilla tai BG- ja/tai kampatartuntalaitteella.

HSY:n järjestämässä jätteenkuljetuksessa voidaan käyttää joko HSY:n:n keräysvälineitä (käsillä siirrettävät jäteastiat) tai kiinteistön haltijan omia keräysvälineitä (muut kuin käsillä siirrettävät keräysvälineet). Määräyksissä on lueteltu kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa käytettävät vaihtoehtoiset keräysvälineet. Keräysvälineinä kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa saadaan käyttää vain sellaisia keräysvälineitä, jotka soveltuvat HSY:n järjestämään jätteenkuljetukseen. Lisäksi määräyksissä on veloitettu käyttämään erikseen määriteltyjen standardien mukaisia jätteenkeräysvälineitä.

HSY toimittaa maksutta käsillä siirrettävät 140–660 litran jäteastiat kiinteistöille kiinteistön liittyessä HSY:n järjestämään jätehuoltoon tai käynnistäessä näiden jätehuoltomääräysten mukaisen erilliskeräyksen. Kiinteistöillä käytössä olevat kiinteistön haltijan omistamat käsillä siirrettävät jäteastiat korvataan maksutta HSY:n omistamilla jäteastioilla sitä mukaa, kun ne ovat huonokuntoisuuden vuoksi käyttöön sopimattomia tai mikäli jäteastia ei täytä edellä mainittuja keräysvälineelle määriteltyjä ehtoja. HSY arvioi keräysvälineiden korvaamisen tarpeen. HSY:n keräysvälineiden vuokra vahvistetaan vuosittain jätetaksassa tai vaihtoehtoisesti vuokra sisältyy keräysvälineen tyhjennyshintaan.

Kiinteistön haltijoiden omistamien käsillä siirrettävien jäteastioiden siirtyminen vaiheittain HSY:n jäteastioiksi on perusteltua erityisesti jätteenkuormaustyon turvallisuuden kannalta. Jäteastioiden tulee olla jätehuoltomääräysten mukaisia, jätehuoltomääräyksissä määriteltyjen standardien mukaisia sekä kunnoltaan sellaisia, että ne kestävät koneellisen tyhjennystyön. Käytännön työssä on osoittautunut, että kiinteistöillä on runsaasti käytössä jäteastioita, jotka eivät täytä jätehuoltomääräysten mukaisia edellytyksiä. Määräysten vastaisten tai kunnoltaan heikentyneiden jäteastioiden käyttö voi aiheuttaa tyhjennystyössä ongelmia ja työturvallisuuden vaarantumista. Siirtyminen vaiheittain HSY:ltä vuokrattujen astioiden käyttöön varmistaa jäteastioiden jätehuoltomääräysten mukaisuuden, mikä parantaa tyhjennystyön työturvallisuutta sekä keventää myös hallinnollista taakkaa, kun astioiden hajoamistapauksissa ei enää jatkossa ole tarpeen selvittää astian hajoamisen syytä. HSY:n tekemän selvityksen mukaan kiinteistön haltijan omistamia käsillä siirrettäviä jäteastioita on käytössä noin 25 000 kpl. Suurin osa on 140 litran ja 240 litran kokoisia jäteastioita.

Jätesäkeille tarkoitettuja jätesäkkilaineita tai vinssattavia pikakontteja ei saa käyttää kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa. Kielto on perusteltu, sillä työturvallisuusriskejä on esiintynyt jätesäkkilaineiden käytössä ja erityisesti pikakonttien tyhjennyksissä.

Säännökseen yhdistetään voimassa olevien jätehuoltomääräysten 19 §, joka koskee jätelajien nimityksiä ja tunnusvärejä.

19 § Keräysvälineen merkitseminen ja lajitteluohjeet

Voimassa olevien jätehuoltomääräysten mukaisesti määräykseen sisältyisi edelleen keräysvälineen merkitsemistä koskeva määräys. Jäteasetuksen 10 § velvoittaa merkitsemään jäteastioihin niihin kerättävän jätelajin ja keräyksestä vastaavan yhteisön yhteystiedot. HSY:n järjestämässä jätteenkuljetuksessa keräysvälineeseen tulee käyttää ainoastaan HSY:n tekstitarroja. Keräysvälineeseen ei saa kiinnittää sellaisia tarroja tai tehdä muita merkintöjä, jotka aiheuttavat sekaantumisen vaaraa jätehuollon järjestämisestä vastuussa olevasta tahosta. Mikäli keräysvälineet ovat yhteisessä sijoituspaikassa, jossa on useamman eri kiinteistön jätteenkeräysvälineitä, tulee kunkin kiinteistön keräysväline merkitä yksilöidysti esimerkiksi kiinteistön numeroa tai kirjainta vastaavalla merkinnällä.

Keräysvälineen merkitsemistä koskevat säännökset koskevat tavanomaisen kannellisen jäteastian ohella myös kaikkia muita kunkin jätelajin keräykseen soveltuvia välineitä, kuten kannellista säiliötä ja maahan upotettavaa syväkeräyssäiliötä.

20 § Keräysvälineiden täyttäminen

Voimassa olevien jätehuoltomääräysten keräysvälineiden täyttämistä koskevia määräyksiä täsmennettäisiin. Keräysväline on täytettävä siten, että jäte mahtuu keräysvälineeseen, keräysvälineen kansi on mahdollista sulkea ja että se keräysvälinettä voidaan liikutella ilman, että jätteet tippuvat astiasta. Haittaeläinten pääsy keräysvälineisiin tulee estää. Mikäli haittaeläimet, tuuli tai muu seikka on aiheuttanut jätteiden leviämisen jätetilassa tai kiinteistöllä, on roskaantuneisuuden siivoaminen kiinteistön haltijan vastuulla. Tyhjennystyön tulee olla tehtävissä koneellisesti.

21 § Keräysvälineiden tyhjennysvälit

Voimassa oleviin jätehuoltomääräyksiin sisältyvät määräykset keräysvälineiden tyhjennysväleistä. Jäteasetuksen 10 § velvoittaa tyhjentämään jäteastiat niin usein, että jäteastia voidaan aina sulkea, jäte mahtuu astiaan eikä jätteestä aiheudu ympäristön likaantumista tai roskaantumista taikka hajua tai muuta hygieenistä haittaa.

Kiinteistön keräysvälineiden tyhjennysvälin tulee soveltua HSY:n jätteenkuljetusjärjestelmään. HSY:n asiakaskiinteistöt voivat tilata haluamansa määrän jätteenkeräysvälineitä kiinteistölleen ja sopia itselleen sopivan noutorytmin sekä tehdä tarvittaessa haluamansa muutoksia palveluun. Kiinteistön tarvitsemat palvelut mukautetaan HSY:n järjestämän jätteenkuljetuksen tyhjennysväleihin, eikä jokaiselle kiinteistölle voida räätälöidä omia tyhjennysvälejä. Lisäksi HSY voi tilapäisesti esimerkiksi useiden pyhäpäivien sattuessa peräkkäin tai keliolosuhteiden johdosta siirtää kiinteistön tyhjennyspäivää. HSY tiedottaa muutoksista tyhjennyspäiviin aina muutosten ollessa etukäteen HSY:n tiedossa.

Mikäli kiinteistö ei ole mitoittanut keräysvälineiden määrää, kokoa tai tyhjennysrytmiä riittävällä tavalla suhteessa kiinteistöllä syntyvään jätemäärään, on HSY:llä oikeus määritellä kiinteistölle tarvittava määrä riittävän kokoisia keräysvälineitä oikealla tyhjennysrytmillä siten, ettei ympäristö- tai terveyshaittoja ilmene.

Mikäli HSY:n jätteenkeräys viivästyy liikenne- tai keliolosuhteiden, teknisten häiriöiden tai muun ylivoimaisen esteen tai kiinteistön haltijasta johtuvan syyn takia, ei HSY korvaa tyhjennysten myöhästymisestä tai puuttumisesta aiheutuvia kuluja kiinteistöille.

Tyhjennysväleihin ehdotetaan merkittäviä muutoksia laajenevan biojätteen erilliskeräyksen johdosta. Nykyistä joustavammat seka- ja biojäteastioiden tyhjennysvälit ovat perusteltuja ja mahdollistavat aiempaa laajemmin erilaisia palveluvaihtoehtoja pienikiinteistöille. Sekajätteen osalta enimmäistyhjennysvälin pidentämisen tavoitteena on huomioida erityisesti biojätteen erilliskeräyksen lisääntyminen ja sen myötä tapahtuva sekajätteen määrän vähentyminen kiinteistöillä. Sekajätteen tyhjennysvälin maksimipituudeksi ehdotetaan 16 viikkoa, mikäli biojäte erilliskerätään tai kompostoidaan. Optimaalinen tyhjennysväli riippuu kiinteistöllä syntyvästä kokonaisjätemäärästä ja siitä, kuinka paljon kiinteistön haltija toimittaa kierrätyskelpoisia jätelajeja esimerkiksi alueellisiin keräyspisteisiin.

Biojätteen tyhjennysväleihin ei ehdoteta muutoksia muilta osin, kuin palveluvalikoimaan tulossa olevan ns. tuulettuvan biojäteastian osalta. Tuulettuva biojäteastia mahdollistaa neljän viikon tyhjennysvälin biojätteelle.

Vapaa-ajankiinteistöjen tulee liittyä aina HSY:n järjestämään kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen sekajätteen osalta. Säännöllisesti ympärivuotisessa käytössä olevan (vähintään 6 kk vuodessa)

vapaa-ajankiinteistön jäteastiat on tyhjennettävä näiden jätehuoltomääräysten mukaisesti vähintään joka 4 viikko tai mikäli biojäte kompostoidaan, voi tyhjennysväliä pidentää maksimissaan 16 viikkoon.

Vain kesäaikana käytössä olevan vapaa-ajanasunnon jäteastiat on tyhjennettävä kesäaikana (viikot 18–40) näiden jätehuoltomääräysten mukaisesti vähintään joka neljäs viikko tai mikäli biojäte kompostoidaan, joka 16 viikko. Vapaa-ajan kiinteistön keräysväline on kuitenkin tyhjennettävä vähintään kerran vuodessa. Saariston vapaa-ajankiinteistöjen jäteastioiden tyhjennys voi olla erikseen tilattavissa, mikäli saareen ei ole ajoyhteyttä.

22 § Keräysvälineiden tyhjentämistä koskevat poikkeukset tai keskeyttäminen

Keräysvälineiden tyhjentämistä tai keskeyttämistä koskeviin poikkeuksiin ehdotetaan täsmennyksiä sekä lisätään pykälään vapaa-ajan asuntoja koskeva oma selkeyttävä kohta. Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus voidaan keskeyttää määräajaksi kiinteistön ollessa käyttämättömänä vähintään viikon. Mikäli keskeytys kestää yli vuoden, on haettava näiden jätehuoltomääräysten mukaista poikkeusta ja perusteltava hakemus.

23 § Ylimääräinen jäte (lisäjäte)

Ylimääräistä jätettä (lisäjätettä) koskevaan määräykseen ehdotetaan täsmennyksiä siltä osin, kun kiinteistön haltijaa ohjataan kasvattamaan kiinteistön keräyskapasiteettia, mikäli ylimääräistä jätettä kertyy jatkuvasti. Lisäksi ylimääräisen jätteen säilytysaika kiinteistöllä voi olla enintään viikon ja määrä rajoitetaan yhteen kuutioon. Ylimääräisen jätteen pakkauksessa ei saa olla elintarvikkejätettä. Määräysten tarkennuksilla pyritään ehkäisemään haittaeläimistä aiheutuvia haittoja sekä roskaantumista.

26 § Keräysvälineiden kunnossapito

Voimassa olevien jätehuoltomääräysten keräysvälineiden kunnossapitoa koskevia määräyksiä ehdotetaan täsmennettäväksi. Keräysvälineen haltija veloitetaan huolehtimaan keräysvälineiden asianmukaisesta kunnosta. Vastuu haittaeläinten torjunnasta kuuluu kiinteistön haltijalle.

Keräysvälineen omistaja voi olla kiinteistön haltija tai omistaja, jonka vastuulla jätelain mukaan on jätteen keräyksen järjestäminen kiinteistöllä, kiinteistön haltijan sopimuskumppani esimerkiksi syväkeräyssäiliöiden osalta tai HSY kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestäjänä.

HSY:n keräysvälineitä on käytettävä asianmukaisesti eikä niitä saa käyttää muihin tarkoituksiin. Keräysvälineen haltija vastaa keräysvälineelle aiheuttamastaan vahingosta tai keräysvälineen katoamisesta, jolloin HSY:llä on oikeus periä keräysvälineen haltijalta kulloinkin voimassa olevan jätetaksan mukainen korvausmaksu. Keräysvälineen haltija ei ole vastuussa keräysvälineen normaalista kulumisesta tai HSY:n kuljetusurakoitsijan aiheuttamista vahingoista.

Jos kiinteistön haltija käyttää omia keräysvälineitä kuten syväkeräyssäiliöitä, huolehtii kiinteistön haltija omistamiensa keräysvälineiden kunnossapidosta ja tarvittaessa uusimisesta omalla kustannuksellaan siten, etteivät keräysvälineet aiheuta terveyshaittaa, ympäristön likaantumista tai roskaantumista eikä turvallisuusriskiä tyhjentäjille tai käyttäjille. Kiinteistön haltija voi käyttää ainoastaan näiden jätehuoltomääräysten mukaisia keräysvälineitä. Keräysvälineen merkitsemisestä on määrätty 20 §:ssä. HSY ei korvaa normaalin kuormauskäsittelyn yhteydessä rikkoutunutta tai kuormaan pudonnutta keräysvälinettä lukuun ottamatta vahinkoja, jotka on todennetusti aiheuttanut HSY:n kuljetusurakoitsija tai joista HSY on voimassa olevan lainsäädännön perusteella muutoin vastuussa.

Mikäli kiinteistön haltijan omistama käsin siirrettävä jätteistä rikkoutuu tai osoittautuu liian huonokuntoiseksi, korvataan kiinteistön haltijan omistama keräysväline HSY:n omistamalla jätteistialla 18 §:n mukaisesti.

6 luku

Jätteiden keräyspaikat

25 § Keräysvälineiden sijoittaminen

Voimassa olevaa määräystä keräysvälineiden sijoittamisesta ehdotetaan täsmennettäväksi. Jäteasetuksen 10 §:n mukaan keräyspaikkaan on oltava esteetön pääsy ja jäte on voitava kuormata turvallisesti. Jätehuoltomääräyksissä annetaan tarkempia määräyksiä keräyspaikan järjestämiseen ja jätteistoiden sijoittamiseen liittyen. Keräysvälineiden sijoittamisessa kiinteistölle ja jätetilan rakentamisessa tulee noudattaa kunnan rakennusjärjestyksen määräyksiä, terveydensuojelujärjestyksiä, ympäristönsuojelumääräyksiä, kaavamääräyksiä sekä laitevalmistajan ohjeita.

Käsin siirrettävät keräysvälineet on sijoitettava sellaiseen paikkaan, johon jäteauto pääsee esteettömästi vähintään kymmenen metrin päähän. Keräysvälineet, joita ei voi siirtää käsin (syväkeräysvälineet, vaihtolavat, yms.) on sijoitettava siten, että jäteauto pääsee esteettä tyhjentämään säiliöt.

Uudisrakentamisessa on tärkeää huomioida myös kiinteistön jätehuollon toimivuus. Sekä uusia jätetiloja että syväkeräysvälineitä rakennettaessa on suositeltavaa noudattaa kulloinkin voimassa olevaa RT -korttia asuinkiinteistöjen jätehuollosta (RT 69-11190).

Jäteauto pääsee esteettömästi kiinteistön jätteistioille, kun jätetila on sijoitettu tonttiliittymän läheisyyteen, mahdollisimman lähelle ajotietä. Tällöin tyhjennys ei aiheuta tarpeetonta häiriötä ja esimerkiksi pihan turvallisuus ei vaarannu. Suositus on, että jäteauton ei tarvitse peruuttaa pihalla tai peruutusmatka jää mahdollisimman lyhyeksi. Jätteiden kuormaamisesta ei saa aiheutua roskaantumista tai haittaa ympäristölle tai terveydelle. Tarvittaessa jätetilan eteen asetetaan pysäköinnin kieltävä merkki.

Jäteauton reitti tontilla suunnitellaan kantamaan liikenne täysin kuormatulla jäteautolla. Kuormatun jäteauton paino on 18...28 tonnia. Väylän kaltevuus ei saa ylittää 1:7. Jäteauton tarvitsema ajoväylän leveys on vähintään 3 metriä, kaarteissa 4 metriä ja vapaa kulkukorkeus 4 metriä. Myös vaihtolava-auto mahtuu liikennöimään jäteauton käyttöön mitoitettussa ajoväylässä. Jos ajoväylä on kapeampi tai matalampi, on jätteistoiden oltava käsin siirrettäviä. Kääntyäkseen jäteauto tarvitsee halkaisijaltaan 20...25 metrin alueen.

Etukuormaajalla varustetun jäteauton tulee päästä lähestymään jätessäiliötä suorassa linjassa. Säiliö nostetaan varsien avulla ajoneuvon ohjaamon yli ja tyhjennetään jäteauton puristinsäiliön yläpuolelta. Tyhjennys vaatii vapaata korkeustilaa 8 metriä. Nostettavat syväkeräyssäiliöt pystytään yleensä tyhjentämään, vaikka säiliöiden ja jäteauton välissä olisi ruohoalue tai korkeintaan 1200 mm:n korkuinen aita tai pensaikko. Etäisyys säiliöiltä tyhjennysautolle ei kuitenkaan saa ylittää 7 metriä. Säiliöt tulee sijoittaa niin, että säiliön yläpuolelle jää vapaata korkeustilaa 8...10 metriä huomioiden räystäät, oksat, ilmakaapelit ym. Ajoväylien mitoituksessa esitetään ohjeita ohjeessa RT 98-10915 Ajoväylät, hitaasti liikennöivät. Ajoneuvojen mittoja esitetään ohjeessa RT 98-10914 Ajoneuvojen mittoja.

Paloturvallisuuteen ja ilkvallan estämiseen tulee jätteiden keräyspaikkojen suunnittelussa ja sijoittamisessa kiinnittää huomiota. Jätetilan turvallisuutta edistävät riittävä etäisyys jätetilan ja rakennuksen välillä, umpinaiset ulkoseinät sekä ulkona olevan jätetilan aitaaminen ja lukitseminen niin, että asiattomien pääsy estetään.

Rakennukseen kiinteästi liittyvän jätteiden jätetilan (jätehuoneen, varaston, katoksen) osastoinnissa noudatetaan Suomen rakentamismääräyskokoelman osan E1 määräyksiä. Rakennuksesta erillään olevan jätetilan paloturvallisuudesta antaa ohjeita pelastusviranomainen. Suositus on, että jäteastiaryhmät ovat vähintään kuuden metrin ja jätekatokset vähintään kahdeksan metrin päässä rakennuksen räystäslinjasta. Jos katosta ei ole mahdollista sijoittaa näin etäälle, voidaan palon leviäminen katoksesta rakennukseen estää palonkestävällä rakenteella. Pienkohteissa voidaan käyttää metallisia jäteastiasuojia. Syväkeräys säiliöt voidaan sijoittaa lähemmäksi kuin kahdeksan metriä rakennuksesta, mutta tällöinkin seka- ja biojäteastioiden etäisyyden rakennuksen ilmanottoaukoista tulee olla vähintään kahdeksan metriä. Lisäksi tulee huomioida tyhjennyksen vaatima tila.

Jäteastiat sijoitetaan jätehuoneeseen, -katokseen tai -aitaukseen. Jätetila ei saa aiheuttaa haittaa naapureille eikä rumentaa ympäristöä. Monissa kunnissa jätekatoksille, rakennelmille ja aituksille tarvitaan toimenpidelupa. Luvantarve selvitetään suunnittelun alkuvaiheessa.

Jätetilaan suunnitellaan paikka lajitteluohjeille ja tiedotus- ja neuvontamateriaalille, esimerkiksi kiinnitystaulu. Jätteiden keräystilaa ei saa käyttää muuna varastona.

Ovet ovat vähintään 400 mm suurinta jäteastiaa leveämmät sujuvan ja turvallisen tyhjennyksen vuoksi. Käytännössä 660 litran astia vaatii 1250 mm kulkuaukon (kuljetusleveys 850 mm + varaus 400 mm). Ovien tulee olla tukevarakenteiset, tarvittaessa metallivahvikkeiset ja varustettu aukipitolaittein. Liiketunnistimilla toimivat valot helpottavat asiointia.

Käsin siirrettävien jäteastioiden tulee olla helposti käytettävissä ja ne tulee voida ottaa tyhjennettäväksi siirtämättä muita astioita. Useimmin tyhjennettävät astiat on hyvä sijoittaa lähimmäksi oviaukkoa. Seinään voidaan kiinnittää törmäyslankku pitämään jäteastiat 100...150 mm etäisyydellä seinästä, jolloin kannet pysyvät auki pitelemättä. Jäteastiat, jotka eivät ole käsin siirrettävissä sijoitetaan siten, että jäteauto pääsee esteettä tyhjentämään astiat.

Jos jäteastioiden siirtoväylän kaltevuus ylittää 1:5 (12°), tulee kiinteistön haltijan huolehtia siitä, että siirtotyössä on käytettävissä siirtoa helpottavat laitteet. Jos jäteastiat ovat lastauslaiturilla tai muulla korokkeella, on tyhjentämistä varten oltava luiska tai nostolaite.

Mikäli kiinteistöllä ei ole keräyspaikaksi soveltuvaa paikkaa, kiinteistön haltijan on selvitettävä keräyspaikan perustamismahdollisuudet kiinteistön välittömään läheisyyteen esimerkiksi sopimalla yhteisen jätteenkeräysvälineen käytöstä lähekkäisen kiinteistön tai tiekunnan kanssa. Kiinteistön haltija voi myös hakea alueellisen sekajätepisteen vuosiasiakkuutta 8 §:n mukaisesti.

26 § Ajoväylät sekä keräysvälineiden siirtoväylät HSY:n järjestämässä jätteenkuljetuksessa

Voimassa olevaa määräystä keräysvälineiden siirtoväylästä ehdotetaan täsmennettäväksi. Kiinteistön haltijan tulee järjestää keräysvälineille sellainen sijoituspaikka, ettei keräysvälineiden tyhjennystyön ajaksi ole tarve pysäyttää jäteajoneuvoa jalkakäytävälle tai pyörätielle. Keräysvälineiden tyhjennyksiä ei suoriteta jalkakäytäviltä tai pyöräteiltä, tai niiden kautta ajaen, ellei väylää ole erikseen merkitty huoltoajolle sallituksi. Mikäli tällaista keräyspaikkaa ei ole mahdollista järjestää, on jäteajoneuvon pysäyttäminen ja kuormaaminen sallittu jalkakäytävällä tai pyörätiellä, koska pysäyttämiseen ei tällöin ole käytettävissä muuta sopivaa paikkaa ja pysäyttämiseen on pakottavia syitä.

Ajoväylän tulee kestää jäteajoneuvon paino. Jäteajoneuvo voi painaa jopa 27 tn, eikä ajoneuvon liikkuminen pehmeällä alustalla kuten nurmikolla ole mahdollista ilman ajoneuvolle tai kulkuväylälle aiheutuvaa merkittävää vaurioitumisriskiä. Jos jätteenkeräysvälineiden tyhjentäminen edellyttää liikkumista yksityisellä tiellä, on yksityistienpitäjällä aina vastuu tien kestävyyydestä ja mahdollisista tievaurioista. Jätteenkuljetukset rinnastuvat liikenneviraston tulkinnan mukaan elintärkeisiin kuljetuksiin, jotka on saatava suoritettua esimerkiksi keliurakoajasta huolimatta. Mikäli kiinteistölle johtavan tien kantavuus tai muut olosuhteet estävät jäteautolla ajamisen kiinteistölle saakka,

kiinteistön haltijan tulee järjestää 26 – 27 §:n mukainen jätteiden vastaanottopaikka muuhun sijoituspaikkaan esimerkiksi yhdessä tiehoitokunnan muiden osakkaiden kanssa.

Mikäli keräysvälineet joudutaan siirtämään käsin tyhjennettäväksi, käytetään siirron osalta kulloinkin voimassa olevan hinnaston mukaista hintaa.

27 § Keräysvälineiden sijoituspaikan lukitus HSY:n järjestämässä jätteenkuljetuksessa

Voimassa olevissa jätehuoltomääräyksissä olevaa keräysvälineiden sijoituspaikan lukitusta koskevaa määräystä ehdotetaan täsmennettäväksi. Sijoituspaikan lukitsemisesta tekee aina päätöksen kiinteistön haltija. HSY ei edellytä keräysvälineiden sijoituspaikan lukitsemista. Kiinteistön haltija vastaa keräysvälineiden sijoituspaikan lukituksen asennus- ja huoltokustannuksista sekä lukituksen toimintakuntoisuudesta.

Mikäli kiinteistön haltija on halunnut lukita keräysvälineelle johtavan reitin, tulee kiinteistön haltijan järjestää lukitus siten, että jätteen kuljettaja voi avata lukituksen HSY:n Jätehuolto-avaimella tai HSY:lle luovutetulla koodilla. Lukituksessa on käytettävä HSY:n jätehuoltosarjaan sarjoitettua kaksoispesälukkoa, mikä on ensisijainen vaihtoehto. Kiinteistön haltija sijoittaa avainsäilöön keräysvälineille johtavalla reitillä tarvittavan avaimen tai avaimet. Avainsäilöön sijoitettu avain on kiinteistön haltijan vastuulla.

28 § Jätekuilut

Pykälään ei ehdoteta muutoksia.

29 § Alueelliset vastaanottopisteet

Pykälään ei ehdoteta muutoksia.

7 luku

Jätteenkuljetus

30 § Jätteiden kuormaaminen

Jätehuoltomääräysten mukaista jätteenkuormausaikaa ei ehdoteta muutettavaksi. Jätehuoltomääräysten mukainen sallittu jätteenkuormausaika koskee sekä HSY:n järjestämää kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta että kaikkea muuta jätteenkuljetusta HSY:n toimialueella.

Varhennettu keräys sisältyi ensimmäisen kerran HSY:n 1.3.2019 voimaan tulleisiin jätehuoltomääräyksiin. Espoon, Helsingin ja Vantaan ympäristönsuojeluviranomaiset valittivat jätteen kuormausaikoja koskevan jätehuoltomääräysten 31 §:n osalta hallinto-oikeudelle ja vaativat lisäksi päätöksen täytäntöönpanon kieltämistä. Korkeimman hallinto-oikeuden hylättyä päätöksellään 9.7.2019 täytäntöönpanon kieltämistä koskevan vaatimuksen HSY käynnisti jätehuoltomääräysten 31 §:n mukaisen varhennetun jätteenkuormauksen 19.8.2019.

Helsingin hallinto-oikeus antoi asiassa päätöksen 3.12.2019 ja hylkäsi kaikki asiassa tehdyt valitukset. Hallinto-oikeus on ratkaisussaan todennut, että HSY:n hallituksen päätöksellään hyväksymä jätehuoltomääräys 31 § ei ole valituksissa esitetyillä perusteilla lainvastainen. Helsingin kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen valitti hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. KHO:n tuli valituksen perusteella ratkaista kysymys siitä, aiheutuiko asukkailla jätehuoltomääräyksen mukaisesta jätteen kuormauksen aloittamisajankohdan aikaistamisesta etukäteen arvioiden sellaista terveyshaitaksi luokiteltavaa melua, jonka johdosta määräyksen hyväksymistä oli pidettävä lainvastaisena.

KHO hylkäsi valituksen päätöksellään 18.6.2021. Päätöksen perusteluissa KHO muun ohella totesi, että jätteen kuormauksen aloittamisajankohdan aikaistamisesta ei voitu ennalta arvioiden katsoa aiheutuvan asukkaille merkittävää pysyvää yöaikaista melua ja siten sellaista terveyshaittaa, jonka johdosta päätös olisi ollut lainvastainen. Mikäli kuormauksesta mahdollisesti aiheutuu yksittäistapauksessa todettua terveyshaittaa, asiaan voidaan puuttua viranomaisvalvonnalla asiaan kulloinkin soveltuvien säädösten nojalla jätehuoltomääräyksestä riippumatta. Ks. tarkemmin KHO:n muu päätös 18.6.2020, 370/2021

Edellä mainitun KHO:n päätöksen mukaisesti HSY:n jätehuoltomääräykset voivat sallitun jätteenkuormauksen ajankohdan osalta poiketa ympäristönsuojelumääräyksistä. HSY:n kokemusten mukaan varhennettu keräys parantaa merkittävästi tyhjennystyön työturvallisuutta sekä alueen asukkaiden, jalankulkijoiden, pyöräilijöiden ja muiden kadulla liikkujien turvallisuutta, kun jäteauto ei joudu toimimaan ja esimerkiksi peruuttamaan ruuhkaisilla väylillä. Tyhjennystyön suorittaminen ennen liikenne-ruuhkaa lisäksi nopeuttaa merkittävästi tyhjennystyön suorittamista, mikä tehostaa kuljetuskaluston käyttöä ja vähentää jäteautojen määrää liikenteessä. Myös ruuhkien välttäminen vähentää jäteautojen päästöjä sekä päästöjä niistä autoista, jotka joutuvat odottamaan jäteauton siirtymistä. Varhennettu keräys tehostaa työn suunnittelua ja optimointia, kaluston hallintaa, käyttöastetta ja mahdollistaa tasalaatuisen, yhtenevän palvelun, kustannus- ja ympäristötehokkaalla tavalla.

KHO:n edellä mainitun päätöksen perusteluissa todetaan, että mikäli kuormauksesta mahdollisesti aiheutuu terveyshaittaa, asiaan voidaan puuttua viranomaisvalvonnalla asiaan kulloinkin soveltuvien säädösten nojalla jätehuoltomääräysten 31 §:n määräyksestä riippumatta. Terveyshaitan toteamiseksi tulee suorittaa asianmukaiset melumittaukset. HSY ja Helsingin kaupunki ovat sopineet yhteisesti tavasta, jolla saapuneet meluvalitukset käsitellään. Toimenpiteitä vaatineita (katselmus pidetty ja sen lisäksi tehty tarvittaessa korjaavia toimenpiteitä) asukkaiden tekemiä meluvalituksia on tullut 1.1.2021-31.3.2022 välisenä aikana yhteensä 10 kpl. Meluvalitustapausten hoitamiseen on sovittu yhteinen toimintamalli toimialueen ympäristönsuojeluviranomaisten kanssa.

31 § Yleiset jätteenkuljetusta koskevat määräykset

Säännökseen ehdotetaan tehtäväksi joitakin täsmennyksiä. Sallittuja kuljetustapoja ei ole tarpeen erikseen määrätä.

8 luku

Asumisessa syntyvä saostus- ja umpisäiliöliete

32 § Velvollisuus liittyä HSY:n järjestämään saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetukseen

Säännökseen ehdotetaan tehtäväksi joitakin terminologisia täsmennyksiä.

HSY:n hallitus on päättänyt 22.3.2013, että asumisessa syntyvien lietteiden kiinteistöittäinen kuljetus toteutetaan HSY:n järjestämänä kuljetuksena 1.4.2016 alkaen. Asuinkäytössä olevan, HSY:n tai kunnan vesijohtoverkostoon kuulumattoman kiinteistön ja vapaa-ajan asunnon on jätelain velvoittamana liityttävä HSY:n järjestämään saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetukseen.

Saostus- ja umpisäiliölietettä ei saa luovuttaa HSY:n järjestämän kuljetuksen lisäksi muille toimijoille tai muuhun paikkaan eivätkä muut toimijat saa ottaa lietettä vastaan HSY:n jätehuoltojärjestelmän piiriin kuuluvilta kiinteistöiltä. Määräys perustuu suoraan jätelain 36 §:ään, jonka mukaisesti saostus- ja umpisäiliölietteen saa kunnan järjestämässä kuljetuksessa ottaa kuljetettavakseen vain kunta tai lietteen kuljettaja, joka toimii kunnan lukuun. Määräys ei koske

tilannetta, jossa kiinteistön haltija on tilannut jätevesien käsittelyjärjestelmän huollon tai kunnostustyön, jonka yhteydessä lietteet tyhjennetään.

33 § Jätevesien käsittelyjärjestelmän sijoituspaikka

Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi määräys siitä, että kiinteistön omistajan on huolehdittava, ettei jätevesien käsittelyjärjestelmään päädy sellaista ainetta tai esinettä, joka saattaa aiheuttaa haittaa kuljetuskalustolle tai lietteen jatkokäsittelylle jatkokäsittelypaikalla.

34 § Lietesäiliöiden, erotuskaivojen ja umpisäiliöiden tarkastaminen ja tyhjentäminen

Säännökseen ehdotetaan vähäisiä teknisiä muutoksia. Pykälän mukaan saostussäiliöihin, pienpuhdistamojen lietesäiliöihin ja muihin vastaaviin säiliöihin kertynyt jätevesiliete on tyhjennettävä tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa.

Pelkästään harmaavesilietteitä sisältävien saostussäiliöiden ja vastaavien säiliöiden jätevesiliete on poistettava tarvittaessa, ettei saostuskaivosta pääse kulkeutumaan lietettä eteenpäin. Harmailla jätevesillä tarkoitetaan jätevettä, joka on peräisin ainoastaan pesemisestä, siivoamisesta, keittiöstä tai muusta vastaavasta toiminnasta. Harmaa jätevesi ei sisällä vesikäymälän huuhteluvettä tai esimerkiksi kuivakäymälän suotovesiä. Harmaiden jätevesien omatoimisesta käsittelystä kiinteistöllä on säädetty 36 §:ssä. 36 §:n mukaisesti harmaiden jätevesilietteiden kompostointi on sallittua ja siitä tulee tehdä kirjallinen ilmoitus HSY:lle.

Sellaiset jätevesien käsittelyjärjestelmät, jotka eivät vaadi loka-autotyhjennystä ja ovat varustettu vaihtoehtoisella lietteenpoistolla (esim. suodattimet, lietepussit), tulee järjestelmän lietteet tyhjentää laitevalmistajan/suunnittelijan ohjeiden mukaisesti ja riittävän usein. Jätevesien omatoimisesta käsittelystä on säädetty 36 §:ssä.

Kiinteistön haltija voi hakea HSY:ltä lietteiden tyhjennysvälin pidentämistä. HSY voi erillisen hakemuksen perusteella perustellusta syystä myöntää kiinteistölle tai vapaa-ajan kiinteistölle tyhjennysvälin pidennyksen. Perusteena voi olla esimerkiksi kiinteistön vähäinen käyttö, kaksoisviemärointi tai kuivakäymälän käyttö. Mikäli tyhjennysväliä halutaan pidentää näissä jätehuoltomääräyksissä määrättyä vähimmäistyhjennysväliä harvemmaksi, voi kiinteistön haltija hakea 43 §:n mukaista poikkeusta näistä jätehuoltomääräyksistä.

35 § Lietteiden omatoiminen käsittely kiinteistöllä

Voimassa olevien jätehuoltomääräysten mukainen mahdollisuus käsitellä lietteet omatoimisesti kiinteistöllä on perusteltua säilyttää ennallaan.

9 luku

Roskaantumisen ehkäiseminen

36 § Yleisötilaisuuksien jätehuolto

Voimassa olevien jätehuoltomääräysten yleisötilaisuuksien jätehuollon järjestämistä koskevia määräyksiä ehdotetaan täsmennettäväksi HSY:n toimialueen ympäristönsuojeluviranomaisilta saadun palautteen perusteella. Määräysten korostetaan koskevan vain ulkona järjestettäviä tilaisuuksia. Lisäksi jätehuoltosuunnitelman esittämisvelvollisuutta täsmennetään siten, että suunnitelmaa ei tarvitse toimittaa tilaisuuksista, joita varten ei tarvita erillisiä jätehuollon järjestelyitä. Ulkona järjestettäviä yleisötilaisuuksia koskevat jätehuoltomääräykset perustuvat sekä roskaantumisen ehkäisemiseen että jätelain velvoitteeseen asianmukaisesta jätehuollosta. Yleisötilaisuuden järjestäjä on jätelain 74 §:n mukaan vastuussa yleisötilaisuuden seurauksena roskaantuneen alueen siivoamisesta, jos roskaaja itse ei huolehdi siivoamisesta.

Tilaisuuksia koskevia erilliskeräysvelvoite-eräjä ehotetaan laajennettavaksi. Yleisötilaisuuksissa, joissa yleisölle tarjotaan elintarvikkeita, tulee sekajätteestä erottaa biojäte, kartonki-, lasi-, metalli- ja muovipakkaukset, mikäli niitä poistetaan tilaisuuden aikana käytöstä vähintään erikseen määrättyjen, Kuntaliiton oppaan mukaisten kg-rajojen ylittävä määrä.

10 luku

Vaaralliset jätteet ja erityisjätteet

37 § Vaarallisten jätteiden jätehuolto

Pykälästä ehotetaan siirrettäväksi nestemäistä vaarallista jätettä koskeva määräys sekä vaarallisten jätteiden keräämistä ja varastointia kiinteistöllä koskeva määräys seuraavaan määräyskohtaan (38 §), johon on koottu vaarallisen jätteen keräämistä kiinteistöllä koskevat määräykset.

38 § Vaarallisten jätteiden kerääminen kiinteistöllä ja toimittaminen vastaanottopaikkoihin

Pykälään ehotetaan täsmennyksiä, jotka koskevat vaarallisen jätteen keräystä kiinteistöillä, nestemäisiä vaarallisia jätteitä sekä vaarallisen jätteen keräyspaikkojen lajitteluohjeita.

Lisäksi jätehuoltomääräyksistä ehotetaan poistettavaksi erityisjätteitä koskeva määräyskohta. Erityisjätteet eivät kuulu kunnan järjestämisvastuulle. Esimerkiksi sairaaloiden erityisjätteitä koskevat Valviran antamat ohjeistukset.

11 luku

Muut määräykset

39 § Kiinteistön haltijan tiedottamisvelvollisuus

Pykälään ehotetaan tekninen täsmennys koskien muuttuneiden tietojen ilmoittamista HSY:lle.

40 § Jätehuoltomääräysten valvonta

Pykälään ei ehoteta muutoksia. Jätelain 24 §:ssä säädetään jätelain ja sen nojalla annettujen jätehuoltomääräysten valvonnasta. HSY:n toimialueella valvontaviranomaisia ovat jätelain perusteella kunnan ympäristönsuojeluviranomaiset sekä Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus), mikäli valvontatehtävä ulottuu useamman kunnan alueelle. Jätehuoltoviranomaiselle ei kuulu jätelain perusteella valvontatoimivaltaa eikä toimivaltaa hallintopakkokeinojen käyttöön.

Jätelain mukaan jätehuoltomääräysten rikkomisesta annetaan ensin määräys lopettaa jätehuoltomääräysten vastainen toiminta. Valvontailmoitusta seuraava toimenpide voi olla toiminnasta riippuen jätelain 129 §:n mukainen uhkasakko, teettämisuhka tai keskeyttämisuhka.

41 § Poikkeaminen jätehuoltomääräyksistä

Voimassa olevien jätehuoltomääräysten mukaiseen mahdollisuuteen hakea poikkeusta jätehuoltomääräysten soveltamisesta ei ehoteta muutettavaksi. Jätelain 91 §:n mukaan jätehuoltomääräyksissä määrätty viranomaisella voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen jätehuoltomääräysten noudattamisesta päätöksessä mainituin perustein.

HSY:n jätehuollon toimialajohtaja voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen jätehuoltomääräyksen noudattamisesta, jos jätehuollon järjestäminen sitä erityisestä syystä edellyttää eikä poikkeamisesta aiheudu ympäristö- tai terveyshaittaa. Kiinteistön tai jätteen haltija

voi hakea perustellusta syystä poikkeusta näiden jätehuoltomääräysten yksittäisten määräysten noudattamisesta.

Selkeyden vuoksi todetaan erikseen, että jätelain mukaisesta järjestettyyn jätehuoltoon liittymisvelvoitteesta ei voida myöntää pysyvää poikkeusta.

42 § Voimaantulo

Pääkaupunkiseudun ja Kirkkonummen jätehuoltomääräykset muutettuina ehdotetuin tavoin tulisivat voimaan 1.11.2022. Samanaikaisesti nykyiset jätehuoltomääräykset kumoutuisivat lukuun ottamatta erilliskeräysvelvoitteita, jotka tulisivat voimaan siirtymäajan jälkeen.

Jätehuoltomääräysten 13 §:ssä määrätty biojätteen erilliskeräysvelvoite tulisi voimaan Espoossa, Kauniaisissa ja Kirkkonummella 1.7.2023, Vantaalla 1.1.2024 ja Helsingissä 1.7.2024.

Kunnan hallinto- ja palvelutoimintaa sekä muita 14 §:ssä määrättyjä toimintoja koskevat erilliskeräysvelvoitteet ovat tulleet biojätteen viikkokohtaisen kilogrammarajan osalta voimaan jäteasetuksen muutoksen perusteella 1.7.2022. Tästä jäteasetuksen mukaisesta voimaantulopäivämäärästä ei ole mahdollista jätehuoltomääräyksillä poiketa. Sen sijaan kartonki-, lasi-, metalli- ja muovipakkausjätteen ja pienmetallijätteen viikkokohtaiset kilogrammarajat tulevat voimaan jätehuoltomääräysten voimaantulon hetkellä 1.11.2022.

Uusien erilliskeräysvelvoitteiden voimaantuloon saakka noudatetaan erilliskeräysvelvoitteista 1.3.2019 annettuja jätehuoltomääräyksiä. Erilliskeräysvelvoitteiden voimaantulolle on perusteltua antaa siirtymäaika muutoksen käytännön toteuttamisen vaatimien toimenpiteiden johdosta. Suuresta kiinteistömäärästä johtuen erilliskeräysvelvoitteet on tarpeen saattaa voimaan vaiheittain kaupunki kerrallaan, aloittaen toimeenpano osalla alueista jo ennen jäteasetuksen asettamaa takarajaa 1.7.2024. Tällöin biojätteen erilliskeräyksen laajeneminen voidaan toteuttaa hallitusti, logistiikan ja asiakaspalvelun toimivuus varmistaen ja lainsäädännön asettama takaraja huomioiden. Kaupungeittain tapahtuva voimaantulo helpottaa myös kiinteistön haltijoiden varautumista biojätteen erilliskeräyksen laajenemiseen.

23.9.2022

Föreskrifter om avfallshanteringen i huvudstadsregionen och Kyrkslätt

Motiveringspromemoria

Samkommunen Helsingforsregionens miljötjänster (nedan HRM) sköter den kommunala avfallshanteringen i Helsingfors, Esbo, Grankulla och Vanda. Dessutom sköter HRM kommunens uppgifter inom avfallshanteringen i Kyrkslätt med stöd av avtal. Om de uppgifter inom avfallshanteringen som tillhör kommunen stadgas i avfallslagen (646/2011) och i avfallsförordningen (987/2021). En omfattande förnyelse av avfallslagstiftningen gjordes under 2021. Vid förnyelsen fastställdes nya mål och skyldigheter för återvinning och separat insamling. Målsättningen är att av det kommunala avfallet ska för återanvändning tillverkas eller återvinnas 55 viktprocent år 2025, 60 viktprocent år 2030 och 65 viktprocent år 2035.

Föreskrifterna om avfallshantering är bestämmelser som specificerar avfallslagstiftningen, och som fastighetsägare, kommuninvånare och i tillämpliga fall också andra aktörer inom avfallshantering som omfattas av avfallshantering som ordnas av HRM är skyldiga att följa.

Det är HRM:s uppgift att ordna avfallshanteringen inom sitt verksamhetsområde. Skyldigheterna inom avfallshanteringen grundar sig på avfallslagen, avfallsförordningen, övriga förordningar som har utfärdats med stöd av avfallslagen samt föreskrifterna om avfallshantering. Med avfallshantering avses insamling, transport, återvinning och bortskaffande av avfall i överensstämmelse med prioritetsordningen för avfall.

Syftet med föreskrifterna om avfallshantering är att främja verkställandet av avfallslagen med beaktande av lokala förhållanden och att förebygga de olägenheter och risker för hälsan och miljön som avfallet och avfallshanteringen orsakar. Dessutom främjar föreskrifterna om avfallshantering efterlevnaden av prioritetsordningen för avfall. Föreskrifterna om avfallshantering bereds och utfärdas av avfallshanteringsmyndigheten, det vill säga HRM:s styrelse.

Vid beredningen av föreskrifterna om avfallshantering har man dragit nytta av den guide för beredare av kommunala föreskrifter om avfallshantering och för beslutsfattare, som publicerades av Finlands Kommunförbund 2022.

ALLMÄN MOTIVERING

Nuläge

Den ursprungliga versionen av de allmänna föreskrifterna om avfallshanteringen i huvudstadsregionen och Kyrkslätt trädde i kraft 28.3.1984. Därefter har föreskrifterna reviderats flera gånger, senast skedde detta 1.3.2019. Dessutom har föreskrifter om avfallshantering avseende avloppsslam som uppkommer vid boende utfärdats 24.4.2015.

Föreskrifterna om avfallshantering har en viktig position i det praktiska genomförandet av avfallshanteringen inom HRM:s verksamhetsområde. Föreskrifterna om avfallshantering är bestämmelser som specificerar lagstiftningen, precis som avfallslagen och avfallsförordningen. I

enlighet med sitt namn är de bindande, inte rekommendationer. Bestämmelserna avser t.ex. sortering, insamling och transport av avfall, samt förhindrande av nedskräpning.

En omfattande förnyelse av avfallslagstiftningen gjordes under 2021. Vid förnyelsen fastställdes nya mål och skyldigheter för återvinning och separat insamling. Målsättningen är att av det kommunala avfallet ska för återanvändning tillverkas eller återvinnas 55 viktprocent år 2025, 60 viktprocent år 2030 och 65 viktprocent år 2035.

Det föreslås att föreskrifterna om avfallshantering revideras till följd av ändringar i avfallslagstiftningen samt erfarenheter och respons som tillämpningen av föreskrifterna har gett.

Dessutom har man i förordningarna tagit hänsyn till den landsomfattande avfallsplan som godkändes 24.3.2022. I avfallsplanen fastställs bland annat detaljerade mål för 2027 för att minska uppkomsten och öka återvinningen av kommunalt avfall, förpackningsavfall, engångsplast, biologiskt nedbrytbart avfall, el- och elektronikavfall samt byggavfall, och åtgärder för att uppnå målen. Av planens mer än 100 åtgärder är de flesta statsförvaltningens ansvar, men en del av åtgärderna riktar sig direkt till kommuner eller andra aktörer.

De mest centrala ändringsförslagen

Den ändrade avfallslagstiftningen förutsätter en utvidgning av skyldigheterna till separat insamling i de gällande föreskrifterna om avfallshantering. Den största enskilda ändringen gäller utvidgningen av skyldigheten till separat insamling av bioavfall till att omfatta alla fastigheter i verksamhetsområdet, med undantag av fritidsfastigheter. Dessutom utvidgas skyldigheten till separat insamling för kommunens fastigheter inom förvaltnings- och serviceverksamhet i enlighet med avfallsförordningen.

En stegvis övergångsperiod ges för utvidgningen av separat insamling av bioavfall så att fastigheter kan förbereda sig för förändringen och HRM kan genomföra den omfattande förändringen på ett kontrollerat sätt, med trygghet av funktionaliteten hos logistik och kundservice.

Dessutom har ett antal andra ändringar gjorts på grundval av förnyelsen av lagstiftningen. Ändringar har gjorts i tömningsintervallerna för insamlingskärl, för att ge fastighetsägare mer flexibla möjligheter att forma en för fastighetens avfallsmängder lämplig tjänstehelhet. Anmälan till kompostregistret har specificerats. Det sker en gradvis övergång från manuellt förflyttningsbara avfallskärl som ägs av fastighetsägaren till manuellt förflyttningsbara avfallskärl som hyrs från HRM. I det närmaste alla bestämmelser som gäller avfallshanteringstjänster för fastigheter specificeras på grundval av de erfarenheter som har erhållits.

Yttranden och åsikter om förslaget

HRM:s styrelse behandlade 29.4.2022 (§ 42) förslaget till föreskrifter om avfallshantering i huvudstadsregionen och Kyrkslätt och beslutade enligt förvaltningslagen om en möjlighet för alla vars förhållanden beslutet kan ha en betydande inverkan på att få information och yttra sig om ärendet.

Under tiden 3.5–17.6.2022 publicerades på HRM:s och städerna Esbo, Helsingfors, Grankulla, Kyrkslätt och Vanda webbplatser ett meddelande om reserverande av möjligheter att påverka. Förslaget till avfallshanteringsföreskrifter med motiveringar har under denna tid funnits till påseende på HRM:s webbplats på adressen www.hsy.fi/sv. Yttranden och synpunkter skulle lämnas senast den 17.6.2022. Dessutom har HRM meddelat att avfallshanteringsföreskrifterna håller på att utarbetas och att man reserverar sig för möjligheter att påverka bland annat i pressmeddelandet, i nyhetsbrevet för boende i egnahemshus och fastighetsförvaltare, i sina sociala mediekanalet och i olika samarbetsnätverk.

HRM anordnade ett separat diskussionsevenemang om förslaget till avfallshanteringsföreskrifter för representanter för föreningen för småhus i området och representanter för företag med sopsugsystem i Helsingfors stad.

Sammanlagt inkom 17 st. åsikter och ställningstaganden inom utsatt tid. Åsikter kom från invånare i verksamhetsområdet samt från fastighetsförvaltare.

En särskild begäran om yttrande skickades till 55 mottagare, av vilka 24 st. lämnade ett yttrande.

HRM genomförde på sin webbplats under tiden 17–26.10.2018 en webbenkät som var öppen för alla respondenter. Totalt svarade 568 respondenter på enkäten, av vilka 98,8 % var boende, närmare hälften från Esbo och en tredjedel från småhus.

De åsikter och yttranden som inkom har sammanfattats i en särskild promemoria.

Ändringar i förslaget till följd av respons med yttrande

De yttranden och åsikter som inkom innehöll flera bra förslag till förbättringar och förtydliganden av förslaget till avfallshanteringsföreskrifter. En stor del av responsen ledde till förtydliganden av enskilda föreskriftspunkter eller motiveringar till dem. Med några få undantag välkomnades i yttrandena den föreslagna utvidgningen av separat insamling och inga ändringar har gjorts i förslaget när det gäller utvidgningen av separat insamling. I flera yttranden betonades behovet av information, kommunikation och vägledning, särskilt när det gäller utvidgningen av separat insamling samt kompostering. De nya servicealternativ som HRM utarbetade och de bredare möjligheterna till exempelvis tömningsintervaller mottogs mycket positivt.

I flera yttranden uttrycktes en önskan om att separat insamling av bioavfall skulle träda i kraft samtidigt i hela verksamhetsområdet. Samtidigt ikraftträdande i hela verksamhetsområdet är dock inte möjligt av praktiska skäl. Separat insamling av bioavfall utökas till tiotusentals fastigheter. Det exakta antalet klargörs först efter att andelen kompostering i egen regi har klargjorts. För en sådan betydande utvidgning av samlingsverksamheten måste HRM anskaffa nödvändigt antal avfallskärl och distribuera avfallskärlen till fastigheterna. Transportrutter ska planeras och tillräckligt med tid reserveras för att transportentreprenörerna ska hinna anskaffa ytterligare utrustning. Förändringar planeras och schemaläggs noggrant för att utvidgningen ska kunna genomföras så kontrollerat som möjligt. Att definiera en tydlig tidtabell för ikraftträdande för de olika städerna i verksamhetsområdet är en del av genomförandeplanen för kontrollerad förändring. Den stegvisa ikraftträdandetidtabellen tydliggör också kommunikationen av förändringen inom de olika stadsområdena och är framför allt entydig för invånare och fastighetsägare.

Det är inte heller möjligt att utföra den tremånadersövergång som Esbo stad föreslår för ikraftträdandet av skyldigheten till separat insamling av bioavfall. Att skjuta upp ikraftträdandet med tre månader för en region skulle i praktiken innebära att ikraftträdandet i de övriga regionerna på motsvarande sätt också skulle behöva skjutas upp med tre månader. Då skulle det inte vara möjligt att påbörja separat insamling av bioavfall enligt lagstiftningen, senast 1.7.2024.

Innan skyldigheten till separat insamling utvidgas till respektive region skickar HRM ett brev med information om saken till alla kunder som berörs av ändringen. Dessutom kommer HRM att stödja utvidgningen av separat insamling genom kommunikation och rådgivning.

I flera yttranden belystes effekterna av prissättningen av tjänster på till exempel sorteringseffektiviteten. Även om HRM:s avfallstaxa beslutas som en beslutsfråga som är separerad från avfallshanteringsföreskrifterna, bereder HRM avfallstaxan med strängt beaktande av ändringarna i avfallshanteringsföreskrifterna och verksamhetens övriga mål. HRM:s syfte är att

stödja återvinningen genom uppmuntrande prissättning och att hitta en så rättvis prismodell som möjligt för alla boendegrupper.

De potentiella olägenheterna för grannskapet orsakat av kompostering, utökade problem med skadedjur samt tillsyn togs upp i flera yttranden. På basis av responsen har föreskriftspunkten (16 §) avseende kompostering förtydligats med avseende på placering och tillsyn av kompostbehållaren. I vissa yttranden uttrycktes särskilda önskemål om exakta meterantal för kompostbehållarens placering från exempelvis grannfastigheten, för att styra kompostbehållarens placering. Baserat på praktisk erfarenhet ansågs det emellertid inte möjligt att föreskriva exakta villkor för placering, särskilt på grund av den täta fastighetsbebyggelsen i området. Obligatoriska meterantal för kompostbehållarens placering skulle i värsta fall förhindra helt och hållet att kompostering inleds, eller leda till att en kompostering som har pågått i flera år upphör. Dessutom införs det nya alternativ för kompostering, såsom en tömningsbar kompostbehållare som kan hyras av HRM, där hänsyn till genomförande av maskinellt tömningsarbete måste tas vid placering. Dessutom skulle alltför stränga skrivningar i avfallshanteringsföreskrifterna i onödan kunna försvåra ibruktagnin av helt nya komposteringsmetoder, vilket inte heller är ändamålsenligt. Dessutom betonades i flera responser att förutom den traditionella kompostbehållaren som är placerad utomhus finns det olika kompostbehållare som kan placeras inomhus, samt andra alternativ för korrekt kompostering. HRM förhåller sig också positivt till sådana alternativa metoder, och det finns ingen anledning att genom avfallshanteringsföreskrifterna bromsa eller förhindra uppkomsten av nya metoder. I enlighet med vad som har förutsatts i yttranderesponsen kommer HRM att satsa på riktlinjer för och information om kompostering och kommer under innevarande år bl.a. att uppdatera HRM:s riktlinjer för kompostering.

De perspektiv som har uttryckts i yttranden från verksamhetsområdets företag med sopsugsystem har beaktats i föreskrifterna om insamling med sopsugsystem och gemensam insamling av avfall. HRM:s mål är att i samarbete med företagen med sopsugsystem, städerna och de boende i området säkerställa en så välfungerande avfallshantering som möjligt i områden med sopsugsystem.

I flera yttranden framfördes kritiska kommentarer avseende HRM:s rätt att via avfallshanteringsföreskrifterna gradvis överföra äganderätten till de manuellt flyttbara avfallskärnen i HRM:s ägo. Inga ändringar gjordes dock i den aktuella föreskriftspunkten på grundval av yttranderesponsen. HRM anser det vara mycket viktigt att hela beståndet av manuellt flyttbara avfallskärl successivt överförs i HRM:s ägo i enlighet med det ursprungliga förslaget. Endast på detta sätt kan högkvalitativa, enhetliga och säkra insamlingskärl säkerställas i hela verksamhetsområdet. HRM:s avfallshanteringsföreskrifter har sedan 2012 innehållit ett krav på att endast använda avfallsbehållare som uppfyller vissa separat definierade standarder. Trots bestämmelsen och informationen och rådgivningen om den används det fortfarande i tusentals fastigheter kärl som inte överensstämmer med bestämmelserna och orsakar farliga situationer när det gäller tömningsarbetets smidighet och förarnas arbetssäkerhet (t.ex. så kallade metallkragade 660-litersbehållare).

Korrekt märkta avfallskärl som överensstämmer med standarderna underlättar sortering och rådgivning. Kärl i gott skick och likartade i design påskyndar tömningen av avfallskärnen, vilket gör arbetet smidigt och därmed kostnadseffektivt att utföra. Verksamhetsmodellen är tydlig och jämlik för alla när HRM levererar nya avfallskärl som uppfyller föreskrifterna direkt till nya fastigheter och nya kärl till befintliga platser, utan kostnad eftersom det gamla avfallskärlet är trasigt eller när man märker att kärlet inte överensstämmer med bestämmelserna. Verksamhetsmodellen förtydligar också verksamheten när kärnen går sönder, då HRM ansvarar för underhåll och förnyelse av kärlet. HRM utreder årligen minst tiotals enskilda fall av skada och förlust, vilket tar mycket tid att utreda och avgöra ersättningsskyldigheten.

Enligt 91 § i avfallslagen har HRM rätt att meddela de allmänna föreskrifter som är nödvändiga för genomförandet av avfallslagen som föranleds av lokala förhållanden, avseende kommun eller del av kommun, om anordnande av en insamlingspunkt på fastigheten för avfall som uppkommer i

sådan verksamhet som avses i 32 § i avfallslagen samt om insamling av avfall och de tekniska krav som gäller för detta. En motsvarande avfallshanteringsföreskrift om överföring av äganderätten till avfallskärl till en avfallsanläggning ingår också i den modell för avfallshantering för 2022 som har utarbetats av Kommunförbundet och inom flera andra avfallshanteringsmyndigheters områden.

Hyran för insamlingskärl som HRM äger fastställs årligen i avfallstaxan eller alternativt ingår hyran i priset för tömningen av insamlingskärl. Till exempel är hyran för ett 240-liters blandavfallskärl i prislistan för 2022 0,25 €/vecka (inkl. moms), dvs. cirka 13 euro om året. HRM har inte för avsikt att höja hyresnivån för insamlingskärl. Avfallslagens principer om prissättning av HRM:s tjänster gäller också hyror för insamlingskärl. HRM:s kärluthyrning är kostnadsreflekterande och verksamheten syftar inte till att göra vinst. Kärlets storlek påverkar kärlets inköpspris och en viss livslängd har beräknats för kärlet, och baserad på denna återbetalar sig kärlet och hinner ackumulera inköpspriset för det nya kärlet åt HRM. I priset ingår alla kostnader: transporter till fastigheten, reservdelar, lagringar, kostnaden för att destruera trasiga kärl och leverans av ett nytt kärl till fastigheten.

I en del av yttrandena lyftes fram den av HRM anordnade s.k. kompletterande insamlingen, dvs. en frivillig separat insamling. HRM anordnar fastighetsspecifika avfallstransporter för alla typer av avfall, också åt de fastigheter som beställer separat insamling för sin fastighet på frivillig basis. HRM har fattat beslut om organisering av frivillig separat insamling redan i den översyn av avfallshanteringsföreskrifterna som avslutades redan 2019. Enligt 41.3 § i avfallslagen kan en kommun i sina avfallshanteringsföreskrifter föreskriva om anordnande av fastighetsspecifika transporter även till fastigheter som inte omfattas av skyldigheten att anordna separat insamling. I enlighet med sitt beslut anordnar HRM fastighetsspecifika avfallstransporter från alla fastigheter inom sitt verksamhetsområde, oberoende av var de är belägna. Vid prissättningen av tjänsterna tillämpas HRM:s vid respektive tidpunkt gällande avfallstaxa. I sådana fall grundar sig avfallstransporten på en separat insamling som fastighetsägaren har inlett frivilligt, och att transporten beställs från HRM. Enligt 36 § i avfallslagen får bara kommunen eller en avfallstransportör som handlar för kommunens räkning åta sig att transportera avfallet vid kommunalt anordnad avfallstransport.

Utöver ovannämnda ändringar har ändringar gjorts, bl.a. i

- 2 §, definitioner
- 6 §, avfallshantering för näringsverksamhet grundat på kommunens skyldighet att ordna avfallshanteringen i andra hand
- 11 §, avfallsslag som samlas in separat
- 26 §, körvägar och transportvägar för insamlingskärl vid avfallstransport som ordnas av HRM
- 36 §, avfallshantering vid offentliga tillställningar

DETALJERADE MOTIVERINGAR

1 kap.

Tillämpningsområde

1 § Tillämpningsområde och allmänna skyldigheter

Det föreslås att bestämmelsen förtydligas genom att specificerande bestämmelser om tillämpningsområdet läggs till.

Föreskrifterna om avfallshantering avser fastigheter som omfattas av kommunal avfallshantering. Således bör alla kommuninvånare samt ägare och innehavare av fastigheter avsedda för boende, offentlig förvaltning och serviceverksamhet följa föreskrifterna om avfallshantering.

När det gäller näringsverksamhet som omfattas av föreskrifterna om avfallshantering ska två separata situationer särskiljas: de verksamhetsutövare vars avfall samlas in tillsammans med annat avfall inom ramen för kommunens skyldighet att ordna avfallshanteringen (32 § 1 mom. i avfallslagen, punkt 4) och de verksamhetsutövare som begär och har rätt att erhålla avfallshanteringstjänster från en kommunal aktör grundat, på kommunens skyldighet att ordna avfallshantering i andra hand (33 § i avfallslagen). Dessa verksamhetsutövare ingår i tillämpningsområdet för föreskrifterna om avfallshantering.

Om näringsverksamhet, social- och hälsovårdstjänster, församlingars och statens funktioner samt andra funktioner som inte omfattas av kommunens avfallshanteringsansvar föreskrivs det inte i de kommunala föreskrifterna om avfallshantering, om föreskrifterna avser tekniska krav för avfallshanteringen, såsom placering av avfallskärl samt lastningstider.

Det ska observeras att skyldigheten att ordna separat insamling enligt 21 § i avfallsförordningen (978/2021) samt skyldigheten att ordna separat insamling av bygg- och rivningsavfall enligt 26 § direkt förpliktigar andra fastigheter än de som omfattas av de kommunala föreskrifterna om avfallshantering.

När det gäller andra fastigheter än de som omfattas av HRM:s skyldighet att ordna avfallshanteringen enligt 32 § och 33 § i avfallslagen, såsom avfall som uppkommer på fastigheter för näringsverksamhet samt fastigheter för församlingens och statens verksamhet, berörs av föreskrifterna om avfallshantering till de delar det är nödvändigt för att eliminera fara och olägenhet som orsakas av avfall och avfallshantering, samt för att uppfylla kraven i avfallslagstiftningen. Följande paragrafer och moment gäller avfall som uppkommer i dessa fastigheter:

- 1 § Tillämpningsområde
- 2 § Definitioner
- 3 § Avfallshanteringens mål
- 6 § Avfallshantering för näringsverksamhet grundat på kommunens skyldighet att ordna avfallshantering i andra hand
- 15 § Kompostering, moment 1, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11 och 13
- 17 § Förbränning och nedgrävning av avfall
- 25 § Placering av insamlingskärl
- 29 § Lokala insamlingsplatser
- 30 § Lastning av avfall
- 31 § Allmänna bestämmelser om transport av avfall
- 33 § Plats för placering av behandlingssystem för avloppsvatten, moment 1, 2 och 4
- 36 § Avfallshantering vid offentliga tillställningar
- 37 § Avfallshantering för farligt avfall
- 38 § Leverans av farligt avfall till insamlingsplatser
- 40 § Tillsyn av föreskrifterna om avfallshantering
- 41 § Undantag från föreskrifterna om avfallshantering
- 42 § Ikraftträdande

2 § Definitioner

Det föreslås att definitionerna i föreskrifterna kompletteras med flera termer och begrepp som det i praktiken har visat sig nödvändigt att bestämma mer exakt.

3 § Avfallshanteringens mål

I denna föreskriftspunkt definieras målen för avfallshantering. Huvudmålet med den omfattande förnyelsen av avfallslagstiftningen 2021, mer återvinning, har lagts till som ett eget stycke bland målen.

2 kap.

Anslutande till avfallshantering som ordnas av HRM

4 § Fastighetsvis avfallstransport

Smärre förtydliganden föreslås i förhållande till den nuvarande ordalydelsen. Bestämmelsen är nödvändig för att klargöra HRM:s ansvar som ordnare av fastighetsvis avfallstransport. Avfall som uppkommer vid boende och annat kommunalt avfall i den mening som avses i avfallslagens 32 §, med undantag av farligt avfall, ingår i den fastighetsvisa avfallstransport som HRM ordnar. HRM ordnar den fastighetsvisa transporten av blandavfall, bioavfall, slam från slamavskiljare och slutna tankar samt förpackningsavfall som samlas in separat på fastigheten när avfallet har uppkommit vid boende, även från fastigheter som inte omfattas av skyldigheten att ordna separat insamling av avfall enligt dessa föreskrifter om avfallshantering.

HRM utkontrakterar avfallstransporterna centraliserat för hela sitt verksamhetsområde. HRM har inga egna avfallsbilar, utan avfallet transporteras av privata företag. Det centraliserade anbudsförfarandet skapar många fördelar inom avfallstransporterna, såsom effektiv logistik, mindre utsläpp, bättre verksamhetsförutsättningar för lokala transportföretag samt kostnadsbesparingar för boende.

5 § Skyldighet att ansluta sig till avfallshantering som ordnas av HRM

Bestämmelsen föreslås delas upp i två delar så att det i 5 § är fastigheter som är direkt anslutningsskyldiga med stöd av 32 § i avfallslagen och i 6 § fastigheter som omfattas av kommunens skyldighet att ordna avfallshantering i andra hand, vilkas avfallshanteringstjänster HRM enligt 33 § i avfallslagen är skyldigt att ordna i andra hand. Dessutom sammanförs till bestämmelsen den tidigare 7 §, om anslutande till avfallshantering som ordnas av HRM.

Enligt 32 § i avfallslagen ska kommunen ordna hanteringen av följande typer av avfall som inte är farligt avfall:

- 1) avfall från stadigvarande bostäder, fritidsbostäder, internat och annat boende, inklusive slam från slamavskiljare och slutna tankar;
- 2) kommunalt avfall som uppkommer i kommunens förvaltnings- och serviceverksamhet;
- 3) sådant kommunalt avfall från affärslokaler som samlas in på fastigheten tillsammans med avfall enligt punkt 1 och 2;
- 4) annat kommunalt avfall som samlas in tillsammans med avfall enligt punkt 1–3 inom ramen för ett lokalt sopsugsystem eller något motsvarande insamlingssystem.

Avfall som uppkommer i fritidsbostad som avses i 32 § 1 mom. i avfallslagen är huvudsakligen avfall som uppkommer i sommarstugor för eget bruk, semesterstugor för uthyrning och i andelsstugor samt andra motsvarande bostadsbyggnader för fritidsbruk. Som sådant avfall betraktas dock inte avfall som uppkommer i en semesterby som tillhandahåller hotellrelaterade tjänster.

Det föreslås att bestämmelsen specificeras när det gäller anslutningsalternativ. En fastighet kan ansluta sig till avfallshantering som ordnas av HRM genom att beställa ett eget fastighetsspecifikt

avfallskärl, genom att vara part i gemensam användning av insamlingskärl eller genom att ansöka om att bli årskund hos HRM:s lokala insamlingsplats för blandavfall om fastigheten inte är tillgänglig för avfallsfordon.

6 § Avfallshantering för näringsverksamhet grundat på kommunens skyldighet att ordna avfallshantering i andra hand

Det föreslås att det bland bestämmelserna läggs till en separat paragraf som grundas på HRM:s skyldighet att ordna avfallshantering i andra hand. Enligt 33 § i avfallslagen är en kommun skyldig att på begäran av en avfallsinnehavare som inte omfattas av kommunens skyldighet att ordna avfallshanteringen också för denna avfallsinnehavare, om de tjänster som avfallsinnehavaren behöver inte finns att tillgå på den privata marknaden eller om det finns brister i tillhandahållandet av tjänster, och producerat avfall kan hanteras i det kommunala avfallshanteringssystemet.

Om det finns behov av en avfallshanteringstjänst som föranleds av annat än oförutsebar brådska, och värdet för detta är minst 2 000 euro (moms 0) per år, ska bristen på tillhandahållande av tjänster påvisas genom användning av den elektroniska informationsplattform som är avsedd för detta innan ett avtal ingås med HRM om en avfallshanteringstjänst i andra hand. HRM ingår ett avtal med avfallsinnehavaren om kommunens avfallshanteringstjänst i andra hand. Varaktigheten för detta får vara högst tre år. För avfallshanteringstjänster som understiger 2 000 euro kan avfallsinnehavaren ingå ett avtal direkt med HRM. Kommunens skyldigheter i fråga om avfallshanteringstjänst i andra hand regleras närmare i 33 § i avfallslagen.

När det gäller avfall som tillhör den kommunala avfallshanteringstjänsten i andra hand ingår HRM med avfallsinnehavaren ett avtal som är i kraft i högst tre år, om avfallshanteringstjänster som avfallslagen förutsätter.

7 § Användning av gemensamt insamlingskärl

Bestämmelsen ingår i de gällande föreskrifterna om avfallshantering och det föreslås att bestämmelsen specificeras.

Paragrafen innehåller villkor för användning av gemensamt insamlingskärl eller gemensamma insamlingskärl inom ramen för avfallstransport som ordnas av HRM. Boende i närbelägna fastigheter ska kunna använda en gemensam plats för insamlingskärl, och gemensamma avfallsinsamlingskärl om fastighetsägarna har kommit överens om detta.

Det föreslås att bestämmelsen specificeras genom att närbelägna fastigheter definieras. Med närbelägna fastigheter avses fastigheter i samma eller angränsande kvarter i tätorter, och i glesbebyggda områden grannar eller fastigheter som bildar en bykommitté, ett väglag eller någon annan motsvarande funktionell enhet. En utökning av definitionen är nödvändig på grund av oklarheter som har visat sig vid praktisk tillämpning av bestämmelsen. Det är viktigt att användningen av gemensamt kärl kan följas upp, och att det till exempel inte bildas för stora gemensamma kärl som inte är hanteringsbara.

I samtliga fall bör fastigheter som använder gemensamt kärl vara belägna inom samma område, eftersom det i 41 § i avfallslagen stadgas att avfall ska överlämnas till "den fastighetsvisa avfallstransport som har ordnats i området". Det är inte heller meningen att avfall ska transporteras långa sträckor från en fritidsbostad till den fasta bostaden. Inrättande av ett gemensamt kärl mellan den fasta bostaden och en fritidsbostad bör baseras på fastigheternas närhet, såsom i övriga fall. Därför föreslås att det i föreskriften läggs till en specificerande bestämmelse enligt vilken fastigheter som ansluter sig till gemensam användning inte bör vara belägna mer än 200 meter från gemensamma insamlingskärl, eller att gemensamma insamlingskärl ska vara belägna vid samma färdväg, privatväg eller vägsystem.

Dessutom har det i bestämmelserna lyfts fram att situationer då avfallskärl används gemensamt också omfattas av särskilda detaljerade avtalsvillkor.

HRM ska inte kunna ålägga fastighetsägare att ta i bruk gemensamt insamlingskärl och en gemensam plats för kärlet, utan detta är en fråga där fastighetsägarna har avtalsfrihet.

Gemensamma insamlingskärl kan användas för vilket enskilt avfallsslag som helst. Skyldigheten till separat insamling av bioavfall gäller alla situationer med gemensam användning, med undantag för fritidsfastigheter.

Även om fler än fem fastigheter har anslutit sig som användare av gemensamt insamlingskärl, är skyldigheterna till separat insamling enligt 15 § inte tvingande. Om avtalet om gemensam användning omfattar någon part som skulle omfattas av separat insamlingsskyldighet redan på egen hand (till exempel ett bostadsbolag med fler än fem bostadslägenheter), befriar inte avtalande av gemensam användning parten från att uppfylla skyldigheterna till separat insamling.

HRM skulle på grund av motiverat skäl avseende anordnande av avfallshantering kunna förbjuda ett arrangemang, till exempel i en situation där ett betydande antal fastigheter deltar i gemensam användning och gemensamma insamlingskärl ständigt orsakar nedskräpningsproblem. Även oklarheter i samband med fakturering skulle kunna leda till att arrangemang förbjuds. Om antalet, storleken eller tömningsfrekvensen för insamlingskärl som används gemensamt inte har dimensionerats så att de är tillräckliga i proportion till den mängd avfall som uppkommer i de deltagande fastigheterna, har HRM rätt att specificera antalet tillräckligt stora insamlingskärl för gemensam användning med korrekt tömningsfrekvens så att inga miljöolägenheter eller hälsorisker uppträder. För jämförelse av kapaciteten används en vid respektive tidpunkt gällande dimensioneringstabell för HRM:s avfallskärl.

Fastighetsägare har rätt att när som helst vid behov meddela HRM att ett arrangemang har upphört, och då är fastigheternas innehavare skyldiga att för varje fastighet ordna en egen uppställningsplats för insamlingskärl och nödvändiga insamlingskärl för avfall.

Grundat på avfallslagen kan enbart HRM fatta beslut om omfattande lokala insamlingssystem, såsom kvartersvis insamling. Bestämmelsen grundar sig direkt på 32 § i avfallslagen, i vilken stadgas om kommunens skyldighet och ensamrätt att ordna avfallshanteringen. För att kunna fungera i en bredare omfattning kräver ett lokalt insamlingssystem, såsom kvartersvis insamling, ett för insamlingskärl reserverat område i detaljplanen samt en tydlig ansvarig part för investeringen. Ansvarig part för etablering, underhåll och tömning av insamlingskärl på kvartersvis insamlingsplats får med stöd av avfallslagen endast vara HRM eller annan aktör enbart efter överenskommelse med HRM. Med denna föreskriftspunkt klargörs den ansvariga parten och säkerställs att lokala insamlingssystem lämpar sig för HRM:s hela avfallshanteringssystem. I synnerhet i omfattande kvartersvisa insamlingar accentueras ansvaret för korrekt underhåll av insamlingsplatsen samt för investeringen.

I områden med sopsugsystem ska fastighetsägaren enligt 9 § anordna en insamlingsplats för insamling av avfall som omfattas av den fastighetsvisa avfallstransporten även för de avfallsslag som inte samlas in med sopsugsystemet. HRM ingår inget avtal om gemensam användning för dessa gemensamt använda insamlingskärl, utan fastighetsägarna ingår användningsavtal med operatören av sopsugsystemet.

8 § HRM:s lokala insamlingsplats för blandavfall

Bestämmelsen ingår i de gällande föreskrifterna om avfallshantering. Det föreslås att bestämmelsen specificeras till de delar att alla Sortti-stationer numera fungerar som lokala insamlingsplatser för blandavfall. Skyldighet att ordna separat insamling av bioavfall gäller inte för användare av lokala insamlingsplatser för blandavfall.

9 § Sopsugsystem för insamling av avfall

Bestämmelsen finns i de befintliga föreskrifterna om avfallshantering och det föreslås att den specificeras i flera punkter på grundval av praktiska erfarenheter.

Med ett sopsugsystem för insamling av avfall avses ett system där angivna avfallsslag samlas in genom ett nätverk av insamlingsplatser och transporteras med hjälp av ett underjordiskt rörsystem till containrar på en insamlingsstation, vilka HRM transporterar vidare till adekvat behandling.

Avfallsinsamling som baseras på sopsugsystem används i bostadsområden i vilkas detaljplaner eller vid annan planering har konstaterats att i området ska uppföras ett centraliserat avfallsinsamlingssystem och anvisats utrymmen för placering av insamlingsplatser. För att säkerställa en funktionell avfallshantering ska på planeringsstadiet för ett nytt sopsugsystem HRM:s specialister kontaktas i god tid. HRM:s erfarenhet är att i synnerhet ordnande och korrekt dimensionering av avfallsinsamling av andra avfallsslag än sådana som insamlas genom sopsugsystem förutsätter noggrann planering så tidigt som möjligt, så att exempelvis kvartersspecifika insamlingsrum blir korrekt dimensionerade med avseende på användarantalet.

I nya områden finns oftast i villkoren i överlåtelseavtalet för tomten en skyldighet att ansluta sig till ett sopsugsystem. I avfallslagen föreskrivs det inte om någon skyldighet att ansluta sig till ett sopsugsystem, och därför kan någon sådan anslutningsskyldighet inte heller bestämmas i föreskrifterna om avfallshantering. Föreskrifterna om avfallshantering kan inte heller innehålla något förbud mot att hålla eget insamlingskärl i den egna fastigheten.

Sopsugsystem tolkas i föreskrifterna om avfallshantering som en sådan gemensam insamlingsplats för närbelägna fastigheter som avses i 40 § i avfallslagen. Skyldighet att ansluta sig till den fastighetsvisa avfallstransport som ordnas av HRM kan uppfyllas genom att ansluta sig som användare av ett sopsugsystem. Den avfallstransport som HRM ordnar tar sin början vid de insamlingsplatser som fastighetsägarna ordnar gemensamt. Som gemensamt ordnade insamlingsplatser fungerar sopsugsystemets samlingsstation och, i fråga om det avfall som inte samlas in genom systemet, övriga insamlingsplatser som anordnas gemensamt av fastighetsägarna.

Som insamlingskärl fungerar containrarna på sopsugsystemets insamlingsstation, till vilka avfallet styrs från inmatningsplatser samt en annan insamlingsplats där det finns insamlingskärl för sådant avfall som är olämpligt för sopsugsystemet, och som kan transporteras i konventionell fastighetsvis avfallstransport. I ett sopsugsystem kan inte insamlas avfall som bl.a. på grund av sin storlek eller kvalitet är olämpligt för systemet.

Om inrättande och underhåll av andra insamlingsplatser i områden med sopsugsystem beslutar operatören av sopsugsystemet och utför också underhållet av systemet, med undantag för insamlingspunkterna för producenter av förpackningsavfall. Som insamlingsplats för avfall som inte är lämpligt för sopsugsystem kan fungera ett kvartersspecifikt sorteringsrum, ett sorteringsrum som delas av fastigheter som ligger nära varandra eller någon annan insamlingsplats. Baserat på praktisk erfarenhet är ett kvartersspecifikt sorteringsrum den bästa lösningen för avfallshandlingens funktionalitet. Om det inte är möjligt att genomföra ett sorteringsrum kan fastigheter som ligger nära varandra också komma överens om gemensam användning av sorteringsrummet. Dessutom kan operatören av sopsugsystemet i sitt område också anordna en annan lokal insamlingsplats för avfall som är olämpligt för sopsugsystemet.

Byggandet av kvartersspecifika sorteringsrum ska beaktas redan i planeringsstadiet för området och byggnaderna. Användningskapaciteten hos sorteringsrum och andra insamlingsplatser ska vara tillräckligt stor i förhållande till antalet användare samt HRM:s tömningsrutter och tömningsfrekvens. I dessa avfallshandlingsföreskrifter behandlas avfallstömningar i

sorteringsrum för sopsugsystem likställt med alla insamlingsmetoder för gemensam insamling av avfall.

Sorteringsrummens placering, storlek och teknik ska planeras med beaktande av bestämmelserna i 25 § om insamlingskärlens placering.

Användningskapaciteten hos sopsugsystem och andra insamlingsplatser måste vara tillräckligt stor i proportion till antalet användare, och behovet att tömma avfallsinsamlingskärlen ska vara anpassat till de befintliga tömningsrutterna och den tömningsfrekvens som HRM har fastställt.

Vid sopsugsystemets samlingsstation ska reserveras det nödvändiga utrymme som tömningsutrustningen kräver vid containerbyte. Om det i samband med byte inte finns möjlighet att använda reservcontainrar som finns på plats, måste systemet kunna stängas av under byte eller tömning av containrar.

En ny föreskriftspunkt är att för operatör av sopsugsystem har lagts till en skyldighet att leverera en handlingsplan för anordnande av tillfällig avfallsinsamling i händelse av funktionsfel och haverier i sopsugsystemet. Dessutom har i bestämmelsen lagts till operatörens ansvar att se till att systemet fungerar på ett sådant sätt att inga skadedjursproblem utvecklas i området.

En fastighet som har anslutit sig till ett sopsugsystem för insamling av avfall är inte skyldig att på den egna fastigheten ordna en insamlingsplats för avfall som samlas genom sopsugsystemet.

10 § Transport av avfall som inte lämpar sig för fastighetsvis avfallstransport som ordnas av HRM

Bestämmelsen ingår i de befintliga förordningarna i det närmaste som den är. I enlighet med 41 § i föreskrifterna om avfallshantering skulle avfallsinnehavaren ha rätt att ordna transporten av avfall som uppkommer vid boende om avfallet är exceptionellt stort eller om avfallet av någon annan orsak inte lämpar sig för den fastighetsvisa avfallstransport som HRM ordnar. Bygg- och rivningsavfall som uppkommer i bostadsfastigheter omfattas av kommunens skyldighet att ordna avfallshanteringen enbart i fall då avfallet härrör från fastighetsägarens småskaliga renovering i egen regi. Om ett företag som tillhandahåller renoveringen svarar för hanteringen av det bygg- och rivningsavfall som uppkommer på fastigheten, betraktas detta som avfall från näringsverksamhet och bestämmelser om transport av avfallet ingår inte i dessa föreskrifter om avfallshantering.

Dessutom kan fastighetsägaren beställa HRM:s avgiftsbelagda avhämtningstjänst Sortti eller anlita ett avfallshanteringsföretag för hämtning av kasserade möbler. Prisinformation om tjänsten finns i HRM:s prislista.

3 kap.

Insamling av avfall på fastigheten

11 § Avfallsslag som ska sorteras separat

Av tydlighetsskäl föreslås att de i HRM:s befintliga föreskrifter om avfallshantering ingående paragraferna "11 § Avfallsslag som ska sorteras separat" och "14 § Annat avfall som samlas in separat" sammanförs. Syftet med paragrafen är att fastställa att avfallsinnehavare ska separera återvinningsbara avfall från blandat kommunalt avfall som kan återvinnas som energi och att leverera dessa antingen till fastighetens avfallskärl, till lokala insamlingsplatser, till Sortti-stationer eller till andra adekvata insamlingsplatser i enlighet med vad som är fastställt senare i föreskrifterna.

Bioavfall ska sorteras separat enligt föreskrifterna om avfallshantering och överlämnas till fastighetsvis transport som HRM ordnar, eller komposteras. Ris, grenar och trädgårdsavfall som

uppkommer på en bostadsfastighet och som inte behandlas i egen regi eller som komposteras på fastigheten, ska i första hand levereras till HRM:s Sortti-stationer eller till annan samlingsplats som anordnas av HRM. Alternativt kan för ris och grenar beställas en separat risplockningstjänst som anordnas av HRM. Trädgårds- och parkavfall samt oätliga frukter och bär kan placeras i samlingskärl för bioavfall i den mån att det inte tar upp utrymme från livsmedelsavfall. I synnerhet gör stora mängder av oätliga frukter och bär i avfallskärlet att samlingskärl blir för tungt. Oflisat ris- och grenavfall ska inte placeras i samlingskärl för bioavfall, eftersom kärlet då inte rymmer något annat avfall alls.

Återvinningsbara konsumentförpackningsavfall som sorteras på en fastighet omfattas av förpackningsproducenters och producentersammanslutningars skyldighet att i enlighet med avfallslagen anordna avfallshanteringen. Annat sorterat återvinningsbart kommunalt avfall som har uppkommit genom boende eller genom kommunala service- och förvaltningsfunktioner omfattas av kommunens skyldighet att ordna avfallshanteringen. För att avfallshanteringen ska fungera i praktiken när ansvaret fördelas på olika parter, har i avfallslagen stadgats om producenters och kommuners gemensamma verksamhet för insamling av förpackningsavfall från fastigheter (49a § och 49b § i avfallslagen). Den gemensamma verksamheten genomförs så att kommunen ordnar insamling och transport av återvinningsbart förpackningsavfall från fastigheter inom tätorter till behandling och återvinning som ordnas av producenterna. I enlighet med 35 § och 36 § i avfallslagen ordnas fastighetsvisa transporter av återvinningsbara avfallsslag som avfallstransport som ordnas av kommunen. Inom ramen för gemensam verksamhet och avfallslagen avtalar producenter och kommuner inbördes om ersättningar som betalas av producenterna till kommunerna för att ordna insamling och transport av förpackningsavfall. HRM har anslutit sig till det landsomfattande samarbetsavtalet mellan kommunerna och producentgemenskapen, i vilket bland annat avtalas om parternas uppgifter och betalning av ersättningar. Insamling av förpackningsavfall och andra återvinningsbara avfall från fastigheter, som inte omfattas av fastighetsspecifik transport, ordnas som lokal insamling. Samlingsplatserna för producentgemenskapens områdesinsamling har getts namnet Rinki-ekopunkter. Lokala samlingsplatser för återvinningsbart avfall finns angivna på www.kierratys.info.

Avfallshantering av pappersavfall ordnas helt och hållet av producenterna. Om en fastighet har till sitt förfogande ett papperssamlingskärl som har ordnats av pappersproducenter, ska pappersavfall sorteras i detta. I annat fall har fastigheterna tillgång till lokal insamling av pappersavfall som ordnas av producenterna.

Även andra avfall än förpackningsavfall som omfattas av producentansvaret (såsom batterier och ackumulatorer samt el- och elektronikavfall) ska sorteras separat och levereras till en samlingsplats som ordnas av producenten. Pantbelagda dryckesförpackningar ska levereras till de returplatser som finns ordnade för sådana.

Som en ny skyldighet i föreskrifterna om avfallshantering har lagts till separat insamling av textilavfall. Enligt

21 § i avfallsförordningen ska kommunen, från och med 1.1.2023, ordna lokal mottagning av textilavfall. Textilavfall som uppkommer på fastigheter ska levereras till samlingsplatser som anvisas av HRM och vid insamling av textilavfall ska HRM:s riktlinjer följas.

I samband med renoveringar i egen regi uppkommer också bygg- och rivningsavfall. I avfallsförordningen (26 §) lämnas för bygg- och rivningsavfall bestämmelser med anknytning till minskning och behandling av mängd och skadlighet samt skyldigheter till separat insamling (27 §) som berör både näringsverksamhet och fastigheter som omfattas av kommunens skyldighet att ordna avfallshanteringen.

Avfall som uppkommer i bygg- och rivningsverksamhet som bedrivs på bostadsfastigheter omfattas av kommunens skyldighet att anordna avfallshantering endast om avfallet är en småskalig bygg- och rivningsverksamhet som hushållet självt bedriver och vars avfallshantering är hushållets eget ansvar. Om ett företag som tillhandahåller renoveringstjänster ansvarar för avfallshanteringen av bygg- och rivningsavfall som uppkommer i en bostadsfastighet, är detta

avfall från näringsverksamhet. Avfall från yrkesmässig bygg-, rivnings- eller renoveringsverksamhet omfattas inte av HRM:s avfallshanteringsansvar och bestämmelser om vart sådant avfall ska levereras ges inte i föreskrifterna om avfallshantering. Avfallsinnehavaren ska leverera avfallet till en adekvat insamlingsplats som har nödvändigt tillstånd.

12 § Blandavfall

I likhet med de nuvarande föreskrifterna om avfallshantering ska de omarbetade föreskrifterna innehålla en klargörande bestämmelse om avfallskärl avsett för blandavfall som ska finnas på alla fastigheter som omfattas av fastighetsvis avfallstransport.

13 § Skyldigheter till sortering och separat insamling som berör bostadsfastigheter

Det föreslås att skyldigheterna till separat insamling utvidgas. Dessutom har skyldigheterna till separat insamling som berör bostadsfastigheter och fastigheter för kommunal förvaltnings- och serviceverksamhet separerats till egna paragrafer.

Utgångspunkten för skyldigheterna till separat insamling är en fastighetsnära separat insamling av återvinningsbara avfall enligt avfallsförordningen. Enligt 17 § i avfallsförordningen ska en kommun ordna separat insamling av annat bioavfall än trädgårds- eller parkavfall från varje i tätort belägen fastighet med fem eller flera bostadslägenheter. I tätort med mer än 10 000 invånare ska kommunen ordna separat insamling enligt 1 mom. från varje fastighet med minst en bostadslägenhet. Enligt 18 § i avfallsförordningen ska kommunen i samverkan med förpackningsproducentgemenskapen enligt 49a § i avfallslagen ordna separat insamling av glas-, metall- och plast- samt pappers- och kartongavfall från åtminstone varje i tätort belägen fastighet med fem eller flera bostadslägenheter. Separat insamling av bioavfall ska påbörjas senast 1.7.2022 och separat insamling av annat återvinningsbart avfall från och med 1.7.2023. Enligt förordningen ska separat insamling av bioavfall i tätorter med mer än 10 000 invånare från och med 19.7.2024 utvidgas till att omfatta alla fastigheter.

Enligt motiveringspromemorian för avfallsförordningen (18.11.2021) är det motiverat att göra skyldigheten till separat insamling stegvis strängare för bioavfall än för andra separatinsamlade avfallslag, eftersom enligt utredningar återvinningsgraden för kommunalt avfall mest effektivt kan höjas genom ökning av återvinningen av bioavfall. Dessutom är det möjligt att öka återvinningen av bioavfall enbart genom ökning av separat insamling (inkl. småkompostering), eftersom grundat på den nuvarande tolkningspraxis som härrör från lagstiftningen om gödselmedelstillverkning i likhet med artikel 11a punkt 4 i avfallsdirektivet, är utnyttjande av bioavfall som har separerats från blandavfall inte att betrakta som återvinning. Vid behov kan fastighetsspecifik insamling av bioavfall också genomföras som gemensam insamling mellan två eller flera närbelägna fastigheter. Skyldigheten till separat insamling av bioavfall gäller inte trädgårds- och parkavfall och inte heller fastigheter där uppkommande bioavfall komposteras.

Enligt 91 § 3 mom. i avfallslagen kan man i föreskrifterna om avfallshantering avvika från skyldigheterna till separat insamling enligt avfallsförordningen. Avvikelse kan ske i en bredare eller smalare riktning jämfört med avfallsförordningen. Insamling som är mer begränsad än den insamling som föreskrivs i förordningen får införas för högst fem år åt gången om något av villkoren för undantag från skyldighet till separat insamling enligt artikel 15 § 2 mom. i avfallslagen är uppfyllt. Enligt 15 § 2 mom. i avfallslagen får man avvika från skyldighet till separat insamling endast om något av följande villkor är uppfyllt:

- 1) gemensam insamling av olika avfall försämrar inte deras kvalitet och minskar inte möjligheterna att förbereda dem för återanvändning, återvinna dem eller utnyttja dem på annat sätt i enlighet med prioritetsordningen;
- 2) separat insamling leder inte till bästa möjliga totalresultat med hänsyn till avfallshanterings totala effekter på miljön;

- 3) separat insamling är inte tekniskt genomförbart med hänsyn till god praxis för insamling av avfall;
- 4) kostnaderna för separat insamling skulle vara orimliga med hänsyn till möjligheterna att förbättra kostnadseffektiviteten vid separat insamling, intäkterna från försäljning av separat insamlat avfall och ny råvara som förädlas ur detta samt kostnaderna för insamling av osorterat avfall och negativa miljö- och hälsoeffekter av hanteringen.

Enligt avfallslagens motiveringar kan avvikelse från skyldighet till separat insamling ske på grundval av punkt 2, till exempel i glesbebyggelse eller svåråtkomliga områden, då utsläpp som orsakas av avfallstransporter till återvinningsanläggningar och konsumtion av naturresurser kan överstiga en viss eller vissa miljöfördelar från utnyttjandesätt. Glesbebyggelse eller besvärliga transportförbindelser kan dock inte i sig motivera undantag från separat insamling, utan i första hand ska bedömas om separat insamling kan genomföras effektivt, till exempel genom nya tekniska lösningar eller nya insamlingsrutiner. Vid bedömning av avfallshanteringens miljöpåverkan bör utöver effekterna av de faktiska avfallshanteringsåtgärderna även hänsyn tas till den potentiella besparingen av naturresurser som en följd av att separat insamlat avfall utnyttjas.

Möjligheten till avvikelse på grundval av teknisk icke-genomförbarhet (punkt 3) är ofta förknippad med svåra förhållanden i ett insamlingsområde eller på en insamlingsplats, exempelvis trånga insamlingsplatser eller svårforcerade insamlingsrutiner. Om det ändå har utvecklats insamlingstekniker eller rutiner som har visat sig fungera också i praktiken, kan undantaget enligt punkt 3 inte tillämpas. Avvikelse från separat insamling grundat på punkt 4 kan ske om insamlingen orsakar orimliga kostnader. Vid bedömning av orimliga kostnader för separat insamling ska hänsyn tas till möjligheterna att förbättra kostnadseffektiviteten vid separat insamling, potentiella intäkter från försäljning av separat insamlat avfall eller nya råvaror från detta samt de kostnader som kan undvikas genom separat uppsamling, som skulle uppstå från negativa miljö- och hälsoeffekter av insamlingen och behandlingen om avfallet inte sorteras och samlas in separat.

Skyldigheterna till separat insamling av glas-, metall-, kartong- och plastförpackningsavfall samt små metallföremål

Det föreslås att de nuvarande skyldigheterna till separat insamling av glas-, metall-, kartong- och plastförpackningsavfall samt små metallföremål som gäller för alla fastigheter med minst fem bostadslägenheter inte ändras. Skyldighet till separat insamling enligt avfallsförordningen skulle endast gälla tätorter, men begränsning av den befintliga insamlingen till tätorter är inte ändamålsenlig.

Utvidgning av skyldigheten till separat insamling av bioavfall

Det föreslås att skyldigheten till separat insamling av bioavfall utvidgas till hela verksamhetsområdet, till att gälla alla bostadsfastigheter, med undantag av fritidsbostäder. Separat insamling av bioavfall skulle då utvidgas till hela verksamhetsområdet och inte begränsas till enbart tätorter med 10 000 invånare.

Inom HRM:s verksamhetsområde finns det närmare 63 000 fastigheter med 1–4 bostadslägenheter. Av det totala antalet är 70 % egnahemshus och 30 % är fastigheter med 2–4 bostadslägenheter. Av dessa fastigheter har ca 8 000 lämnat en komposteringsanmälan till HRM och ca 4 600 har beställt en fastighetsvis transport av bioavfall åt sig. Det finns sammanlagt ca 50 000 fastigheter från vilka det inte separatinsamlas bioavfall eller som inte komposterar.

Enligt HRM:s undersökning om uppkomst av blandavfall (HRM, undersökning av sammansättningen hos blandavfall 2021) finns det i blandavfall från storstadsregionens invånare i genomsnitt 51,1 kg bioavfall per invånare och år, vilket är 39,4 % av den totala mängden blandavfall. Mest bioavfall i undersökningsgrupperna finns i blandavfall från boende i fastigheter med en bostadslägenhet. I egnahemshus ackumuleras det i genomsnitt 87,2 kg/boende av

bioavfall i blandavfall per år, vilket är 45,3 % av den totala mängden blandavfall som produceras av undersökningsgruppen. De boende i denna undersökningsgrupp lämnade mest bioavfall i blandavfall, 64,3 kg/boende, vilket är 74 % av den totala mängden bioavfall. Andelen trädgårdsavfall var 22 % av allt bioavfall bland blandavfall i denna undersökningsgrupp. I det närmaste lika mycket bioavfall lämnas i blandavfall av dem som bor i fastigheter med 2–4 bostadslägenheter. Dessutom visar HRM:s undersökningar att bioavfall är det avfallsslag som sorteras mest bristfälligt inom HRM:s område. Baserat på enkäter som gjorts i småhus är bristen på avfallskärl på gården den främsta orsaken till att boende i småhus inte sorterar bioavfall. Dessutom upplevs det att bioavfall på många sätt är mer krävande att sortera än annat avfall.

Som stöd för utarbetandet av föreskrifterna om avfallshantering lät man göra en utredning om separat insamling av bioavfall under hösten 2021 (LCA Consulting Oy, rapport 25.1.2022). Miljöeffekterna av en utvidgning av separat insamling av bioavfall granskades med hjälp av en livscykelmodellering. Vid modelleringen granskades de positiva och negativa miljöeffekterna av insamling, transport, behandling och slutgiltigt utnyttjande av bioavfall ur ett klimatförändringsperspektiv, i två olika scenarier utöver det nuvarande läget: insamlingsskyldigheten enligt avfallslagen som täcker tätorter med mer än 10 000 invånare samt det fall att insamlingsskyldigheten skulle utvidgas till att omfatta alla bostadsfastigheter i området. Vid modelleringen granskades hela verksamhetsområdet för HRM:s avfallshantering, inklusive Kyrkslätt. Modelleringen genomfördes med utnyttjande av GaBi-programmet och genom komplettering av livscykelmodeller som har byggts tidigare åt HRM.

Om separat insamling av bioavfall skulle utvidgas till att gälla hela verksamhetsområdet, uppskattades det att ackumuleringen av bioavfall ökar med cirka 18–31 % av det nuvarande (cirka 7 750–14 000 t/år), beroende på anslutningsgraden av små fastigheter till separat insamling och dessas antagna ackumulering av bioavfall. Detta tillsammans med att bestämmelsen skulle medföra att den ökade hemkomposteringen skulle öka återvinningsgraden för hushållsavfall i området med 1,6–2,4 procentenheter, vilket skulle innebära en ökning av den nuvarande återvinningsgraden 45,4 % till 47,0–47,8 %. Enligt utredningen skulle de genom återvinning uppnådda utsläppsminskningarna jämfört med nuläget öka mer än utsläppen från insamling och behandling, och därigenom skulle den klimatfördel som uppnås genom avfallshanteringen beräkningsmässigt öka med cirka 38–1 001 ton koldioxidekvivalenter (1–29 %) om året. Klimatfördelarna med återvinning av bioavfall består av den biogas som framställs och den produktion av gödselmedel och torv som ersätts genom användningen av slutprodukten. Klimatfördelarna av anläggningssmässig behandling av bioavfall uppnås inte vid hemkompostering. Om mindre än 60 % av nya fastigheter ansluter sig till separat insamling, förblir klimatfördelarna nära nivån i nuläget.

HRM utkontrakterar nya avfallsinsamlingsentreprenader så att entreprenörerna förpliktigas att använda förnybara bränslen. I den gjorda modelleringen förutsätts att utvidgningen av avfallsinsamlingen genomförs med förnybara bränslen. Om utvidgningen av insamlingen skulle genomföras med 100 % fossila bränslen skulle den uppnådda klimatfördelen bli betydligt lägre, men ändå vara positiv eller nära noll jämfört med nuläget.

Utredningen av separat insamling av bioavfall visar att det inte finns några skäl för undantag enligt 15 § i avfallslagen för att föreskriva en mer inskränkt insamling än avfallsförordningens nivå. Utredningen visar att det är ändamålsenligt att utvidga skyldigheten till separat insamling till att omfatta alla bostadsfastigheter inom HRM:s verksamhetsområde, utan att begränsas till tätorter med 10 000 invånare. Att utöka insamlingen till hela verksamhetsområdet är ett bättre alternativ mot bakgrund av avfallsmängder, återvinningsgrad och miljöeffekter, eftersom transportsträckorna bara skulle öka måttligt. Eftersom skyldigheterna till separat insamling inte föreslås riktas enbart mot tätorter med 10 000 invånare, är det inte nödvändigt att anpassa skyldighetens giltighetsområde till en kontinuerlig förändring av befolkningsantalet, till exempel genom upprätthållande av kartmaterial. Detta lättar den administrativa bördan avseende skyldigheterna till separat insamling och gör inriktningen av skyldigheterna entydig.

Alternativ till separat insamling av bioavfall för fastighetsägare

När separat insamling av bioavfall utvidgas till alla bostadsfastigheter kommer HRM att ge de boende ett bredare utbud av alternativa metoder för separat insamling eller kompostering av bioavfall. Målet är att göra sorteringen av bioavfall enklare än tidigare när insamlingskärl för bioavfall finns på den egna gården eller på närmaste grannes gård. Under förändringsfasen satsar HRM på information och rådgivning som riktas till småhus, för att förbättra sorteringseffektiviteten för bioavfall.

Det finns flera alternativ för separat insamling av bioavfall från fastigheter med 1–4 bostäder. Fastighetsägare kan från HRM beställa ett separat bioavfallskärl för 140 eller 240 liter bioavfall. Separat insamling av bioavfall minskar mängden blandavfall, vilket gör att tömningsfrekvensen för blandavfall kan minskas ända upp till 16 veckor. Närliggande fastigheter kan använda ett gemensamt insamlingskärl för bioavfall och ingå ett separat avtal med HRM om gemensam användning.

HRM:s mål är också avsett att utveckla helt nya servicelösningar, särskilt för insamling av bioavfall från småhus. Insamlingslösningar för bioavfall som är särskilt riktade mot små fastigheter är ett ventilerat bioavfallskärl och en kompostbehållare som töms i avfallsbilen. HRM:s tjänsteutbud som helhet, inklusive nya servicelösningar, kommer att vara tillgängligt för alla fastigheter under HRM:s avfallshanteringsansvar, oberoende av hur stora de är och var de är belägna.

Det ventilerade bioavfallskärlet är ett bioavfallskärl med mellanbotten, som är bättre ventilerat än ett vanligt bioavfallskärl. Ventilationen som är bättre än hos ett traditionellt bioavfallskärl håller bioavfallet torrare, vilket minskar den lukt som alstras av bioavfallet. Tack vare den mindre luktbildningen är det möjligt att tömma det ventilerade bioavfallskärlet med en två veckor lägre tömningsfrekvens. Det ventilerade bioavfallskärlet är lämpligt för små fastigheter där det uppkommer lite bioavfall och där bioavfallskärlet inte hinner fyllas vid tömning varannan vecka.

En kompostbehållare som töms i en avfallsbil är en kompostbehållare som uppfyller kriterierna för ett vanligt avfallskärl, och i likhet med en vanlig kompostbehållare är värmeisolerad, ventilerad och försett med en tömningslucka. Den tömningsbara kompostbehållaren håller för närvarande på att testas på små fastigheter inom HRM:s verksamhetsområde. I kompostbehållare som hyrs från HRM kan man kompostera livsmedelsavfall, men vid behov kan kärlet också tömmas i en avfallsbil, precis som ett vanligt avfallskärl. Tack vare sin ringa storlek är kompostbehållaren som töms i en avfallsbil lämplig för små fastigheter på vilka det inte ackumuleras mycket bioavfall. Kompostbehållaren används som en vanlig kompostbehållare, men tömning av den kan beställas vid behov, om det inte finns användning för all kompost som alstras i den, om kompostbehållaren har hunnit fyllas innan den är klar att tömmas eller om komposteringen har misslyckats.

Bioavfall kan också komposteras på fastigheter genom användning av fastighetens egen kompostbehållare om den överensstämmer med föreskrifterna för avfallshantering. Dessutom kan närliggande fastigheter använda en gemensam kompostbehållare.

HRM genomförde i januari 2022 en enkät som riktades till boende i småhus, och denna besvarades av mer än 3 300 boende. Enkäten genomfördes för att undersöka småhusboendes syn på det lämpligaste alternativet för insamling av bioavfall i framtiden. Till de svarande presenterades kompostering i egen regi i en kompostbehållare som uppfyller bestämmelserna (kompostbehållarens anskaffningspris cirka 150–500 euro), HRM:s kompostbehållare för uthyrning (för tömning vid behov), med en uppskattad årshyra på 110 euro, dessutom möjlighet till tömning för cirka 7 euro/tömning, ett ventilerat bioavfallskärl med en uppskattad årskostnad på cirka 90 euro, ett vanligt bioavfallskärl för den egna fastigheten, med en uppskattad årskostnad på ca 175 euro (tömning varannan vecka) eller ett vanligt bioavfallskärl för gemensam användning med granne/grannar, då årskostnaden skulle fördelas på alla parter i den gemensamma användningen. Populärast i enkäten var kompostering i egen regi i en självanskaffad kompostbehållare. Det näst mest populära var ett ventilerat bioavfallskärl.

Effekter på fastigheternas avfallsavgifter och andra kostnader

För närvarande insamlas enbart blandavfall från småfastigheter inom HRM:s verksamhetsområde. Separat insamling av bioavfall gör det möjligt att förlänga tömningsintervallet för blandavfall upp till var 16:e vecka. Detta skapar nya möjligheter för fastigheter att välja den tömningsfrekvens och servicehelhet som lämpar sig bäst för den avfallsmängd som uppkommer på fastigheten. Det är möjligt för fastigheter att exempelvis beställa ett flerfackskärl för uppkommande förpackningsavfall eller leverera förpackningsavfallet till en ekopunkt. Dessa åtgärder minskar avsevärt den mängd blandavfall som uppkommer, vilket gör att tömningsintervallet för blandavfall kan förlängas till maximalt 16 veckor. Dessutom kommer HRM att utreda nya tömningsintervallslösningar för att hitta den optimala servicenivån för fastigheter. HRM ändrar dock inte på eget bevåg fastigheternas tömningsintervaller för blandavfall i samband med påbörjande av separat insamling av bioavfall, utan fastighetsägarna ska själva övervaka sin egen avfallsackumulering och göra eventuella ändringar i sina tjänster på grundval av detta.

Det som ökar kostnaderna mest för små fastigheter är antalet tömningar. Genom att välja ett ventilerat bioavfallskärl kan tömningsintervallet för bioavfall i enlighet med 21 § i förordningarna för avfallshantering förlängas från nuvarande två veckor till fyra veckor, i synnerhet i egnahemsfastigheter. Detta minskar den årliga kostnaden för avfallshantering. Till exempel i egnahemshus är det typiska blandavfallskärlets storlek 240 l och tömningsintervallet är varannan vecka, och då är den årliga kostnaden med en uthyrningsbehållare 244,40 € (prislistan för 2022). Tömning av ett blandavfallskärl och ett ventilerat bioavfallskärl var fjärde vecka innebär en total årlig kostnad på 211,64 euro. På motsvarande sätt är tömning av separata kärl med blandavfall och bioavfall på en fastighet med fyra bostadslägenheter varannan vecka 161,20 euro mer förmånligt än att tömma enbart ett blandavfallskärl en gång i veckan.

Alternativt kan fastigheter anskaffa en egen kompostbehållare. Anskaffningspriserna för kompostbehållare varierar på marknaden (150–500 euro), beroende på kompostbehållarens egenskaper, tillverkaren, det i kompostbehållaren använda materialet samt storleken. HRM:s mål är att öka sitt serviceutbud till en kompostbehållare som kan tömmas i avfallsbil, och som fastigheter för sin användning kan hyra för mindre än 50 euro per år.

Även nya arrangemang för avfallskärl och avfallsrum på fastigheter kan orsaka utmaningar och öka kostnaderna för att ordna avfallshanteringen. Om fastigheter måste göra ändringar i exempelvis avfallsutrymmen, krävs det investeringar.

Konsekvenser för HRM:s ekonomi

Utvidgningen till separat insamling av bioavfall innebär för HRM en ökning av tömningsprestationerna samt anskaffning av nödvändiga avfallskärl. Att göra uppskattningar försvåras tills vidare av bristen på information om i vilken utsträckning små fastigheter inom HRM:s verksamhetsområde beslutar sig för att välja kompostering i egen regi eller separat insamling. Som första fas vid införandet av separat insamling av bioavfall genomförs en enkät i frågan till fastighetsägarna.

För den utökade separata insamlingen av bioavfall kommer HRM att anskaffa både traditionella bioavfallskärl (30 000–40 000 st.), ventilerade bioavfallskärl (5 000–10 000 st.) samt tömningsbara kompostbehållare. Dessutom ökar antalet tömningsprestationer, vilket innebär utökning med 8–10 avfallsbilar på rutterna för två körturer till de nuvarande 15 bioavfallsentreprenaderna. Den ökade mängden tömningsprestationer innebär en ökning av upphandlingsutgifterna för transporttjänster samt ökade kundintäkter. Dessutom gör den ökade mängden bioavfall (från 10 000 till 14 000 t baserat på den gjorda utredningen av separat insamling av bioavfall) att kostnaden för behandling av bioavfall ökar.

Fritidsbostäder

Skyldigheten till separat insamling omfattar inte fritidshus. Enligt HRM:s utredning finns det inom verksamhetsområdet sammanlagt cirka 2 500 fastigheter som har klassificerats som fritidshus, och för vilka HRM ordnar fastighetsvis avfallstransport. Kapitlet omfattar inte objekt för vilka det inte finns någon körförbindelse med avfallsfordon, i vilket fall fastighetsägaren har anslutit sig till den av HRM ordnade avfallshanteringen genom att ansöka om att bli årskund vid den lokala insamlingsplatsen för blandavfall. Vägar som leder till fritidsfastigheter är ofta inte lämpliga för tung utrustning, och då är det inte möjligt att i praktiken genomföra fastighetsnära insamling. Dessutom används fritidsfastigheter ofta endast under delar av året, och den uppkommande avfallsmängden är ganska liten. Kostnaderna för separat insamling av bioavfall skulle vara betydande, men på grund av det låga antalet objekt samt användningsgraden är effekten minimal exempelvis på ackumulering av bioavfall och därigenom uppnående av återvinningsmålen. Följaktligen uppfylls villkoren för avvikelser enligt avsnitt 15 § 2 mom. i avfallslagen. Förekomsten av undantagskriteriet för fritidsbostäder omprövas senast efter fem år.

Begreppet fastighet vid tolkning av gränserna för skyldighet till separat insamling

En enhet som omfattas av skyldighet till separat insamling är en fastighet. I motiveringarna till 17 § i avfallsförordningen har specificerats hur begreppet fastighet ska tolkas när det gäller skyldighet att ordna separat insamling: "Vid tillämpning av bestämmelsen bör begreppet fastighet tolkas ur perspektivet anordnande av avfallsinsamling. Då skulle antalet bostadslägenheter som anses vara belägna på fastigheten inte överensstämma med exempelvis den information om fastighetsenheten som finns noterad i fastighetsregistret, utan även ägandeförhållandet för fastigheten och på den belägna byggnader samt antalet bostadslägenheter som i praktiken använder avfallspunkten skulle ha betydelse. Väsentligt skulle vara att fastigheten bildar en ändamålsenlig helhet när det gäller ordnande av avfallshanteringen. I praktiken kan det på samma tomt finnas exempelvis fem separata småhus eller parhus, men utan bostadsaktiebolagsform. Om varje hus har sin egen avfallspunkt skulle situationen likställas med enskilda egnahemshus eller parhus som är belägna på egen tomt, och de skyldigheter till separat insamling som i förordningen föreskrivs för minst fem bostadslägenheter skulle inte gälla för husen som är belägna på tomten. Å andra sidan skulle skyldighet till separat insamling gälla för bostadsaktiebolag där minst fem bostadslägenheter använder samma avfallspunkt, oberoende av om bostadsaktiebolaget består av separata småhus eller exempelvis radhus. Om ett bostadsaktiebolags separata småhus har egna avfallskärl och egna avfallskontrakt, skulle skyldigheterna till separat insamling inte gälla. Vid beräkningen av gränsen för antalet bostadslägenheter enligt bestämmelsen skulle det inte spela någon roll på hur många tomter byggnaderna som tillhör bostadsaktiebolaget är belägna."

I enlighet med motiveringarna för avfallsförordningen har det i föreskrifterna strävats efter att specificera definitionen av fastighet till de delar bostadsfastigheten anses ha minst fem lägenheter. Med fastighet avses ett markområde, såsom en tomt eller en gård, och de byggnader som finns på marken. Skyldigheten till separat insamling av bioavfall gäller alla fastigheter där insamlingspunkten för avfall används av minst en bostadslägenhet. Skyldigheten till separat insamling av annat återvinningsbart avfall gäller de bostadsfastigheter där minst fem bostadslägenheter använder samma avfallspunkt som finns på fastigheten. Separata småhus som är belägna på samma fastighet och inte använder gemensam avfallspunkt omfattas enbart av skyldigheten till separat insamling av bioavfall.

Dessutom gäller skyldigheter till separat insamling gemensamma avfallspunkter som upprätthålls av koloniträdgårdar och sådana småbåtshamnar där det tas emot avfall från bostadsfastigheter som är belägna i skärgården.

HRM rekommenderar att separat insamling anordnas även i alla situationer som inte omfattas av skyldigheterna till separat insamling. Fastigheter som inte omfattas av skyldigheterna till separat insamling kan välja att komma överens med HRM om att ansluta sig till de fastighetsvisa

transporterna av separat insamlat förpackningsavfall. På alla fastigheter som omfattas av HRM:s skyldighet att ordna fastighetsvisa avfallstransporter sköter HRM transporterna i enlighet med föreskrifterna för avfallshantering.

Paragrafen skulle också innefatta ett förbud mot att i insamlingskärl lägga annat avfall än det som insamlingskärl är avsett för. Material som har lagts i felaktigt insamlingskärl försvårar återvinning, nyttoanvändning av det material som ska återvinnas eller nyttoanvändning av avfallet till energi.

Av tydlighetsskäl har i föreskrifterna också lagts till en skyldighet till separat insamling av pappersavfall. Enligt 49 § i avfallslagen ska en producent av pappersprodukter ordna kostnadsfri transport av kasserade pappersprodukter från en insamlingsplats som fastighetsägaren har ordnat, om fastigheten är belägen någon annanstans än i ett småhusområde eller glesbebyggt område. Enligt 50 § i avfallslagen ska fastighetsägare ordna en insamlingsplats för insamling av kasserade pappersprodukter. Skyldigheten omfattar dock inte småhus eller andra motsvarande fastigheter och inte heller fastigheter i glesbebyggt område.

14 § Skyldigheter till sortering och separat insamling av avfall som uppkommer på andra fastigheter som omfattas av avfallshantering som HRM ordnar

För tydlighetens skull föreslås det att i föreskrifterna tas med en egen separat paragraf om skyldigheterna till separat insamling avseende andra fastigheter än bostadsfastigheter. I praktiken gäller paragrafen fastigheter i kommunens förvaltnings- och serviceverksamhet samt de fastigheter vilkas avfallshantering ordnas av HRM grundat på ansvaret att ordna avfallshanteringen i andra hand. Det bör noteras att skyldigheterna till separat insamling enligt avfallsförordningen som sådana omfattar övriga aktörer inom näringslivet.

Enligt avfallsförordningen ska avfallsinnehavare ordna separat insamling av kommunalt avfall från varje fastighet som är belägen i tätort eller inom detalj- eller generalplanerat service-, resande- eller arbetsplatsområde, åtminstone enligt följande:

- 1) annat bioavfall än trädgårdsavfall eller parkavfall, om det av sådant uppkommer minst tio kilogram per vecka och detta inte behandlas i liten skala på fastigheten i enlighet med det som föreskrivs i 12 §;
- 2) förpackningsavfall av plast, papper och kartong, om det av sådant uppkommer minst fem kilogram per vecka;
- 3) glasförpackningsavfall, om det av sådant uppkommer minst två kilogram per vecka;
- 4) metallförpackningsavfall och annat smått metallavfall, om det av sådant uppkommer totalt minst två kilogram per vecka;
- 5) beroende på möjlighet annat avfall än det plast-, pappers-, kartong-, glas- och metallavfall som avses i punkterna 2–4, trädgårds- och parkavfall, textilavfall och andra skrymmande kasserade föremål.

De veckospecifika kilogramgränserna i HRM:s skyldighet till separat insamling som trädde i kraft 1.1.2021 är för alla avfallsslags del högre än de som föreslås i förordningen. Det föreslås att kilogramgränser enligt avfallsförordningen tas med i föreskrifterna. Däremot gäller, avvikande från avfallsförordningen, skyldigheten till separat insamling överallt inom HRM:s verksamhetsområde. Eftersom skyldigheterna till separat insamling redan har trätt i kraft förpliktigande när det gäller alla fastigheter som är belägna inom HRM:s verksamhetsområde, är det inte ändamålsenligt att begränsa skyldigheterna enbart till fastigheter i tätorter eller inom detalj- eller generalplanerat service-, resande- eller arbetsplatsområde enligt avfallsförordningen.

4 kap.

Egen behandling av avfall på fastigheten

15 § Kompostering

Ett alternativ till separat insamling är kompostering av bioavfall på fastigheten (17 § i avfallsförordningen). Om det bioavfall som uppkommer på fastigheten komposteras där, är fastigheten inte skyldig att ansluta sig till fastighetsvis transport av bioavfall.

Det föreslås att den gällande bestämmelsen om kompostering i de nuvarande föreskrifterna om avfallshantering revideras. I fastighetsspecifika kompostbehållare kan komposteras livsmedelsavfall, trädgårds- och parkavfall, torrklosettavfall och, under vissa villkor små mängder avloppsvattenslam. För att kompostering ska lyckas, måste kompostbehållaren skötas enligt tillverkarens eller importörens anvisningar.

Kompostbehållare för bioavfall ska placeras, byggas upp och underhållas så att användningen av den inte medför olägenheter eller fara för hälsan eller miljön. Komposteringen får inte orsaka nedskräpning eller skada hälsan hos eller miljön för de boende i fastigheten eller i grannskapet.

Vid kompostering av livsmedelsavfall och avföringsbaserat avfall ska särskild vikt fästas vid hygien och bekämpning av luktolägenheter. Kompostbehållare som används för kompostering av sådant avfall ska vara skyddade mot gnagare och skadedjur. Särskilt när livsmedelsavfall och avföringsbaserat avfall komposteras måste man säkerställa att avfallet är helt komposterat innan det tas ur kompostbehållaren. Exempelvis torrklosettavfall kan behöva efterkomposteras utanför kompostbehållaren.

Det utvecklas kontinuerligt nya produkter som är avsedda för fastighetsspecifik behandling och insamling i egen regi. Det är ändamålsenligt att vid kompostering av livsmedelsavfall tillåta andra alternativ för kompostering vid sidan av traditionell kompostering, och då kan kompostbehållaren också placeras inomhus. Då ska dock komposteringen ske i utrustning som är avsedd för kompostering eller genom användning av annan lämplig metod där livsmedelsavfall återvinns och komposteringen inte orsakar olägenheter för miljön eller hälsan. Sådana nya metoder är bl.a. den så kallade bokashi-metoden samt elektriska kompostbehållare som kan placeras i kök eller på annan plats inomhus. Vid kompostering ska HRM:s anvisningar om kompostering följas. Dessutom har det i föreskrifterna lagts till ett nytt avsnitt om den tömningsbara kompostbehållaren som beställs från HRM, proaktivt om HRM skulle lägga till kompostbehållaren i sitt utbud av tjänster.

Den nya föreskriftspunkten är ett förbud mot att i en kompostbehållare lägga växter som har klassificerats som invasiva arter eller delar därav. Syftet med förbudet är att förhindra spridning av invasiva arter via kompostjord. Om bekämpning av invasiva arter finns stadgat i lagen om hantering av risker från invasiva arter (1709/2015), där det bl.a. finns föreskrivet om förbud mot att släppa ut invasiva arter i miljön och om fastighetsägares och andra aktörers omsorgsplikt. En förteckning över invasiva arter finns i den nationella förteckningen över invasiva arter (vieraslaajit.fi). Information om korrekt avfallshantering av invasiva arter kan erhållas från den lokala avfallsanläggningen.

Vid kompostering av livsmedelsavfall måste man säkerställa att avfallet har hunnit brytas ner tillräckligt innan avfallsmassan töms ur kompostbehållaren för efterkompostering. De minimitider som livsmedelsavfall enligt rekommendationer från tillverkare av kompostbehållare ska behållas i kompostbehållaren kan tas som en anvisning för bedömning av nedbrytningsgraden. Målet med bestämmelsen är att förhindra situationer där kompostbehållaren på grund av utrymmesbrist töms innan avfallet har hunnit brytas ner tillräckligt. Livsmedelsavfall som inte är tillräckligt nedbrutet kan, om det flyttas till oisolerad efterkompostering, medföra luktolägenheter och locka till sig skadedjur.

Kompostering av rent trädgårds- och parkavfall omfattas inte av skyldigheten att göra en komposteringsanmälan enligt 16 §.

16 § Komposteringsanmälan

Det föreslås att skyldigheten att göra en komposteringsanmälan enligt de gällande föreskrifterna om avfallshantering ändras, med beaktande av nya skyldigheter i avfallsförordningen, med hänsyn till informationsinnehållet i komposteringsanmälan. Med ändringarna som handlar om komposteringsanmälan förbereder man sig också på den förnyade avfallslagstiftningens krav på upprättande av ett kompostregister avseende behandling av bioavfall.

Den information som fastställs i förordningen, bl.a. om behandlingsutrustningens kapacitet och årliga drifttid, krävs för beräkning av återvinningsgrad enligt EU:s avfallsdirektiv och kommissionens genomförandebeslut 2019/1004 som har utfärdats med stöd av avfallsdirektivet.

När kompostering av bioavfall i egen regi lyckas, är det en effektiv återvinning och dess bidrag är också avsett att synliggöras i den nationella återvinningsgraden genom ett anmälningsförfarande; enligt 43 § i avfallsförordningen ska avfallsinnehavare tillhandahålla information om behandling av bioavfall i egen regi till kommunens avfallshanteringsmyndighet, som antecknar detta i ett register över avfallstransporter och behandling av bioavfall på fastigheten som myndigheten upprätthåller. Enligt förordningen ska anmälan göras inom högst två månader från det att verksamheten påbörjas och likaledes ska anmälan att verksamheten har upphört göras inom högst två månader. Informationen ska uppdateras hos avfallshanteringsmyndigheten minst vart femte år. Den information som ska meddelas finns specificerad i avfallsförordningen.

Anmälningsskyldigheten gäller alla fastigheter som omfattas av avfallshantering som anordnas av HRM, inklusive fritidsfastigheter, koloniträdgårdar och småbåtshamnar. När det gäller koloniträdgårdar kan anmälan göras gemensamt av den koloniträdgårdsförening som förvaltar platsen för alla kompostbehållare för bioavfall som finns i området.

Anmälningsskyldigheten gäller inte enbart kompostering av trädgårds- och parkavfall.

Fastighetsägare ska också underrätta HRM om att kompostering upphör, och då är fastighetsägarna skyldiga att ordna med nödvändig plats för eget insamlingskärl för bioavfall samt nödvändiga insamlingskärl för bioavfall.

HRM kan också förbjuda användning av en kompostbehållare om det finns grundad anledning till detta med avseende på ordnandet av avfallshanteringen. Exempelvis i en situation där mängden bioavfall som uppkommer på en fastighet i väsentlig grad har bedömts felaktigt eller där kompostbehållaren på grund av bristfällig skötsel orsakar fortlöpande luktolägenheter eller andra olägenheter för grannskapet, kan HRM förbjuda användning av kompostbehållaren, och då måste fastigheterna ansluta sig till den fastighetsvisa transporten av bioavfall.

17 § Förbränning och nedgrävning av avfall

Det föreslås att de gällande föreskrifterna om avfallshantering revideras genom tillägg av ett förbud mot förbränning av plastavfall samt öppen förbränning av avfall.

5 kap.

Insamlingskärl för avfall vid fastighetsvis avfallstransport som ordnas av HRM

Bestämmelserna i detta kapitel gäller enbart fastighetsvis avfallstransport som ordnas av HRM.

18 § Olika typer av insamlingskärl

Det föreslås att de gällande föreskrifterna om avfallshantering specificeras med avseende på de typer av insamlingskärl som får användas på en fastighet. En fastighet ska ha tillräckligt många avfallskärl med hänsyn till den uppkommande avfallsmängden, skyldigheterna till separat insamling och tömningsintervallerna.

Som insamlingskärl vid fastighetsvis avfallstransport som ordnas av HRM får endast användas sådana insamlingskärl som lämpar sig för maskinell tömning vid avfallstransport som ordnas av HRM. När det gäller insamlingskärl som förflyttas manuellt ska dessa uppfylla vid respektive tidpunkt gällande standarder. De standarder som gällde vid tidpunkten för förordningarnas ikraftträdande har bekräftats 17.4.2020 och dessa är följande:

SFS-EN 840-1:2020 Flyttbara avfalls- och återvinningskärl. Del 1: med 2 hjul, till volymen max. 400 l. För kamlyftanordningar.

SFS-EN 840-2:2020 Flyttbara avfalls- och återvinningskärl. Del 2: med 4 hjul, till volymen max. 1 300 l. Plant lock, för tapp- och/eller kamlyftanordningar.

SFS-EN 840-3:2020 Flyttbara avfalls- och återvinningskärl. Del 3: med 4 hjul, till volymen max. 1 300 l. Kupa lock, för tapp- och/eller kamlyftanordningar.

SFS-EN 840-4:2020 Flyttbara avfalls- och återvinningskärl. Del 4: med 4 hjul, till volymen max. 1 700 l. Plant lock, för bred tapp- eller BG- och/eller kamlyftanordningar.

Vid avfallstransport som ordnas av HRM kan användas antingen HRM:s insamlingskärl (manuellt flyttbara avfallskärl) eller fastighetsägarens egna insamlingskärl (andra än manuellt flyttbara avfallskärl). I föreskrifterna ingår en förteckning över de alternativa typer av insamlingskärl som ska användas vid fastighetsvis avfallstransport. Som insamlingskärl vid fastighetsvis avfallstransport får enbart användas sådana insamlingskärl som lämpar sig för den avfallstransport som ordnas av HRM. I föreskrifterna föreskrivs också användning av insamlingskärl som överensstämmer med separat fastställda standarder.

HRM levererar avgiftsfritt till fastigheterna manuellt flyttbara avfallskärl på 140–660 liter, när fastigheten ansluter sig till den avfallshantering som HRM ordnar eller inleder separat insamling i enlighet med dessa avfallshanteringsföreskrifter. Manuellt flyttbara avfallskärl som ägs av fastighetsägaren och används på en fastighet ersätts avgiftsfritt med avfallskärl som ägs av HRM i takt med att avfallskärl på grund av dåligt skick blir olämpliga för användning eller om avfallskärl inte uppfyller de ovannämnda villkor som har fastställts för insamlingskärl. HRM gör en bedömning av behovet att insamlingskärl byts ut. Hyran för insamlingskärl som HRM äger fastställs årligen i avfallstaxan eller alternativt ingår hyran i priset för tömningen av insamlingskärlet.

Gradvis övergång från manuellt flyttbara avfallskärl som ägs av fastighetsägarna till avfallskärl som hyrs från HRM är motiverad, i synnerhet när det gäller säkerheten vid avfallslastningsarbetet. Avfallskärl ska överensstämma med föreskrifterna om avfallshantering, uppfylla de standarder som anges i föreskrifterna om avfallshantering, samt vara i sådant skick att de tål maskinellt tömningsarbete. I det praktiska arbetet har det visat sig att det finns rikligt med avfallskärl som används på fastigheter, som inte uppfyller villkoren i föreskrifterna om avfallshantering. Användning av avfallskärl som strider mot föreskrifterna eller till skicket försämrade avfallskärl kan orsaka problem vid tömningsarbete och att arbetssäkerheten äventyras. Gradvis övergång till användning av kärl som hyrs från HRM säkerställer att avfallskärnen överensstämmer med föreskrifterna om avfallshantering, vilket förbättrar säkerheten vid tömningsarbete och också lättar den administrativa bördan när det i fortsättningen inte längre är nödvändigt att fastställa orsaken till att kärl går sönder. Enligt en av HRM genomförd utredning används det cirka 25 000 st. manuellt

flyttbara avfallskärl som ägs av fastighetsägaren. Största delen är avfallskärl i storlekarna 140 liter och 240 liter.

Säckhållare för avfallssäckar eller vinschbara snabbcontainrar får inte användas vid fastighetsvis avfallstransport. Förbudet är motiverat eftersom arbetssäkerhetsrisker har uppträtt vid användning av sopsäckshållare och i synnerhet vid tömning av snabbcontainrar.

Till bestämmelsen sammanförs 19 § i de gällande föreskrifterna om avfallshantering, som avser benämningar och färgkoder för avfallsslag.

19 § Märkning av insamlingskärl och sorteringsanvisningar

I likhet med de gällande föreskrifterna om avfallshantering ska även de omarbetade föreskrifterna innehålla en bestämmelse om märkning av insamlingskärl. Enligt 10 § i avfallsförordningen ska på avfallskärl anges det insamlade avfallsslaget och kontaktinformationen för den sammanslutning som ansvarar för insamlingen. För avfallstransporter som ordnas av HRM får endast HRM:s textdekalers användas på insamlingskärl. På insamlingskärl får inte fästas sådana dekaler eller göras andra märkningar som medför risk för att den aktör som ansvarar för ordnandet av avfallshanteringen förväxlar kärlet med ett annat kärl. Om insamlingskärl är placerade på en gemensam plats där det finns avfallsinsamlingskärl för flera fastigheter, ska varje fastighets insamlingskärl förse med en specifik märkning, till exempel en märkning som motsvarar fastighetens nummer eller bokstav.

Bestämmelserna om märkning av insamlingskärl gäller förutom vanliga avfallskärl med lock även alla andra kärl som lämpar sig för insamling av respektive avfallsslag, såsom behållare med lock eller djupinsamlingsbehållare som sänks ner i marken.

20 § Fyllande av insamlingskärl

Bestämmelserna om fyllande av insamlingskärl i de gällande föreskrifterna om avfallshantering ska specificeras. Insamlingskärl ska fyllas på ett sådant sätt att avfallet ryms i insamlingskärlet, att det är möjligt att stänga locket på insamlingskärlet och att insamlingskärlet kan flyttas utan att avfallet faller ur kärlet. Skadedjurs tillträde till insamlingskärl ska förhindras. Om skadedjur, vind eller andra omständigheter har orsakat att avfall sprids i avfallsrummet eller på fastigheten, ansvarar fastighetens ägare för att städa bort skräpet. Tömningsarbete ska kunna utföras maskinellt.

21 § Tömningsintervaller för insamlingskärl

I de gällande föreskrifterna om avfallshantering ingår bestämmelser om tömningsintervaller för insamlingskärl.

10 § i avfallsförordningen förpliktar till tömning av avfallskärl så ofta att avfallskärlet alltid kan förslutas, att avfallet ryms i kärlet och att avfallet inte orsakar förorening eller nedskräpning av omgivningen, eller lukt eller annan hygienisk olägenhet.

Tömningsintervallet för en fastighets insamlingskärl ska passa in i HRM:s avfallstransportsystem. HRM:s kundfastigheter kan beställa önskat antal insamlingskärl till sin fastighet och avtala om lämpliga hämtningsintervaller samt vid behov avtala om önskade ändringar i tjänsten. De tjänster som fastigheten behöver anpassas efter tömningsintervallerna i den avfallstransport som ordnas av HRM, och det går inte att skraddarsy egna tömningsintervaller för varje fastighet. Dessutom kan HRM, exempelvis när flera helgdagar infaller i följd eller till följd av väglaget, tillfälligt ändra tömningsdagen för en fastighet. HRM informerar om ändringar i tömningsdagar när HRM har kännedom om ändringarna i förväg.

Om en fastighet inte har dimensionerat insamlingskärlens antal, storlek eller tömningsfrekvens i tillräckliga proportioner till den mängd avfall som uppkommer på fastigheten, har HRM rätt att fastställa tillräckligt antal tillräckligt stora insamlingskärl med korrekt tömningsfrekvens för fastigheten, för att miljöolägenheter eller hälsorisker inte ska uppträda.

Om HRM:s avfallsinsamling försenas på grund av trafik- eller väglagsförhållanden, tekniska störningar eller annat oöverkomligt hinder eller någon orsak som beror på fastighetsägaren, ersätter HRM inte fastigheterna för kostnader på grund av försenade eller uteblivna tömningar.

Betydande förändringar av tömningsintervallerna föreslås på grund av utökad separat insamling av bioavfall. Mer flexibla tömningsintervaller för blandavfall och bioavfall är motiverade och möjliggör i större utsträckning olika servicealternativ för små fastigheter. När det gäller blandavfall är målet med att förlänga det maximala tömningsintervallet att ta hänsyn särskilt till ökningen av separat insamling av bioavfall och den därav följande minskningen av mängden blandavfall på fastigheter. Den maximala längden på tömningsintervallet för blandavfall föreslås till 16 veckor, om bioavfallet samlas in separat eller komposteras. Det optimala tömningsintervallet beror på den totala mängd avfall som uppkommer på fastigheten och hur mycket fastighetsägaren levererar av återvinningsbara avfallslag till lokala insamlingsplatser.

Några förändringar av tömningsintervallerna för bioavfall föreslås inte i andra avseenden än för det så kallade ventilerade bioavfallskärl som införs i utbudet av tjänster. Ett ventilerat bioavfallskärl möjliggör fyra veckors tömningsintervall för bioavfall.

För blandavfallets del ska fritidsfastigheter alltid ansluta sig till fastighetsvis avfallstransport som HRM ordnar. Vid regelbunden användning året runt (minst 6 månader per år) ska avfallskärl enligt dessa föreskrifter om avfallshantering tömmas minst var fjärde vecka, eller om bioavfallet komposteras får tömningsintervallet förlängas till högst 16 veckor.

Avfallskärl för en fritidsbostad som används enbart under sommarperioden ska enligt dessa föreskrifter om avfallshantering under sommarperioden (veckorna 18–40) tömmas minst var fjärde vecka eller om bioavfallet komposteras, var 16:e vecka. Insamlingskärl för fritidsfastighet ska dock tömmas minst en gång om året. Tömning av avfallskärl för fritidsfastigheter i skärgården kan beställas separat om det inte finns någon vägförbindelse till ön.

22 § Undantag och uppehåll avseende tömning av insamlingskärl

Det föreslås specificeringar avseende undantag eller uppehåll i tömning av insamlingskärl och i paragrafen läggs det till en egen förtydligande punkt om fritidshus. Fastighetsvis avfallstransport kan avbrytas för en viss tid om fastigheten är oanvänd under längre tid än en vecka. Om uppehållet varar i över ett år ska det lämnas in en ansökan om undantag enligt dessa föreskrifter om avfallshantering. Ansökan ska innehålla motiveringar.

23 § Överskottsavfall (extra avfall)

Det föreslås att i bestämmelsen om överskottsavfall (extra avfall) införs specificeringar i de delar som handlar om att styra fastighetsägaren till att öka fastighetens insamlingskapacitet om överskottsavfall ackumuleras kontinuerligt. Dessutom kan lagringstiden för överskottsavfall på en fastighet vara högst en vecka och mängden begränsas till en kubikmeter. I överskottsavfallets förpackning får det inte finnas livsmedelsavfall. Specificeringarna av bestämmelsen är en strävan efter att eliminera olägenheter av skadedjur samt nedskräpning.

26 § Underhåll av insamlingskärl

Det föreslås att bestämmelserna om underhåll av insamlingskärl i de gällande föreskrifterna om avfallshantering ska specificeras. Innehavare av insamlingskärl åläggs att se till att insamlingskärlen är i adekvat skick. Ansvaret för bekämpning av skadedjur åligger fastighetsägaren.

Ägaren av insamlingskärl kan vara fastighetens innehavare eller ägare, som enligt avfallslagen ansvarar för ordnandet av avfallsinsamlingen på fastigheten, en avtalspartner till fastighetsägaren exempelvis när det gäller djupinsamlingsbehållare, eller HRM som ordnare av fastighetsvis avfallstransport.

HRM:s insamlingskärl ska användas på vederbörligt sätt och får inte användas för något annat ändamål. Innehavare av insamlingskärl ansvarar för eventuella skador som orsakas på insamlingskärl eller att insamlingskärl försvinner, och då har HRM rätt att av innehavaren av insamlingskärl debitera en ersättningsavgift enligt vid respektive tidpunkt gällande avfallstaxa. Innehavare av insamlingskärl är inte ansvarig för normalt slitage på insamlingskärl eller för skador som har orsakats av HRM:s transportentreprenör.

Om en fastighetsägare använder egna insamlingskärl, såsom djupinsamlingsbehållare, ansvarar fastighetsägaren för underhållet av de ägda insamlingskärlen och vid behov ska insamlingskärlen förnyas på egen bekostnad, så att insamlingskärlen inte orsakar hälsorisk, miljöförorening eller nedskräpning, eller utgör säkerhetsrisk för tömmare eller användare. Fastighetsägare får endast använda insamlingskärl som överensstämmer med dessa föreskrifter om avfallshantering. Bestämmelser om märkning av insamlingskärl finns fastställda i 20 §. HRM ersätter inte insamlingskärl som i samband med normal lastningshantering har gått sönder eller tappats ned i lasten, med undantag för skador som verifierbart har orsakats av HRM:s transportentreprenör eller för vilka HRM enligt gällande lagstiftning är ansvarigt för av annan anledning.

Om ett manuellt flyttbart avfallskärl som ägs av fastighetsägaren går sönder eller visar sig vara i för dåligt skick, ersätts det av fastighetsägaren ägda insamlingskärl enligt 18 § med ett avfallskärl som ägs av HRM.

6 kap.

Platser för insamling av avfall

25 § Placering av insamlingskärl

Det föreslås att de gällande föreskrifterna om avfallshantering specificeras i fråga om placering av insamlingskärl.

Enligt 10 § i avfallsförordningen ska det finnas obehindrat tillträde till insamlingsplatsen och avfallet ska kunna lastas på ett säkert sätt. I föreskrifterna om avfallshantering ges närmare bestämmelser om hur insamlingsplatsen ska anordnas och hur insamlingskärlen ska placeras. När insamlingskärl placeras på en fastighet eller när ett avfallsrum byggs ska bestämmelserna i kommunens byggnadsordning, hälsoskyddsordningar, miljöskyddsföreskrifter och planbestämmelser samt utrustningstillverkarens anvisningar beaktas.

Manuellt flyttbara insamlingskärl ska placeras så att avfallsbilen obehindrat kommer närmare dem än tio meter. Insamlingskärl som inte kan flyttas manuellt (djupinsamlingsbehållare, växelflak o.d.) ska placeras så att avfallsbilen obehindrat kan tömma kärlen.

Vid nybyggnation är det viktigt att också ta hänsyn till funktionsdugligheten hos fastighetens avfallshantering. Både när avfallsrum och nya djupinsamlingsbehållare byggs ska man följa vid respektive tidpunkt gällande

RT-kort för avfallshantering i bostadsfastigheter (RT 69-11190).

En avfallsbil har obehindrat tillträde till fastighetens avfallskärl om avfallsrummet är placerat i närheten av tomtanslutningen, så nära körväg som möjligt. Då orsakar tömningen ingen onödig störning och till exempel gårdens säkerhet äventyras inte. Rekommendationen är att avfallsbilen inte ska behöva backa på gården eller att backningssträckan blir så kort som möjligt. Lastning av avfall får inte orsaka nedskräpning eller olägenhet för miljön eller hälsan. Vid behov placeras en skylt som förbjuder parkering framför avfallsrummet.

Avfallsbilens rutt på tomten ska planeras att bära trafik med fullastad avfallsbil. Vikten hos en lastad avfallsbil är 18–28 ton. Körvägens lutning får inte överstiga 1:7. Den bredd hos körvägen som avfallsbilen behöver är minst 3 meter, 4 meter i kurvor och 4 meter fri passagehöjd. Även en växelflaksbil får plats att trafikera en körväg som är dimensionerad för att användas av en avfallsbil. Om körvägen är smalare eller lägre måste avfallskärlen kunna förflyttas manuellt. För att avfallsbilen ska kunna vända behövs en yta med diametern 20–25 meter.

En avfallsbil som är utrustad med frontlastare ska kunna nå avfallsbehållaren i rak linje. Behållaren lyfts över fordonets hytt med hjälp av armar och töms uppifrån i avfallsbilens komprimeringsbehållare. Tömning kräver 8 meter fritt höjdutrymme.

Lyftbara djupinsamlingsbehållare kan i allmänhet tömmas även om det mellan behållarna och avfallsbilen finns en gräsyta eller ett staket eller buske som är högst 1 200 mm hög. Avståndet från behållarna till avfallsbilen får dock inte överstiga 7 meter. Behållare ska placeras så att det ovanför behållaren finns 8–10 meter fritt höjdutrymme med hänsyn till takfot, grenar, luftledningar m.m. Instruktioner om dimensionering av körvägar finns i anvisningen RT 98-10915, Körvägar, långsamt trafikerade. Fordonens mått anges i anvisningen RT 98-10914, Fordonsmått.

Vid utformning och placering av avfallsinsamlingsplatser ska hänsyn tas till brandsäkerhet och förhindrande av skadegörelse. Säkerhet i avfallsutrymme främjas av tillräckligt avstånd mellan avfallsutrymmet och byggnaden, slutna ytterväggar samt inhägnande och låsning av avfallsutrymme utomhus, för att förhindra tillträde för obehöriga.

Vid indelning av avfallsutrymme som ansluter direkt till byggnad (avfallsrum, lager, tak) tillämpas bestämmelserna i del E1 av Finlands byggbestämmelsesamling. Räddningsmyndigheten ger anvisningar om brandsäkerheten i avfallsutrymmen som är åtskilda från byggnader. Rekommendationen är att grupper av avfallskärl placeras minst sex meter och avfallstak minst åtta meter från byggnadens takfotslinje. Om det inte är möjligt att placera ett tak på sådant avstånd, kan spridning av brand från taket till byggnaden förhindras med en brandbeständig konstruktion. I små objekt kan man använda skydd av metall för avfallskärlen. Djupinsamlingsbehållare kan placeras närmare byggnaden än åtta meter, men även då ska bland- och bioavfallskärlens avstånd från byggnadens luftintag vara minst åtta meter. Dessutom ska hänsyn tas till det utrymme som krävs för tömningen.

Avfallskärl placeras i avfallsrum, under avfallstak eller i avfallsinhägnad. Avfallsrummet får inte orsaka någon olägenhet för grannar eller förfula omgivningen. I många kommuner krävs det åtgärdstillstånd för avfallstak, konstruktioner och inhägnader. Behov av tillstånd klargörs i början av planeringen.

I avfallsrum planeras en plats för sorteringsanvisningar och för informations- och rådgivningsmaterial, till exempel en fästtavla. Insamlingsplats för avfall får inte användas som förråd för annat.

För smidig och säker tömning ska dörrarna vara minst 400 mm bredare än det största avfallskärl. I praktiken kräver en 660 liters behållare en 1 250 mm bred passageöppning (transportbredd 850 mm).

+ 400 mm i reserv). Dörrarna ska vara robust uppbyggda, vid behov metallförstärkta och utrustade med öppethållningsanordningar. Belysning med rörelsesensorer underlättar användning.

Manuellt flyttbara avfallskärl ska vara lättillgängliga och ska kunna tas ut för tömning utan att andra kärl flyttas. De kärl som töms oftast bör placeras närmast dörröppningen. En avståndsbräda kan fästas på väggen för att hålla avfallskärlen på ett avstånd av 100–150 mm från väggen, då locken håller sig öppna utan att stötta. Avfallskärl som inte kan flyttas manuellt placeras så att avfallsbilen kommer åt att tömma kärlen obehindrat.

Om lutningen hos transportvägen för avfallskärlen överstiger 1:5 (12°), ska fastighetsägaren se till att det finns tillgång till hjälpmedel som underlättar transporten. Om avfallskärlen står på en lastkaj eller någon annan upphöjning, ska det för tömningen finnas en ramp eller lyftanordning.

Om det inte finns någon plats på fastigheten som lämpar sig för insamling, ska fastighetsägaren utreda möjligheterna att etablera en insamlingsplats i omedelbar närhet till fastigheten, till exempel genom att tillsammans med en närliggande fastighet eller ett väglag komma överens om användning av ett gemensamt insamlingskärl. Fastighetsägaren kan enligt 8 § också ansöka om att bli årskund vid en lokal insamlingsplats för blandavfall.

26 § Körvägar och transportvägar för insamlingskärl vid avfallstransport som ordnas av HRM

Det föreslås att den gällande bestämmelsen om transportväg för insamlingskärl specificeras. Fastighetsägaren ska ordna en plats för insamlingskärl så att det inte finns något behov av att stanna avfallsfordonet på en trottoar eller cykelväg under tömning av insamlingskärl. Tömning av insamlingskärl utförs inte från trottoarer eller cykelvägar, eller genom körning via sådana, om vägen inte är särskilt markerad som tillåten för servicekörning. Om det inte är möjligt att ordna en sådan insamlingsplats, är det tillåtet att stanna och lasta avfallsfordonet på trottoar eller cykelväg, eftersom det då inte finns någon annan lämplig plats för att stanna och det finns tvingande skäl till att stanna.

Körvägen måste hålla för avfallsfordonets vikt. Ett avfallsfordon kan väga upp till 27 ton, och det är inte möjligt att flytta fordonet på en mjuk yta som gräs utan en betydande risk för skador på fordonet eller gångvägen. Om tömning av avfallsinsamlingskärl förutsätter körning på enskild väg, ansvarar väghållaren för den enskilda vägen alltid för vägens bärighet och eventuella vägsador. Enligt trafikverkets tolkning är avfallstransporter jämförbara med livsviktiga transporter som till exempel måste kunna utföras trots tjällossning. Om bärigheten hos den väg som leder till en fastighet eller andra omständigheter förhindrar körning med avfallsbil ända fram till fastigheten ska fastighetsägaren ordna en insamlingsplats för avfall enligt 26–27 § på någon annat plats, till exempel tillsammans med övriga medlemmar i väglaget.

Om insamlingskärl måste transporteras manuellt för tömning, debiteras för denna transport en avgift enligt vid respektive tidpunkt gällande prislista.

27 § Låsning av placeringsplats för insamlingskärl vid avfallstransport som ordnas av HRM

Det föreslås att bestämmelsen om låsning av placeringsplats för insamlingskärl i de gällande föreskrifterna om avfallshantering specificeras. Det är alltid fastighetsägaren som fattar beslut om låsning av placeringsplats. HRM kräver inte låsning av en placeringsplats. Fastighetsägaren ansvarar för kostnaderna för installations- och underhållskostnader för låsning av en placeringsplats samt för låsningens funktionsduglighet.

Om en fastighetsägare vill låsa en rutt som leder till ett insamlingskärl, måste fastighetsägaren ordna en låsning så att transportören av avfallet kan öppna låsningen med HRM:s avfallshanteringsnyckel eller med en kod som överlämnas till HRM. Vid låsning ska användas ett lås med dubbel låskista, som ingår i HRM:s låsserie för avfallshantering, vilket är det primära

alternativet. I en nyckelförvaring vid en rutt som leder till insamlingskärl ska fastighetsägaren placera den nödvändiga nyckeln eller de nödvändiga nycklarna. Fastighetsägare ansvarar för nycklar som placeras i en nyckelförvaring.

28 § Sopnedkast

Inga ändringar föreslås i paragrafen.

29 § Lokala insamlingsplatser

Inga ändringar föreslås i paragrafen.

7 kap.

Transport av avfall

30 § Lastning av avfall

Det föreslås inte att tiden för lastning av avfall enligt föreskrifterna om avfallshantering ändras. Den enligt föreskrifterna om avfallshantering tillåtna tiden för lastning av avfall gäller både för avfallstransport som HRM ordnar och för all annan avfallstransport inom HRM:s verksamhetsområde.

En tidigare insamling ingick för första gången i HRM:s föreskrifter om avfallshantering som trädde i kraft 1.3.2019. Miljöskyddsmyndigheterna i Esbo, Helsingfors och Vanda överklagade 31 § i föreskrifterna om avfallshantering, som handlar om avfallslastningstider, till förvaltningsdomstolen och krävde också ett förbud mot att beslutet verkställs. Efter att Högsta förvaltningsdomstolen genom sitt beslut 9.7.2019 avslagit kravet avseende förbud mot verkställandet, påbörjade HRM 19.8.2019 en tidigare avfallslastning enligt 31 § i föreskrifterna om avfallshantering.

Förvaltningsdomstolen i Helsingfors meddelade 3.12.2019 sitt beslut i ärendet och avvisade alla överklaganden i ärendet. Förvaltningsdomstolen har i sitt avgörande slagit fast att den av HRM:s styrelse genom sitt beslut godkända 31 § i föreskrifterna om avfallshantering inte är lagstridig enligt de motiveringar som anges i överklagandena.

Helsingfors stads miljöskyddsmyndighet överklagade förvaltningsdomstolens beslut till Högsta förvaltningsdomstolen. På grundval av överklagandet var HFD tvungen att avgöra frågan om de boende genom tidigareläggning av tidpunkten för påbörjande av avfallslastning enligt föreskrifterna för avfallshantering orsakades sådant buller som vid en förhandsbedömning kan klassificeras som en hälsorisk, och att ett godkännande av bestämmelsen skulle anses vara lagstridigt.

HFD avslog överklagandet genom sitt beslut 18.6.2021. I motiveringarna till beslutet konstaterade HFD att det genom tidigareläggning av tidpunkten för påbörjande av avfallslastning vid en förhandsbedömning inte kan anses orsakas något betydande permanent buller nattetid och därigenom sådan hälsorisk att beslutet skulle vara lagstridigt. Om det genom lastningen i något enskilt fall eventuellt orsakas konstaterad hälsorisk, kan saken tas upp till behandling genom myndighetstillsyn med stöd av vid respektive tidpunkt gällande förordningar oberoende av föreskrifterna om avfallshantering. Se närmare annat beslut från HFD 18.6.2020, 370/2021

I enlighet med det ovannämnda beslutet från HFD kan HRM:s föreskrifter om avfallshantering skilja sig från miljöskyddsbestämmelserna när det gäller tidpunkten för tillåten avfallslastning. Enligt HRM:s erfarenheter förbättrar tidigare insamling säkerheten i tömningsarbetet samt säkerheten för områdets boende, gångtrafikanter, cyklister och andra som rör sig på gatan eftersom avfallsbilen inte behöver manövreras och till exempel backa på trafikleder med trängseltrafik. Om tömningsarbetet genomförs innan trafikstockning uppträder påskyndas dessutom genomförandet av tömningsarbetet betydligt, vilket effektiviserar användningen av transportutrustningen och minskar antalet avfallsbilar i trafiken. Genom att trängsel undviks minskas utsläppen från

avfallsbilarna och bilar som måste vänta på att avfallsbilen ska flytta sig. Tidigarelagd insamling effektiviserar planeringen och optimeringen av arbetet, förvaltningen av utrustningen samt dess användningsgrad, och en enhetlig tjänst av jämn kvalitet, på ett kostnads- och miljöeffektivt sätt.

I motiveringarna till FHD:s ovannämnda beslut konstateras att om det genom lastningen i något enskilt fall eventuellt orsakas hälsorisk, kan saken tas upp till behandling genom myndighetstillsyn med stöd av vid respektive tidpunkt gällande förordningar oberoende av 31 § i föreskrifterna om avfallshantering. För att konstatera hälsorisk bör adekvata bullermätningar genomföras. HRM och Helsingfors stad har gemensamt kommit överens om hur inkommande bullerklagomål ska handläggas. Under tiden 1.1.2021–31.3.2022 har det från boende inkommit totalt 10 st. klagomål om buller som har krävt åtgärder (inspektion har genomförts och vid behov har också korrigerande åtgärder vidtagits). För handläggning av klagomål på inträffat buller har det överenskommits om en gemensam handlingsmodell med miljöskyddsmyndigheterna i verksamhetsområdet.

31 § Allmänna bestämmelser om transport av avfall

Vissa specificeringar av bestämmelsen föreslås. Det är inte nödvändigt att föreskriva separat om tillåtna transportmetoder.

8 kap.

Slam från slamavskiljare och slutna tankar som uppkommer vid boende

32 § Skyldighet att ansluta sig till transport av slam från slamavskiljare och slutna tankar som ordnas av HRM

Det föreslås att det i bestämmelsen görs några terminologiska specificeringar.

HRM:s styrelse har 22.3.2013 beslutat att fastighetsvis transport av avloppsslam från boende genomförs som transport som ordnas av HRM, med början 1.4.2016. En fastighet eller fritidsbostad som används för boende och som inte tillhör HRM:s eller kommunens vattenledningsnät är enligt avfallslagen skyldig att ansluta sig till de transporter av slam från slamavskiljare och slutna tankar som ordnas av HRM.

Slam från slamavskiljare och slutna tankar får inte utöver den transport som ordnas av HRM överlåtas till andra aktörer eller föras till annan plats, och andra aktörer får inte ta emot avloppsslam från fastigheter som ingår i HRM:s avfallshanteringssystem. Bestämmelsen grundar sig direkt på 36 § i avfallslagen, enligt vilken slam från slamavskiljare och slutna tankar bara får transporteras av kommunen eller avfallstransportör som handlar för kommunens räkning. Bestämmelsen tillämpas inte i fall där fastighetsägaren har beställt underhåll eller reparation av sitt system för hantering av avloppsvatten och slam töms i samband med detta.

33 § Placeringsplats för system för behandling av avloppsvatten

Det föreslås att i föreskrifterna införs en bestämmelse om att fastighetsägaren ska se till att det i system för behandling av avloppsvatten inte hamnar något ämne eller föremål som kan orsaka skada på transportutrustningen eller vid den fortsatta behandlingen av slammet på platsen för fortsatt behandling.

34 § Kontroll och tömning av slambehållare, avskiljningsbrunnar och slutna tankar

Mindre tekniska ändringar föreslås i bestämmelsen. Enligt paragrafen ska slamavskiljare, slambehållare i minireningsverk och andra motsvarande behållare tömmas på avloppsslam vid behov, dock minst en gång om året.

Avloppsslam i slamavskiljare och motsvarande behållare som endast innehåller gråvattenslam ska tömmas vid behov, för att slam inte ska kunna föras vidare från sedimenteringsbrunnen. Med gråvatten (BDT-vatten) avses avloppsvatten som härrör uteslutande från tvättning, städning, kök eller annan motsvarande verksamhet. Grått avloppsvatten innehåller inte spolningsvatten från vattenklosett eller exempelvis infiltrerande vatten från toorklosett. I 36 § finns föreskrivet om behandling av grått avloppsvatten i egen regi på fastigheten. Enligt 36 § är kompostering av gråvattenslam tillåten men ska anmälas skriftligt till HRM.

I sådana system för behandling av avloppsvatten som inte kräver tömning med slambil utan är försedda med en alternativ slamtömning (t.ex. filter eller slampåsar), ska slammet i systemet tömmas tillräckligt ofta och enligt utrustningstillverkarens eller projektörens anvisningar. Bestämmelser om egen behandling av avloppsvatten på fastigheten finns i 36 §.

Fastighetsägare kan hos HRM ansöka om förlängning av tömningsintervallet för slam. HRM kan av motiverat skäl, baserat på en separat ansökan, bevilja en fastighet eller fritidsfastighet förlängning av tömningsintervallet. Tillräcklig grund kan till exempel vara att fastigheten används sparsamt, att den har dubbla avlopp eller att toorklosett används. En fastighetsägare som önskar förlänga tömningsintervallet så att det blir längre än det längsta tömningsintervall som anges i dessa föreskrifter för avfallshantering, kan enligt 43 § ansöka om undantag från dessa föreskrifter för avfallshantering.

35 § Behandling av slam i egen regi på fastigheten

Det är motiverat att bibehålla möjligheten till behandling av slam i egen regi på fastigheten enligt de gällande föreskrifterna för avfallshantering.

9 kap.

Förebyggande av nedskräpning

36 § Avfallshantering vid offentliga tillställningar

Det föreslås att bestämmelserna om ordnande av avfallshantering vid offentliga tillställningar i de befintliga föreskrifterna om avfallshantering ska specificeras på grundval av respons från miljöskyddsmyndigheterna inom HRM:s verksamhetsområde. Det betonas att bestämmelserna enbart gäller tillställningar som anordnas utomhus. Dessutom specificeras skyldigheten att presentera en avfallshanteringsplan så att någon plan inte behöver lämnas in vid tillställningar för vilka det inte krävs separata avfallshanteringsarrangemang. Bestämmelserna om avfallshantering vid offentliga tillställningar som anordnas utomhus har sin grund både i en strävan att förebygga nedskräpning och skyldigheten enligt avfallslagen att sörja för adekvat avfallshantering. Enligt 74 § i avfallslagen ansvarar arrangören av en offentlig tillställning för städningen av ett område som har skräpats ner till följd av tillställningen, om den som har skräpat ner inte sköter om städningen.

Det föreslås att begränsningarna av skyldigheten till separat insamling avseende tillställningar utökas. Vid offentliga tillställningar där livsmedel tillhandahålls till allmänheten ska från blandavfall separeras bioavfall samt kartong-, glas-, metall- och plastförpackningar, om det av sådant vid tillställningen kasseras mer än de kg-gränser som har fastställts separat i Kommunförbundets guide.

10 kap.**Farligt avfall och specialavfall***37 § Avfallshantering av farligt avfall*

Det föreslås att bestämmelsen om flytande farligt avfall samt bestämmelsen om insamling och lagring av farligt avfall på fastigheten flyttas till nästa föreskriftspunkt (38 §), i vilken har sammanställts bestämmelser om insamling av farligt avfall på fastigheten.

38 § Insamling av farligt avfall på fastigheten och leverans till insamlingsplatser

Det föreslås specificeringar av paragrafen, med avseende på insamling av farligt avfall på fastigheter, flytande farligt avfall samt sorteringsanvisningar för insamlingsplatser för farligt avfall.

Dessutom föreslås att föreskriftspunkten som avser specialavfall tas bort ur föreskrifterna för avfallshantering. Specialavfall ingår inte i kommunens ansvar att ordna avfallshanteringen. Ett exempel är Valviras instruktioner för specialavfall från sjukhus.

11 kap.**Övriga bestämmelser***39 § Fastighetsägares informationsskyldighet*

Till paragrafen föreslås en teknisk specificering avseende anmälan av ändrad information till HRM.

40 § Tillsyn av föreskrifterna om avfallshantering

Inga ändringar föreslås i paragrafen. I 24 § i avfallslagen föreskrivs det om tillsyn av avfallslagen och de föreskrifter om avfallshantering som har getts med stöd av lagen. Inom HRM:s verksamhetsområde är tillsynsmyndigheterna enligt avfallslagen kommunens miljövårdsmyndigheter samt Nylands närings-, trafik- och miljöcentral (NTM-central) om tillsynsuppgiften gäller flera kommuners områden. Grundat på avfallslagen har avfallshanteringsmyndigheten inte någon befogenhet att utföra tillsynsuppgifter eller att använda administrativa tvångsmedel.

Enligt avfallslagen meddelas för brott mot föreskrifterna om avfallshantering först ett föreläggande att upphöra med den verksamhet som strider mot föreskrifterna om avfallshantering. Efter en tillsynsanmälan kan nästa åtgärd, beroende på verksamheten, enligt 129 § i avfallslagen vara vite, hot om tvångsutförande eller hot om avbrytande.

41 § Undantag från föreskrifterna om avfallshantering

Man föreslår ingen ändring av möjligheten enligt de gällande föreskrifterna om avfallshantering att ansöka om undantag från tillämpningen av föreskrifterna om avfallshantering. Enligt 91 § i avfallslagen får den myndighet som anges i föreskrifterna om avfallshantering i enskilda fall bevilja undantag från att följa föreskrifterna om avfallshantering på de grunder som nämns i beslutet.

HRM:s branschdirektör för avfallshanteringen kan i enskilda fall bevilja en avvikelse från föreskrifterna om avfallshantering, om anordnande av avfallshanteringen av särskild anledning förutsätter detta och avvikelsen inte medför miljöolägenhet eller hälsorisk. Fastighetsägare eller avfallsägare kan av motiverat skäl ansöka om undantag från att följa enskilda bestämmelser i dessa föreskrifter om avfallshantering.

För tydlighetens skull konstateras särskilt att något permanent undantag från skyldigheten att ansluta sig till organiserad avfallshantering enligt avfallslagen inte kan beviljas.

42 § Ikraftträdande

Föreskrifterna om avfallshanteringen i huvudstadsregionen och Kyrkslätt, ändrade på föreslagna sätt, avses träda i kraft 1.11.2022. Samtidigt upphävs de nuvarande föreskrifterna om avfallshantering med undantag av skyldigheterna till separat insamling, som avses träda i kraft efter en övergångstid.

Skyldigheten till separat insamling av bioavfall som föreskrivs i 13 § i föreskrifterna om avfallshantering avses träda i kraft i Esbo, Grankulla och Kyrkslätt 1.7.2023, i Vanda 1.1.2024 och i Helsingfors 1.7.2024.

Skyldigheterna till separat insamling som gäller kommunens förvaltnings- och serviceverksamhet samt de övriga funktioner som avses i 14 § träder i enlighet med ändringen av avfallsförordningen i kraft 1.7.2022 till den del som gäller kilogramgränsen per vecka för bioavfall. Det är inte möjligt att genom avfallshanteringsföreskrifter avvika från denna ikraftträdandedag i enlighet med avfallsförordningen. Däremot träder kilogramgränserna per vecka för kartong-, glas-, metall- och plastförpackningar samt små metallföremål i kraft 1.11.2022, då avfallshanteringsföreskrifterna träder i kraft.

Fram tills de nya skyldigheterna till separat insamling träder i kraft tillämpas de föreskrifter om avfallshantering avseende skyldigheter till separat insamling som gavs 1.3.2019. En övergångsperiod för ikraftträdandet av skyldigheterna till separat insamling är motiverad på grund av de åtgärder som det praktiska genomförandet av ändringen kräver. På grund av det stora antalet fastigheter är det nödvändigt att införa skyldigheter till separat insamling redan före den slutgräns 1.7.2024 som fastställs i avfallsförordningen. Därigenom kan utökningen av separat insamling av bioavfall genomföras på ett kontrollerat sätt, med säkerställande av funktionaliteten hos logistik och kundservice, och med hänsyn till den av lagstiftningen satta slutgränsen. Det stadsvisa ikraftträdandet underlättar också fastighetsägarnas förberedelser på utökningen av separat insamling av bioavfall.